

V Ý B E R č. 4/1984

z rozhlasových relácií a článkov z časopisov
na tému : Svedectvo viery u Poliakov a Slovákov

O B S A H :

Michal ŽELIAR :	
Apel na Slovensko	3
Kto bol Jerzy Popieluszko ?	4
Anton Hlinka :	
Zo Slovenska	15
Anton Hlinka :	
Bratislavský bohoslovecký seminár a výchova kňaza ku svätosti	17
Anton Hlinka :	
Ako chceš Vasil' Bilak premanévrovať cirkev?	19
Nové prenasledovanie kňaza na Slovensku	22
Otec Karel :	
K 16. výročiu 21. augusta	23
Anton Hlinka :	
List zo Slovenska	25
Dr. Karel Kaplan :	
StB včera a dnes- Procesy s katolíckou Cirkvou	27
SLOVENSKO V ZNAMENÍ VEĽKÝCH PŮTI :	
- Slováci oslavujú Pannu Máriu na Levočskej hore	29
- Príhovor správcu fary v Levoči	30
- Homília otca ordinára Garaja	31
- Anton Hlinka: Levoča '84	36
- Šaštín '84 /Anton Hlinka/	38
- Homília otca biskupa Júliusa Gábriša	39
- Otec Anton :	
Úryvok z kázne na sviatok Sedembolestnej Panny Márie, patronky Slovenska v kostole sv. Štefana v Mníchove	46
- Myšlienka k sviatku Sedembolestnej Panny Márie	48
Anton Hlinka :	
Osobnosť MUDr. Silvestra Krčméryho	49
Zasadnutie predsedníctva a hlavného zboru Svetového kongresu Slovákov v New Yorku	50
Otec biskup Dominik Hrušovský :	
Spomienka na práve zosnulého otca Teodora Koyša	51

Peter Manín :	
Diamantové jubileum sestier sv. Cyrila a Metoda v Danville, USA	53
Výzva Slovenského kultúrneho strediska sestier dominikánok v Oxforde, USA	54
Ďalšie vatikánske dokumenty o Slovenskej republike	55
Anton Hlinka :	
O knihe "Svedectvo"	56
Čo bolo aktuálne pred desať rokmi, je ešte aktuálnejšie dnes	58
Prípád kňaza Podolinského	64
Janko Silan :	
Hrdinom Cirkvi	65
Anton Hlinka :	
Rozvážna neohrozenosť a nebojácnosť mons. Trstenského	66
Janko Silan :	
U Msgr. Viktora Trstenského	68

Michal Ž e l i a r

A P E L N A S L O V E N S K O

Nebojte sa, nie som básnik!
 Veď básne sa nepíšu na pošte
 a ja tu stojím nad formulárom telegramu
 a dohadujem sa s nemeckou poštárkou.
 Vraj som napísal nepresnú adresu:
 Milan Rufus, Vojtech Mihálik, Československo.
 Až keď jej vysvetlím že Rufus, to je ako Rummenige
 - a jeden slovenský básnik dostal až z Ameriky telegram,
 hoci na nom stálo iba: Hviezdoslav, Československo -
 vraví: schon gut a ceruzkou zratuva slová textu.

Nebolo ľahké vtisnúť do desať slov všetko,
 čo sa v týchto jesenných dnoch vtislo do mna:
 umieračik z varšavského kostola svätého Stanislava Kostku
 a vzdych Visly, keď do jej odstavených vôd
 padlo umučené telo knaza

J e r z y h o P O P I E L U S Z K U.

I mesiac, čo sa na to musel dívať,
 zachvel sa svojou ľudskou stopou.
 Bodaj by sa na druhej strane Tatier,
 nechveli básnici.

Tých dvoch mal som osobitne rád
 a Rufusovi vďačím za nejednu krásnu chvíľu
 strávenú nad veršami o krajine detstva,
 jarnej hline a stoje chudobných,
 chutilo mi naozaj ako ražný chlieb.
 A čo všetko ma viazalo k Mihálikovi!

Spolu sme sedávali v jednej lavici trnavského gymnázia
 a čítavali pod nou zakázanú poéziu.
 No aj to prozaické nás zbližovalo.
 Obom nám chutili lekvárové buchty
 a do jednej živej zo susednej triedy
 sme sa dokonca spolu zamilovali.

Keď ju neskôr ako židovku
 vyhodili z gymnázia,
 zdravili sme sa nahlas: Šalom!
 Ale to všetko bolo veľmi dávno
 a hodilo by sa skôr do románu,
 ako do telegramu.

Kto hľadá, vraj nájde.
 Ja som však prelistoval všetky slovenské noviny a časopisy,
 pohľady, Rómboid i Smenu na nedelu,
 ale okrem príslovia "človek si zvykne i na šibenicu",
 nenašiel som tam štipku súcitu so zavraždeným človekom,
 na druhej strane Tatier!

Nebojte sa, nie som básnik!
 Veď básne sa nepíšu na pošte.
 A ja tu stojím nad formulárom telegramu
 a zahanbený počúvam,
 ako nemecká poštárka počíta slová :
 Milan Rufus, Vojtech Mihálik, Československo, Stop!

Kde ste boli,
 keď v Poľsku živých zabíjali?!
 STOP!

Bol to iba 37 ročný katolícky kňaz, jeden z najrozhodnejších zástancov, dnes poľským režimom zakázanej SOLIDARITY. Narodil sa v roku 1947 ako syn náborovníka v okapškom kraji, ktorý patrí k najchudobnejším oblastiam Poľska. Za knaza bol vysvätený zomrelým poľským prímasom kardinálom Štefanom Wiszyńskym v roku 1972. Hneď potom začal pôsobiť vo Varšave a na jej blízkom okolí. V roku 1978 sa stal duchovným radcom zamestnancov v zdravotníctve v poľskom hlavnom meste. Až do založenia Solidarity a do vyhlásenia výnimočného stavu v Poľsku bol tento štíhly kňaz, nie práve najlepšieho zdravia a drsného hlasu, nie veľmi známy širokej verejnosti. Vtedy nemal vlastnú faru. Bol pridelený ako kaplán v kostole sv. Stanislava Kostky na varšavskom predmestí.

Keď v auguste 1980 vypukli v Poľsku stávkky na obranu zásad, o ktorých uskutočnenie Solidarity bojovala, požiadal kardinál Wiszyński Popieluszka, aby slúžil sväté omše a stal sa duchovným radcom robotníkov v oceliarnach na varšavskom predmestí, aktívnym zástancom Solidarity a myšlienok, ktoré vyslovoval Lech Walesa.

Po vyhlásení stanného práva ku koncu roku 1981 jeho popularita, ale tiež neprajnosť voči nemu zo strany režimu stále vzrastala. V januári 1982 začal v kostole Stanislava Kostky slúžiť vždy na poslednú nedeľu mesiaca pravidelné omše za vlasť, na ktoré sa odvtedy schádzali tisíce ľudí zo všetkých končín krajiny. Niekedy sa ich zúčastnilo 10-15 tisíc ľudí. Tieto omše sa stali priam symbolom morálneho odboja proti režimu. Veriaci sa pri nich často modlili za ideály Solidarity a otec Popieluszko sa vo svojich kázňach neskrýval so svojím kritickým postojom ku komunistickému režimu.

Pred všeobecnými voľbami v roku 1984 vyzval napr. nepriamo k ich bojkotovaniu, keď varoval pred tým, aby ľudia svojím súhlasom - z pohodlnosti alebo zo strachu - legalizovali zlo, lebo potom berú na seba i zodpovednosť za zotročovanie svojich blízkych.

Po takýchto omšiach často prednášali herci vlastenecké básne, zhromaždení spievali poľské národné piesne a vždy znova sa objavovalo ono známe "V" - víťazstvo. Na druhej strane však Popieluszko vždy varoval pred pouličnými demonštráciami a akýkoľvek násilím.

Predstavitelia komunistickej strany vo svojich jednaniach s Cirkvou vždy žiadali, aby bol Popieluszko svojho miesta v Zolibori zbavený. V roku 1983 v decembri bol zavretý a vyšetrovaný. Na jeho podiv našla polícia pri domovej prehliadke v jeho byte zbrane a muníciu, o ktorých vôbec nevedel.

Bezpochyby to bol pokus o provokáciu. Po intervencii Cirkvi, po niekoľkých dňoch bol prepustený. Ono údajné nedovolené držanie zbraní spadlo akosi nenápadne pod stôl. Napriek tomu však bol Popieluszko šikanovaný a vyšetrovaný pre údajné politické zneužívanie svojho úradu.

Po vyhlásení amnestie v júli 1984 všetky obžaloby proti nemu padli a brali sa ako odčinené. Ale v oficiálnej poľskej tlači sa vždy znova objavovali nenávisťné výpady proti jeho osobe. Vo Varšave sa hovorilo, že arcibiskup Glemp uvažuje o tom, poslať ho na liečenie alebo na štúdium do zahraničia, pravdepodobne do Ríma.

Medzi Poliakmi však jeho popularita stále vzrastala. Medzi robotníkmi sa vytvorila skupina, ktorá si vzala za cieľ, že mu bude robiť telesnú stráž. Keď po omšiach vychádzal zo sakristie, prechádzal uličkou tleskajúcich ľudí. Často nával v rukách kvety,

ktoré mu veriaci donášali.

Mnohé farnosti ho žiadali, aby tam prednášal a slúžil omše za vlast a Solidaritu. Často im vyhovel a jazdil po celej krajine. Taktiež jeho posledná cesta, pri návrate z ktorej bol unesený a zavraždený, mala takýto cieľ. Kázal v Bydgoszczi na tému "Dobrom zvíťaziť nad zlom".

Kto boli jeho vrahovia?

Boli traja, všetci zamestnanci poľského ministerstva vnútra a polície:

- kapitán Gregosz Piotrowski, 33 ročný
- nadporučík Leszek Pekala, 32 ročný
- nadporučík Waldemar Chmielkowski, 29 ročný.

Chronológia ich zločinu je nasledovná:

19. október 1984:

Popieluszkó sa vracia v aute, riadenom šoférom Waldemarom Chrostowskim do Varšavy. Okolo 22 hodiny dvaja muži zastavujú ich auto neďaleko Toruñe. Jeden z nich sa označil ako polícia a zistuje, že riadič nie je pod vplyvom alkoholu. Chrostowskému sa podarí ujsť. Popieluszkó sa ocitne v rukách únoscov.

20. október :

Omša v kostole uneseného farára za jeho zachránenie. Riadič Popieluszkóho auta je vypočúvaný políciou. Poľská TV opakuje výzvu k obyvateľom, aby pomohli pri chytení únoscov.

21. október :

Po Popieluszkovi nielo žiadnej stopy. Polícia po ňom pátra bez výsledku. V jeho kostole sa modlia veriaci vo dne v noci za jeho záchranu. Tiež v kostole sv. Brigity v Gdanskú sa modlia.

22. október :

Zástupca Bezpečnosti oznamuje vo večerných správach v TV, že jedna občianka z Varšavy oznámila polícii, že videla vystupovať farára Popieluszkó sprevedzaného dvoma mužmi z auta značky Fiat.

23. október :

Poľské orgány prepúšťajú, napriek jasnému nebezpečenstvu, ktoré mu hrozí riadiča Popieluszkóho auta. Dobrovoľníci z robotníckych radov vytvárajú v kostole sv. Stanislava Kostku zbor na jeho ochranu.

25. október; večer:

Poľské ministerstvo vnútra oznamuje zatknutie troch únoscov. Ide o pracovníkov Bezpečnosti a zamestnancov ministerstva vnútra, zadržaných deň predtým. Uvádzajú iba krstné meno a iniciálku jedného z nich: Gregor P.

26. október :

Taktiež predseda vlády a strany gen. Jaruzelský odsudzuje na dvojdennom zasadnutí ÚV poľskej KS tento únos. Po Popieluszkovi stále nielo žiadnej stopy.

27. október :

Minister vnútra generál Czeslaw Kiszczak oznamuje vo svojom prejave, že organizátor únosu pri vypočúvaní uviedol, že uneseného zavraždil. Minister priznáva, že všetci traja únoscovia sú mladí zamestnanci jeho ministerstva a oznamuje ich plné mená a hodnosti.

29. október. :

Podľa oznámenia ministerstva vnútra, jeden z únoscov povedal, že knaza Popieluszkó hodil do Wisly neďaleko mesta, kde bol unesený. Druhý tvrdil, že bol hodený do priehrady pri meste Wloclawek.

30. október :

~~Potépoči našli mŕtve telo kňaza v priehradnom jazere pri Wlodziawku. Bolo vylovené neskoro poobede po intenzívnom hľadaní pomocou sietí na lovenie mŕn, hovorí sa v komuniké ministerstva vnútra. Pátranie sa teraz sústreďuje na predpokladaných iniciátorov tohto únosu a vraždy, ktorí sú bezpochyby v pozadí tohto zločinu.~~

SE, 31.10.84

Zavraždený poľský kňaz Juraj Popieluszko bol v sobotu, 3.11.1984 pochovaný na nádvorí chrámu sv. Stanislava Kostku, na pôde, kde sa stal známy ako kazateľ a stúpenec zakázaného poľského odborového hnutia Solidarita.

Dopisovateľ Hlasu Ameriky hlási, že predstaviteľ hnutia Solidarita, Lech Walesa a poľský katolícky prímas kard. Jozef Glemp, predniesli pri zádušnej svätej omši za zavraždeného 37-ročného kňaza smútočný prejav.

Pohreb sa zúčastnilo asi 250.000 / z iných prameňov do 1. milióna / Poľiakov z celej krajiny a podľa dopisovateľa Hlasu Ameriky zhromaždenie sa neskôršie zmenilo na veľkú demonstráciu pre zakázané hnutie Solidarita, kde zástup začal skandovať slovo Solidarita, dával znak "V" pre víťazstvo a néval vlajkami Solidarity.

Lech Walesa vo svojom prejave zhromaždeným zdôraznil, že smrť kňaza Popieluszka nikdy nebude zabudnutá a že Solidarita bude ďalej žiť, pretože Jerzy Popieluszko za ňu položil život. Dav odmenil Lecha Walesu búrlivým potleskom.

Poľský prímas kard. Glemp slúžil s mnohými ďalšími biskupmi a kňazmi zádušnú svätú omšu za zomrelého. Vyzdvihol zavraždeného kňaza ako mučeníka a vyjadril nádej, že otec Popieluszko bol posledným Poľiakom, ktorý zomrel za svoje presvedčenie. Kardinál ďalej nabádal k zmiereniu a povedal, že Poľiaci by sa mali skôr stretnúť pri rokovaní stole, ako nad hrobom unúčeného kňaza.

Päť poľských členov tajnej polície bolo zadržaných v súvislosti s únosom a zavraždením kňaza Jerzyho Popieluszka, ktorého mŕtvola sa našla v útorok vo vodnej nádrži severozápadne od Varšavy.

W, 3.11.84

V mnohých častiach Spojených štátov sa slúžili cez sobotu a nedeľu 3.-4.11.84 sväté omše a poriadali smútočné zhromaždenia za kňazom Popieluszkom.

Jednu z omší slúžil v nedeľu v katedrále sv. Jána Krstiteľa v meste Charleston v Južnej Karolíne americký katolícky biskup Ernest Anticoffler. Vo svojej homílii okrem iného povedal : Usmrtenie jedného z 800 miliónov katolíkov, zomiera jedna bunka organizmu našej Cirkvi. V prípade kňaza Popieluszka zomrela bez príčiny. Ako Cirkev sme jediné telo bez ohľadu na krajiny, v ktorých hlásame svoju vieru. Kňazstvo je univerzálne. Ak niekto zaútočil na jedného kňaza, možno oprávnené očakávať, že sa nebude štiť útokov ani na ďalších duchovných, či už ide o katolíkov alebo iné vierovyznania. Ak poľské úrady vidia v kresťanoch svojich nepriateľov, nebudú rozlišovať o ktorú osobu ide. Proti tým, čo neuznávajú ateistickú "vieru", budú postupovať nie na základe ľudských a kresťanských kritérií, ale z pozície svojich politických tendencií.

Omšu za zavraždeného kňaza Popieluszka odslúžili okrem iných aj v meste Buffalo, v štáte New York. Polovica obyvateľov tohto mesta je poľského pôvodu. Na omšu do tamojšieho kostola sv. Stanislava prišli kňazi až z Európy, ako napr. zo severného Írska. Omšu slúžiaci kňaz, otec John Gablaski, po privítaní hostí povedal:

"Verejne a nahlas protestujeme proti vražde otca Popieluszka! Ak nie sú inteligentní ľudia schopní si spoločne sadnúť za stôl a diskutovať o svojich názorových rozdieloch, neinteligentne sa uchylujú k násilnostiam!"

Vo Washingtone sa zišiel na smútočnej ceremónii s tamojšími americkými Poliakmi bývalý americký veľvyslanec v Poľsku, Richard Davies, /dejvis/. Povedal:

"Dnes večer sme sa zišli nielen, aby sme smútili, ale aby sme tiež spomínali. Náš smútok a spomienky patria múdrejmu a statočnému mladému knazovi, otcovi Jerzemu Popieluszskovi. Nesmútime však len za ním a nespomíname si len naňho samotného. Musíme si spomenúť na všetkých ostatných, ktorí podobne ako on, zahynuli často za nevyjasnených okolností. Zahynuli rukami ľudí, ktorí buď nepatri- li k poľským bezpečnostným orgánom, alebo keď k nim patrili, ich predstavení sa k tomu najčastejšie nepriznali!"

Omše a stretnutia na pamiatku zavraždeného otca Popieluszka, usporiadané v zahraničí, charakterizovala myšlienka potreby zjednotenia a poľského národa na základe ľudskej dôstojnosti a spoločenskej spravodlivosti.

Tieto črty vyzdvihol na pohrebe otca Popieluszka aj poľský prímas kardinál Jozef Glemp, ako morálne meradlá počas celej životnej dráhy zosnulého:

"Otca Popieluszka neprestajne obviňovali, že politizuje učenie Cirkvi. Na to existuje jednoduché a objektívne vysvetlenie: láska k domovine ako prejav lásky k bližnému a k životu nemôže zostať abstraktná! Skutočná láska k domovine sa odzrkadľuje v sociálnej angažovanosti jednotlivca! Otec Popieluszko miloval svoju domovinu nadovšetko! A to bez toho, aby jeho láska prechádzala do povolnosti alebo aby ju relativizoval! Miloval svoju domovinu takú, ako výsledok tradícií a obetí všetkých predchádzajúcich generácií našich rodákov. Otec Popieluszko nezomrel pre seba samého. Zomrel pre svoju domovinu!"

Hlavnou tematickou osnovou kard. Glempa na sobotnom pohrebe otca Popieluszka bol dialóg a národné zmierenie:

"Kiežby sa tento neprírodzene potláčaný inštinkt sebazáchovy mohol konečne prebudiť! Kiežby sa Poliáci zo všetkých spoločenských vrstiev nemuseli už stretávať nad rakvou umučených kaplánov, ale okolo rokovacieho stola, pri dialógu, sledujúcim uskutočnenie aspirácií na mier. Cirkev po tom už dávno túži a takéto vývoj už dávno podporuje!"

Poľský ľud sa rozlúčil so svojím najobľúbenejším knazom Jerzom Popieluszkom, ale s jeho umučeným telom nepochoval aj otázky, kto sú všetko jeho vrahovia a kto stojí za nimi? Nad týmito otázkami si lámu hlavu i zahraniční pozorovatelia vnútropolitického vývoja v Poľsku.

Západonemecký časopis "Der Spiegel" uverejnil 5.11.1984 článok "Svetlo v tme", v ktorom odhaľuje pozadie zavraždenia knaza a patriota Popieluszka. Niekoľko úryvkov z článku:

"Medzinárodný zväz slobodných odborov, združujúcich 83 miliónov robotníkov z 95 krajín, vyzval poľskú vládu, aby konečne vniesla svetlo do tmy okolo smrti nového poľského martýra!"

Ale práve to je pre Jaruzelského vládu to najťažšie, pretože stopa pátrania vedie k špičkovým funkcionárom! Isté je, že páchatelia zločinu, ktorí sa priznali, sú príslušníci poľskej "služby bezpečnosti", podliehajúcej ministerstvu vnútra. Všetci traja pracovali už roky v hlavnom oddelení 4, kde sa najviac

zaoberali vyhodnocovaním odpočutých telefonických rozhovorov a dôležitých správ. Tzv. "frontová služba" ako sa v domácom zargo-
ne opisuje služba v teréne, vykonávali zriedkavo. V mocenskom bo-
ji medzi tzv. policajnou a vojenskou zložkou, trvajúcim už od r.
1981, sa rozhodol - zatiaľ z neznámych dôvodov - hlavný vinník
Piotrowski proti vojenskej zložke.

Pozadie: v snahe obmedziť ohromnú moc tajnej polície, nariadil
Jaruzelský pred dvoma rokmi reorganizáciu superministerstva na
varšavskej Rakowieckej ulici. Funkciu ministra prevzal muž jeho
dôvery generál Czeslaw Kiszczak, traja z jeho šiestich zástupcov
a dobrá polovica vedúcich hlavných oddelení, prišli zo spravodaj-
ského oddelenia armády a považujú sa ako dozor nad políciou.

Milicionári, krytí často reakčným krídlom v strane, rozličný-
mi spojeniami so sovietskou tajnou službou KGB sa totiž už viac-
krát v dejinách povojnového Poľska pokúsili podkopáť politickú
moc.

Najznámejší z nich, 70-ročný bývalý partizánsky generál Miecz-
slaw Moczar, medzitým chorý a politicky odstavený, no jednotaj
nebezpečný.

Do tohto družstva, spojeného predstavou, že stabilita v Poľsku
sa dá vynútiť len politickým terorom a represívnou štátnou mocou,
patria ešte aj dnes muži najvyššieho vedenia, tzv. betonové hlavy:
zahranický minister Stefan Olszowský, dôverník Sovietov; člen
Politbyra Albín Siwak; ako aj bývalý minister vnútra a dnešný ta-
jonník ÚV Miloslaw Mlewski zodpovedný v strane za otázky vnútor-
nej bezpečnosti.

K betonovým hlavám patria rovnako bývalý člen ÚV Tadeusz Grab-
sku, medzitým odsunutý na obchodnú misiu do východného Berlína,
a Stanislaw Kociolak, poľský veľvyslanec v Moskve. Títo dvaja sa
koncom leta 1981 ohlásili bez poverenia varšavského vedenia ako
emisári u vtedajšieho kremľského šéfa Brežneva v jeho letnon
sídle na Kryne a celý den tam vyjednávali.

O čom sa tam hovorilo, je dnes všeobecne známe: o moskovskom
scenári pre vyriešenie poľskej krízy. Podľa neho mala tajná služ-
ba vyprovokovať incident - prepád príslušníkov sovietskej armády
alebo zablokovanie sovietskych transportov cez Poľsko, ktorý by
opodstatnil tzv. bratskú pomoc zo strany Sovietov. Pomocou poľ-
skej polície sa mala zneškodniť opozícia.

Generál Jaruzelský prekazil moskovské plány vyhlásením vojno-
vého stavu v decembri 1981 a namiesto polície prevzala velenie
poľská armáda. Od toho času tajná polícia stráca svoju moc.

Jediná oblasť pre Bezpečnosť, nad ktorou nemá Jaruzelský ni-
jaký vplyv, sú sovietski poradcovia. Podľa svedectva jedného pre-
behnutého policajného dôstojníka, prišli do krajiny po roku 1980
celé tisíceky Sovietov, ktorí si v Poľsku vybudovali vlastnú au-
tonomnu organizáciu, úzko spolupracujúcu s tzv. betonovými hla-
vami! Ich spojkou vo varšavskom ministerstve vnútra je plukovník
Lapinski z frustrovanej policajnej zložky.

Soviety majú však nepriame spojenie aj na Zväz vyslúžilcov
z Bovit, ktorého podpredseda je tajonník ÚV Mlewski a tiež na
organizáciu Združenie Grünwald, založenú v roku 1981, medzitým
však zakázanú, ktorá mala údajne 100.000 stúpcov a bola známa
nacionalistickým a antisemitským štváním.

Z hľadiska tejto hustej siete intríg a násilia, bude pre Jaru-
zelského ťažko zverejniť nená zodpovedných mužov v pozadí zloči-
nu. Sľub poľského podpredsedu vlády Malinowského, že vyšetrova-
nie zavraždenia Popieluszka sa nezastaví pred nikým a pred ničím,
je zatiaľ - ako sa treba obávať - nanajvyš dobrým úmyslom.

Toto je niekoľko úryvkov z "Der Spiegel", z článku "Svetlo a tme", skracujúceho pozadie politickej vraždy v Poľsku. Miera polského ľudu dosahuje svoju hranicu. Len hlboké presvedčenie, že násilie nevyrieši problémy spoločnosti a vierav Boha a vsilu vlastných hdejín, udržali v týchto dňoch Poliakov v umiernenosti.

SE,

Ako povedal vodca poľských pracujúcich a nositeľ Nobelovej ceny mieru Lech Walesa, našu silu nečerpáme z ulice, ale z nodlitby na kolenách!

SE, 5.11.84.

Prúd ľudí, ktorí putujú k hrobu zavraždeného kňaza Jerzyho Popieluszka pri kostole sv. Stanislava Kostku vo Varšave, sa nezmenšuje. Ľudia stoja v dlhých frontách, než sa im podarí prejsť okolo hrobu, ktorý je zaplavený kvetmi.

Spoluzakladateľ Výboru pre spoločenskú sebeobranu, Ján Jozef Lipski, vyhlásil na tlačovej konferencii v pondelok 5.11.84 pred zahraničnými novinármi, že výsledok pitvy tela zavraždeného kňaza je taký hrôzný, že ho katolícka cirkev s ohľadom na napätú situáciu v krajine nechce uverejniť.

Dva dni po pohrebe duchovného by mohli mať informácie o tom, čo si všetko pred svojou smrťou vytrpel, nedozierné následky. Lipski sa vo svojej reči výslovné odvolával na správy z cirkevných kruhov. Ale aj rodiční príslušníci, ktorí smeli rakvu otvoriť a pozrieť sa na telo zosnulého potvrdili, že otec Popieluszkó bol pred svojou smrťou neprédstavitelne mučený. Jeho tvár bola na nepoznanie, ruky mal rozdrtené až na kosť. Z hlavy mu bol vytrhnutý celý chumáč vlasov. Jeho mučitelia mu natiahli cez hlavu reverendu a okolo krku mu zatiahli povraz s okom. Skôr ako ho hodili do vody, do vreca mu položili aj ťažké kamene.

Páchateľia tejto vraždy však neboli nejakí kriminálni zločinci, ale príslušníci ŠtB, zamestnanci Ministerstva vnútra, orgánu štátu!

V otvorenom liste, uverejnenom v pondelok 5.11.84 vo Varšave, žiadal člen Akadémie viéd a nestor poľskej vedy, 96-ročný profesor Eduard Lipinski, aby generál Jaruzelský odstúpil, pretože je tak či onak zodpovedný za zavraždenie kňaza Popieluszka. Prof. Lipinski v otvorenom liste píše:

"Je najvyšší čas, aby ste odstúpil. Radi uveríme tomu, že ste osobne nenariadil zavraždenia otca Popieluszké; ale napriek tomu ste za túto vraždu zodpovedný! Táto vražda Vám odníma morálnu legitimitáciu vládnuť i naďalej poľskému národu! A bez tejto legitimitácie je moc štátu uzurpátorská!"

Nestor poľskej vedy pripomína tiež zavraždenie 19-ročného študenta Gregora Krzemika a strieľanie poľských milicionárov do robotníkov.

Jeden z úradných činiteľov, ktorí boli prítomní pri pitve, odmietol potvrdiť správu o mučení Jerzyho Popieluszké. Povedal však, že tento kňaz Solidarity bol hodný do vody zviazaný tak, aby sa pri pokuse oslobodiť sa z pút, uškrtil. Podľa ľudí, ktorí videli mrtvolu, videli na nej mnohé znaky týrania. V jeho pľúcach bola krv.

Medzitým bol zavretý plukovník Adam Pietruszka z ministerstva vnútra a obvinený za napomáhanie trom príslušníkom ŠtB, ktorí umiesli a zavraždili pátra Popieluszka. Je to už štvrtá osoba, zavretá v súvislosti s týmto zločinom.

Podľa oznámenia nemenovaného katolíckeho intelektuála, je plukovník Pietruszka členom štátnej bezpečnosti a viedol spolu s ďalším vysokým úradníkom Ministerstva vnútra Platkom, suspendovaným zo služby - oddelenie pre cirkevné záležitosti pri ministerstve vnútra.

V Ríme sa medzitým objavili správy, že páter Popieluszek by mohol byť blahoslavený. Kardinál Pietro Palazzini, prefekt vatikánskej kongregácie pre blahorečenie a svätorečenie povedal novinárom, že vyhlásenie pátra Popieluszka za blahoslaveného by bolo možné, ak sa dokáže, že bol zavraždený pre vieru a že zomrel, aby o tejto viere vydal svedectvo. Za normálnych okolností je blahorečenie možné najskôr za päť rokov po smrti dotyčného.

Teraz nasleduje text prejavu, ktorý predniesol na pohrebe nad rakvou zavraždeného bývalý predseda odborovej organizácie Solidarity a nositeľ Nobelovej ceny mieru, Lech Walesa:

"Osud mi dal za úlohu, aby som sa niekoľkými slovami rozlúčil s otcom Jerzynom. Obet' zločinu prosí, žiada a zaväzuje. Obet' zločinu prosí a žiada dnes, ale zaväzuje nás pre budúce dni. Verní učeniu a všetkému, čo otec Jerzy hlásal, vieme: on od nás žiada a prosí nás, aby sme ukázali, čo z jeho učenia pretrvá.

Ako kresťania sa musíme dnes preukázať všetkými svojimi kresťanskými vlastnosťami. Je ťažké niekoľkými slovami vyjadriť pocity bolesti a nespravodlivosti, ktorými sa s otcom Jerzynom lúčime.

Do radov tých, ktorí padli za Polsko, do zoznamu mien pamätníka vo Varšave, Poznani, baltického pobrežia a Sliezska, pripisujeme meno varšavského duchovného, robotníckeho kňaza z malej dedinky pri Bialystoku.

Otec Jerzy sa stal obeťou nenávisťi a násilia, proti ktorým staval vždy dobro a pravdu! Pri rakve nášho brata prisaháme, že na jeho smrť nikdy nezabudneme. Otca Popieluszka, jeho učenie a jeho dielo zachováme navždy v našej pamäti. Ako dobrý, statočný človek, ako znamenitý kňaz a duchovný pastier, ako tribun našej národnej veci, podal celým svojim životom svedectvo o jednote Cirkvi a národa!

Od augusta 1980 až do posledných chvíľ svojho života, od oceliarne Varšavská huta cez Gdaňsk, Bytom, Čenstochovú a mnohé ďalšie pamätné miesta Poľska, až v Biagošti, šiel spolu so Solidaritou. Zvesťoval slovo Božie a učenie Svätého Otca a jeho modlitbu za vlasť nebolo možné nepočuť. Poľsko, ktoré sa môže pýšiť takýmito kňazmi a tak obetavými a vernými ľuďmi, nie je stratené a nikdy stratené nebude!

Lúčime sa s Tebou, služobník Boží. A prisaháme, že sa nikdy neskloníme pred násilím! Že solidarne vytrváme v službe vlasti! Že budeme pravdou odpovedať na lož a dobrom na násilie!

Lúčime sa s Tebou so zbožnou hrdosťou a s nádejou na zmierenie v našej spoločnej vlasti. Odpočívaj v pokoji. Solidarita žije a ty si jej obetoval svoj život!"

Veľmi obľúbený taliansky katolícky týždenník "Il Sabato - v sobotu" uverejnil v čísle datovanom 9.11.84, ale v predaji už 2.11.84, telefonický rozhovor s Lechom Walesom. Vo chvíli, keď redakcia sa Walesu pýtala na Jerzyho Popieluszka, telefonické spojenie bolo prerušené. Walesa teda mohol hovoriť iba všeobecne o Solidarnosti a o poľskej cirkvi... SE, 6.11.84.

Varšava: Hrob otca Jerzyho Popieluszka naproti kostola sv. Stanislava Kostku vo Varšave je miestom nepretržitej púte ľudí rôznych sociálnych vrstiev. Po pohrebných obrádkoch navštívilo hrob asi 500 000 ľudí. Rada veriacich je veľmi dlhá, niekedy vyše 2 km. Všetci chcú osobne uctiť toho, ktorého ľud považuje za svedka Cirkvi a národa. V atmosfére veľkej nábožnosti a veľkom uzobraní, osvedčujú svoj obdiv a solidarnosť voči 37-ročnému kňazovi, ktorý verne konal svoje kňazské a občianske povinnosti, kladúc mu na hrob kvety, ružence alebo zapalujúc sviece. VR, 7.11.84-sl.

V Poľsku sa konali v rôznych mestách spomienkové oslavy 66. výročia znovuzískania poľskej nezávislosti, ktorá bola obnovená 11.11.1918. Stalo sa tak 125 rokov po poslednom rozdelení Poľska, ktoré zmizlo z mapy sveta potom, ako si jednotlivé časti jeho územia privlastnilo Rusko, Rakúsko a Prusko.

Vo Varšave usporiadala vláda slávnostný koncert, na ktorom sa zúčastnili aj veteráni z 1. svetovej vojny. Cereмонie úradnej povahy s kladením vencov prebiehali po celej krajine.

Pokiaľ ide o spomienkové oslavy obnovenia poľskej nezávislosti v kostoloch, nezabudli vo svojich kázňach kňazi pripomenúť zavraždenie Jerzyho Popieluszka. Páter Antonín Lewek vyhlásil v Popieluszkovom kostole sv. Stanislava Kostku pred 4 000 veriacimi, že najväčšou hrozbou pre duše veriacich je komunistická ideológia a nenávisť a ateizmus. Pred prítomnými, ktorí mali v rukách aj transparenty s nápisom Solidarita, odsúdil Lewek zavraždenie Popieluszka, ktoré otriaslo svedomím takmer každého Poľiaka a podnietilo novú solidaritu v srdciach a myšliach ľudí. Poľiaci, ako aj ľudia zo všetkých civilizovaných krajín odsudzujú politické banditstvo, ktorého sa dopustili pracovníci Ministerstva vnútra z Varšavy. Podľa kňaza Leweka je katolicizmus ideológiou drvivej väčšiny poľského národa, zatiaľčo ateistický komunizmus predstavuje iba jeho maličkú časť...

V Gdansku sa zhromaždili zas poľskí veriaci, vrátane Lecha Walesu, v chráme sv. Márie, kde kňaz Stanislav Bogdanovicz vyhlásil, že aj keď bol Popieluszko bezcitne zavraždený, jeho odkaz nemožno zastaviť. Popieluszko bol symbolom spravodlivosti. Podľa Bogdanoviczä sa treba modliť aj za komunistických činiteľov, aby v ich myšliach nastala zmena.

V Krakove zastavila polícia demonštráciu niekoľkotisíc stúpencov Solidarity, ktorí sa pokojne rozišli.

Vo Vratislavi mal kard. Jozef Glemp kázeň v katedrále sv. Jána Kráťiteľa, pričom spomenul slová Jána Pavla II., ktorý bol vo Vratislave pred rokom, kde hovoril o potrebe dôvery, založenej na pravde.

SE, 12.11.84.

Rozhovor s 38-ročným Adamom MICHNIKOM, spoluzakladateľom známeho výboru na obrenu robotníkov KOR, ktorý bol a je jednou z najvýraznejších postáv dnes zakázanej a potlačenej Solidarity - poľského obrodného demokratického hnutia a aj hnutia odporu proti vláde generála Jaruzelského.

Rozhovor, ktorý s ním viedol britský novinár Timothy Garton Ash, vyšiel súčasne po anglicky v liste "London Times" a západonemeckom týždenníku "Der Spiegel". Ide o prvé veľké interview tohto poľského Orwela - ako ho Ash charakterizuje, odkedy bol prepustený na amnestiu po 2,5 rokov väzenia, človeka, ktorý dokázal premeniť politickú publicistiku na umenie a ktorý od politiky vyžaduje absolútnu morálku, za ktorý tiež sám sústavné bojuje.

Z tohto zaujímavého rozhovoru sme preložili pre Vás niektoré pasáže:

- Pán Michnik, čo hovoríte k zavraždeniu kňaza Popieluszka?

Všetci Poľiaci boli tým otrasení. Tento čin je v takom rozpoře s poľskou tradíciou a je natoľko odporný a krutý, že sa ťažko nachádzajú slová, ktoré by boli schopné vyjadriť naše pocity.

Hnus z takejto ohavnosti a zdasenie pri myšlienke na ľudí, ktorí boli schopní takeho zločinu. Svojim spôsobom sme za túto vraždu všetk zodpovední všetci. Keď sme s priateľmi pred niekoľkými týždňami čítali v poľskej režimnej tlači štvavý článok Jana Rema, --čo je pseudonym Urbana-- o Popieluszkovi, hovorili sme o tomto výtvore s iróniou a odporom. Ale nikto z nás si -- z nedostatku predstavivosti -- nevedomil, že ide vlastne o podnecovanie k vražde!

Dnes si hovorím, že som mal Urbana verejne obžalovať. Asi by som bol potrestaný urážkou ministra, ale farár Popieluszko by možno ostal nažive. Poučenie, ktoré z toho vyplýva: tvárou v tvár takejto štvavej kampani sa n e s m i e m i č a ť ! J a a s p o ň u ť n i k d y m l č a ť n e b u d e m !

- Robíte teda Jaruzelského vládu zodpovednú za tento zločin?

-- Vládu prinajmenej preto, že vychovala funkcionárov Štátnej bezpečnosti v tom duchu, že smú beztriesne robiť čokoľvek-- i vraždiť! Za minulých 10-15 rokov sa nemusel ani jediný príslušník bezpečnosti zodpovedať z toho, že použil násilie proti občanovi, ktorý sa prejavoval ako politický odporca.

- Možno predvídať politické následky vraždy farára Popieluszka?

Sotva! Ide o najväčší otras, ku ktorému v Poľsku došlo od vyhlásenia výnimočného stavu 13.12.1981. Takými otrasmi bolo napr. strieľanie dorobotníkov na baltickom pobreží v roku 1970, potlačenie robotníckeho povstania v Radomi v roku 1976. Vtedy vzniklo hnutie za dodržovanie občianskych práv-- Výbor na obranu robotníkov, KOR --a štyri roky potom nezávislé odbory Solidarity. Tieto veci sa nedali predvídať a ani dnes tomu nie je ináč. Jedno je isté: všetci, i tí najväčší skeptici sú dnes zajedno v tom, že dnes nie je v Poľsku nič dôležitejšie, ako skončiť s organizovanou zločineckou činnosťou poľskej Štátnej bezpečnosti!

- Na otázku, čo myslí o tom, že hlava poľskej katolíckej cirkvi, primas Glemp vyzval Poľákov ku klúdu a poriadku, Adam Michnik odpovedá: samozrejme, Poľsko a Cirkev klúd potrebujú, ale že on sa domnieva, že dokiaľ bude politický banditizmus a terorizmus pod aurolou nedotknuteľnosti, klúd nenastane. Hovorí:

"Ku klúdu nedôjdeme uspaním všeobecnej nálady, ale tým, že bude aparát Bezpečnosti podriadený spoločenskej kontrole! Výzvy ku klúdu sa môžu -- nezávisle na úmysloch tých ktorí ich vyslovujú -- zmeniť na opak. Ľudia sa neukľudnia, ak sa im bude hovoriť, aby zachovali klúd tvárou v tvár vrahom a vraždám!"

- Po 2,5 ročnom väzení ste mali možnosť stretnúť sa a hovoriť s mnohými ľuďmi a počuť ich názory. K akým zmenám v povedomí poľskej spoločnosti došlo a čo zostalo zo Solidarity?

Ostalo všetko, čo je najdôležitejšie. Od Solidarity sa odtrhli tí, ktorí sa k nej pripojili z kariérizmu a oportúnizmu. Ostali ľudia, ktorí sa identifikovali idejami demokratickej samosprávnej poľskej republiky. A to je hnutie veľmi silné. Pozná svoj cieľ a vie, že cesta k nemu nebude krátka. Je to spoločenstvo ľudí rozhodných a rozumných. Kdo si dnes -- skoro 3 roky po vyhlásení výnimočného stavu -- myslí, že Solidarity možno zlikvidovať, ten verí na zázraky! Ale komunisti by na zázraky veriť nemali!

- Neexistuje aj určitá bezradnosť členov Solidarity, napr. o stratégii, čo robiť dnes a čo zajtra?

Istotne! Existuje niečo ako čakanie na jasné formy, hľadanie metód otvoreného jednanja. Až doposiaľ sa činnosť Solidarity opierala o podzemné štruktúry. Teraz vznikajú nové formy: snaha o otvorené, i keď z hľadiska zákonov nie celkom legálne jednanie.

Solidarita nevyhľadáva konfrontáciu so štátnou mocou. Prevláda v nej názor, že už dnes je tu možnosť vytvoriť demokratické a nezávislé Poľsko. Aké inštitúcie budeme schopní vytvoriť, ako dokážeme ovplyvniť povedomie ľudí, na tom bude záležať, do akej miery nezávislé a demokratické bude budúce Poľsko!

Iná reálna cesta k demokracii a nezávislosti dnes v Poľsku neexistuje. V žiadnom prípade nesmieme na teror odpovedať terorom, čiže rovnakou mincou. Preto budú musieť Poliaci, usilujúci sa o nezávislosť a demokraciu, uzatvárať i kompromisy, možno dlhý rad kompromisov alebo budú tiecť potoky krvi, v ktorých národ zahynie! Ovšem, každý vie, čo je ešte kompromis a čo už kapitulácia.

Konflikt možno zariadiť dvojakým spôsobom: násilím alebo dialógom. Na dialóg je však potrebná ochota z oboch strán. Vodcovia Solidarity Lech Wałęsa alebo Zbigniew Bujak, sú pre dialóg. Čo si však prajú, je dialóg medzi občanmi a nie medzi veliteľom väznice a jeho väzňami. To by dialóg nebol.

Na otázku, čo si myslí na reakciu západných štátov na vyhlásenie výnimočného stavu v Poľsku, Michnik povedal, že v Poľsku existoval dobrých 200 rokov názor, že od Západu nemožno nič očakávať. Tak tomu bolo v obdobiach rozdelenia Poľska, za nepochopiteľných vojen, za národných povstaní, v období po Jaltskej konferencii. To, čo sa stalo po decembri 1981, Poľskov prekvapilo: to široké, nádherné hnutie za solidaritu s Poľskom, za solidaritu so Solidaritou. Materiálna pomoc Poľsku a ten názor, ku ktorému Západ došiel, že to čo sa v Poľsku robí, sa netýka iba poľskej budúcnosti, ale možno i budúcnosti celej Európy a sveta!

Čo sa týka hospodárskych sankcií, vyhlásených proti poľskému režimu, Michnik povedal:

Všeobecne sme ich považovali tiež za akt solidarnosti s poľským ľudom a myslím, že svoju úlohu splnili. Nebyť ich, asi by sme ani ja ani moji druhovia neboli prepustení. A za toto musím všetkým tým, ktorí nás vo svete obraňovali a obhajovali, poďakovať!

Dospel som k presvedčeniu, že iba jasná a otvorená reč môže niekomu zachrániť život! A inému - ako sa to stalo mne - otvoriť brány väzenia. SE, 13.11.84.

Varšava: Vládny tlmočník dnes vyhlásil, že Výbory na ochranu ľudských práv, ktoré vznikajú v Poľsku po zavraždení stúpenca Solidarity, katolíckeho farára Jerzyho Popieluszka, sú ilegálne.

Obhájcovia ľudských práv vo Varšave, Krakove a Vratislave oznámili založenie takýchto výborov s poslaním zabrániť prehmatom bezpečnostných orgánov.

Vládny tlmočník vo Varšave zdôraznil na pravidelnej týždňovej tlačovej konferencii, že členom výborov môže hroziť trestné stíhanie. Neuvedol však, o aký druh právneho zákroku môže ísť. Tvrdil, že je splnomocnený vyhlásiť, že príslušné úrady podniknú vo veľmi krátkom čase legálne kroky proti iniciátorom a členom Výborov. Tieto právne kroky budú však závisieť na činnosti výborov... že skupiny výborov sú ilegálne, lebo na ich vytvorenie bolo potrebné úradné povolenie....

SE, 13.11.84.

Pri bohoslužbách na rímskom cintoríne Verano za mŕtvych, sa na sviatok všetkých svätých modlil pápež za všetky obeť teroru, predovšetkým za pátra Jerzyho Popieluszku a za indickú predsedkyňu vlády Indiru Gándiovú. Tieto bohoslužby, ktoré sa tradične konajú 2.11., na sviatok Dušičiek, boli z dôvodov pápežovej cesty do Lombardie preložené na 1.11.1984. SE, 13.11.84

Bonn-Varšava :

Na Západ sa teraz dostal list, v ktorom páter Popieluszko už v roku 1983 zhrňuje dôvody, ktoré ho dovedli k tomu, aby sa venoval duchovne o tých ľuďoch, ktorí si zúfajú nad veľmi zlou politickou situáciou v Poľsku. Tento list nadobudol teraz, po smrti pátra Popieluszka charakter duchovného odkazu. Páter Popieluszko v ňom okrem iného píše :

"Som presvedčený, že to čo robím, je správne. Preto som odhodlaný na všetko!" Kardinál Wysziński poslal svojho bývalého žiaka v roku 1980, aby sa staral o stávkujúcich robotníkov varšavských oceľární. Tejto starostlivosti o robotníkov ostal potom páter verný až do svojej smrti...

V uvedeňom liste tiež píše, že pokusy ho zastrašiť nemajú žiadnu vyhlíadku na úspech, lebo sú veci, ktoré sú väčšie ako čokoľvek iné.

Charta '77 odsúdila zavraždenie kňaza Popieluszka ako teroristický akt slepej nenávisťi. V dokumente, ktorý Charta vydala, sa hovorí, že táto smrť posilní morálnu autoritu katolíckej cirkvi i Solidarity! Ďalej sa píše:

My poznáme veľmi dobre onen mechanizmus moci, lebo v Československu vládne rovnaký režim ako v Poľsku!

Príslušníci Charty '77 nepochybujú o tom, že táto vražda bola prevedená na pokyn veľmi vplyvných osôb a žiadajú úplné odhalenie celého komplotu. - o - SE, 13. a 14.11.84

Invokácia človeka, ktorý sa stal telom histórie .

Ku tebe volám, teba hľadám, Človek,
v ktorom by mohli si nájsť svoje telo dejiny.
Ku tebe idem, nehovoriac - príď,
lež jednoducho - buď.

Buď tam, kde človek bol, a neostalo záznamu.
Bol s dušou, srdcom, útrapou i vôľou,
kde ho žral bôľ a spaľoval ho najsvätejší stud.
Buď seizmografom všetkého, čo zraku je
neviditeľné, ale skutočné.

Ó, človek, v ktorom nízkosť stretá sa nám s výsostou,
a ľudské vnútro srdcom je, nie temným bremenom.
Ty, v ktorom všetko môže nájsť svoj zmysel hlboký
i koren všetkých svojich počinov :
zrkadlo života i smrti, zahľadené v ľudský prúd.

Na plytkých vodách dejín ja ťa zavše dosiahnem,
vstupujúc do každého srdca, každej myšlienky
/dejín, tej skrýše hemžiacich sa myšlienok a mŕtvych srdc/.

Po tvojom tele pátram, hľadiac do dejín,
po tvojej priehlbni.

Andrzej Jawien
/Karol Wojtyła/
Profily- výber z básní.

Preložil Andrej Žarnov, vydal SÚSCM, Rím, 1979.

Zo Slovenska .

V júni 1984 bolo vysvätených pre 6 slovenských diecéz 28 novokňazov. Podľa "Katolíckych novín" ~~zomrelo~~ v poslednom čase asi 60 kňazov. Keď sa vezme do úvahy, že tento pomer je za posledné roky ustálený, t.j. že z dušpastierskej činnosti odstupuje o polovicu viac ako do nej nastupuje, ale najmä ak sa uváži, že tento stav trvá už desaťročia, bude hneď jasné, čo slovenských katolíkov čaká v budúcom desaťročí! A že je to na Morave ešte horšie a v Čechách priam katastrofálne, netreba dodávať.

Keďže stále viac farností ostáva bez pastiera, vyriešila vrchnosť problém tak, že pričleňuje faru k fare. Takto sa vytvárajú veľké dušpastierske obvody - vraj scelovanie fár - ktoré znamenajú pre horlivých kňazov priam nadľudské zaťaženie.

Ak sa tento plán štátu tichého likvidovania Cirkvi a jej organizácie rozoberá a porovnáva s výrokom Jozefa Krajčího, farára v Modrom kostolíku v Bratislave, bude jasné, koho má štát za spolupracovníkov a čo má v zámeroch. KRAJČI - o ktorom sa stále viac a stále otvorenejšie poveráva, že je dôstojníkom tajnej služby - sa pri istej príležitosti takto vyslovil: "Ak katolícka cirkev v Československu chce prežiť, musí spolupracovať s komunistami!"

Čertovsky to pripomína isté bavorské príslovie, ktoré zacitujem v zrozumiteľnej obmene: "ak my, teľce, chceme prežiť, musíme spolupracovať s mäsiarmi!"

Zásluhou veriacich a početných horlivých kňazov sa ministerstvo kultúry rozhodlo prijať na tento akademický rok skoro dvojnásobný počet bohoslovcov do 1. ročníka. Z veľkého - verejnosti neznámeho počtu uchádzačov komisia, zložená s profesorov fakulty, pozvala na tzv. prijímacie skúšky 105 kandidátov, ktorí obstáli v prvom kole. Prijatých bolo podľa správ nemeckej katolíckej tlačovej služby KNA z 3. septembra 43 plus tí, ktorých odvolenie komisia vezme do úvahy.

Prirodzene, že sa tu natíska otázka - i KNA ju dôrazne vyslovila - kto má rozhodujúce slovo pri prijímaní? Cirkevná alebo politická vrchnosť?

Ak politická a ideologická vrchnosť, tak budú prijatí tí, ktorí dávajú menšiu alebo malú záruku, že sa raz stanú úspešnými pastiermi ľudí, oddanými Cirkvi a veriacim. Našťastie, Štábi nie sú vždy najlepšími znalcami ľudí!

Tragickou stránkou veci okolo ceremónie prijímacích skúšok je skutočnosť, ktorú všetci vedia ale nik nahlas nevysloví, že aj toho roku budú v 1. ročníku falošní bohoslovci, skutočné kukučie vajcia! Okrem toho je isté, že sa i toho roku štátnej bezpečnosti podarilo zaskočiť nejakého úprimného, ale naivnučkého bohoslovca k dajakej spolupráci za úplat, že bude iste prijatý a že iste doštuduje. Ako budú vedieť títo úbožiaci s týmito žiť - to je otázne!

Bohoslovcov čaká v novom akademickom roku niekoľko nepríjemných prekvapení:

1. Nový rektor. Podľa štatútov ho menuje veľký kancelár fakulty, trnavský biskup Dr. Gábriš. Štát si však už pred desaťročiami uzurpoval právo potvrdenia, alebo i nepotvrdenia. A práve toto sa stalo, ba viac! Cirkevný úrad prišiel so svojím kandidátom: Karolom KRAJČIM, skalným členom združenia Pacem in terris, bývalým - alebo ešte terajším - prefektom seminára. Prirodzene, že štát má možnosť presadiť svojho kandidáta - a to buď tým, že "presvedčí" biskupa Gábriša alebo v opačnom prípade, bude vyčkávať. Keďže však bude treba urobiť rozhodnutie - lebo seminár nemôže ostať bez rektora - chopí sa iniciatívy štát, ministerstvo, a vymenuje rektora samo, prirodzene

rektora, ktorý bude zodpovedať jeho kritériám. To však nie je všetko. Bohoslovcov čaká i ďalšie prekvapenie.

2. Z fakulty odchádzajú dobrí kňazi a profesori: Tondra, Mlynarovič a Kučera, ako i z vekových dôvodov Dúbravec a Búda. Na uprázdnené miesta nastupujú ako docenti: Jozef KRAJČI, Karol KRAJČI, KANDERA a OSTRHÁK.

Bohoslovci a vôbec zodpovední kňazi a laici majú voči ním výhrady nielen preto, že sú angažovaní členovia združenia Pacem in terris, ale i preto, že nie sú na výške ani po duchovnej ani po profesionálnej stránke, ako odborníci v teologických vedách. Pochopiteľne, že sa všetci pýtajú, ako môže biskup Gábriš zodpovedať pred svedomím menovanie takýchto učiteľov teologie a vychovávateľov v seminári?

Katolícke kruhy Bratislavy - píše sa ďalej v KMA - sú nad týmto škandalom rozhorčené. Mnohí sa pýtajú, či malo vôbec význam prijať viac do 1. ročníka, keď majú byť vydaní napospas takému teamu profesorov a predstavených? Nečudo, že si ne jeden mladý muž, túžiaci sa stať kňazom, povie: to budem radšej teológiu študovať s ú - k r o m n e a s t a n e m s a t a j n ý m k ň a z o m !

3. Situácia sa navyše komplikuje ešte kvôli ináč vynikajúcemu kňazovi, doterajšiemu špirituálovi Františkovi ŽÁKOVĚ - a to nielen pre jeho sem tam zastaralé názory, ale nadovšetko preto, že nebude môcť sledovať také množstvo bohoslovcov! Vec sa mala riešiť menovaním pomocného špirituála v osobe kaplána v Modrom kostolíku KAMODYHO, kde je farárom Jozef Krajčí. Cirkevný úrad však jeho kandidátku neprijíma, lebo pán kaplán vraj nemá veľmi pozitívny vzťah k združeniu kňazov Pacem in terris.

Veriaci na Slovensku a Svätá Stolica očakávajú, že štát, ktorý prijatím zvýšeného počtu bohoslovcov dal najavo dobrú vôľu, bude ochotný k rozumnému kompromisu, prijateľnému oboch stránkam. Ak sa to vezme presne, zodpovedalo by to jeho záujmom, lebo na jednej strane by vylepšil naštrbenú povest v zahraničí a na druhej strane mať dobrých kňazov a tým dobrých veriacich, značí mať lepších, svedomitejších a zodpovednejších občanov.

Anton HLINKA
Hlas Ameriky-Mníchov.
W, 8.9.1984.

Praha : Rakúska katolícka tlačová služba Kathpress publikovala 14. augusta rozsiahlu správu o reakcií slovenských a českých biskupov na články o údajných pokusoch pričleniť katolícku cirkev v ČSSR pod jurisdikciu moskovského patriarchu, ktoré sa objavili v západnej tlači. Vyhlásenie biskupov, podpísané českým primasom kard. Františkom Tomáškom a predsedom Zboru ordinárov Slovenska, biskupom Jozefom Ferancom publikovali "Katolícke noviny".

Na otázku, či je mysliteľné spomenuté pričlenenie, sa biskupi odvolávajú na II. vat. koncil, ktorý sa prihovára za zintenzívnenie ekumenických vzťahov a modlitieb za jednotu všetkých kresťanov a za podporovanie vzájomných stykov a teologických konferencií. Podľa biskupov je prirodzené, že medzi katolíckmi a pravoslávnyimi sú tieto styky intenzívnejšie. To však vraj neznamená, žeby sa mala katolícka cirkev v Československu pripojiť k ruskej pravoslávnej cirkvi.

Kathpress ďalej hovorí, že správa o stretnutí predstaviteľov štátu a Pacem in terris vo Vysokých Tatrách, ako ju publikoval Kathpress a iné zahraničné orgány, vyvolalo medzi funkcionármi PIT veľké pobúrenie, zverejnené v politických denníkoch, ale aj v Katolíckych novinách. Kathpress dodáva, že sa stretnutie vo Vysokých Tatrách v Dolnom Smokovci uskutočnilo, ako o tom píše aj Katolícke noviny. Označujú však za neuveriteľný nezmysel, žeby sa na ňom hovorilo o možnosti odtrhnutia od Ríma.

SE, 21 a 22.8.84.

Otec Anton v dnešnom slove do týždňa hovorí na tému

Bratislavský bohoslovecký seminár a výchova kňaza ku svätosti.

K dnešnému "Slovu do týždňa" ma inšpirovala skutočnosť, že 25. septembra je na bratislavskej teologickej fakulte Veni Sancte - Príď ó Duchu Svätý, t.j. začiatok akademického roku.

Po mnohých stránkach to bude mimoriadny akademický rok:

- pre nového rektora,
- pre nových profesorov
- azda i predstavených seminára
- ale najmä pre množstvo poslucháčov 1. ročníka. Množstvo v relatívnom zmysle, ak ho porovnáme s nízkym numerus clausus predchádzajúcich rokov.

Slovo do týždňa sa bude síce priamo týkať ich. Otázka, ktorej sa tu dotkneme, je však aktuálna a zaujímavá pre všetkých, ktorí majú dajakým spôsobom účasť na našej kresťanskej európskej kultúre. Poslúžime si pritom textom od F. Hilliga, alebo presnejšie, úlomkom rozsiahleho textu tohto autora, publikovanom v slovenskom katolíckom samizdatovom časopise "Una sancta Catholica", vydanom k Turíciám 1984. Titul článku: "Zasvätenie do kňazstva".

Tento čudný rečový zvrät má svoje opodstatnenie. Ako sa stáva človek kňazom- začína Hillig. Ako sa mu odovzdáva kňazstvo, kňazská právomoc, kňazský duch?

Keď sa pýtame na odovzdávanie kňazskej moci, vtedy nám odpoveď nerobí ťažkosť: sviatostná moc sa odovzdáva vkladáním rúk biskupa. V tomto pozostáva duchovné otcovstvo, ktoré spája svätiteľa so svätencom. Veľká úcta veriácich voči biskupovi sa zakladá vlastne na tom, že prijal vkladáním rúk iného biskupa plnosť kňazskej milosti. Toto vkladanie rúk je znakom apoštolskej postupnosti. Ide o nepretrhnutú reťaz, siahajúcu cez stáročia až k starším, t.j. k učeníkom, na ktorých hlavách spočinuli ruky apoštolov, aby im odovzdali svätenie a právomoc. Avšak sviatostné prenášanie moci je len jedným, i keď podstatným aspektom v sprostredkovaní kňazstva.

Toto jadro je zasadené do živej skutočnosti, v ktorom sa má plne rozvinúť. Právomoc a poslanie z nej vyplývajúce má spočívať na hlbokom poznaní spasiteľných právd a v duchovnom zmýšľaní, na apoštolskej horlivosti a opravdivej nábožnosti. Sviatostné pretváranie má len vtedy zmysel, keď s ním drží krok kňazské formovanie a spôsob života svätenca, keď kňazská právomoc, ktorej svätenec ďakuje za svoje vyvolenie z veriaceho ľudu laikov, znamená aj vytvorenie osobitnej duchovnej kňazskej existencie.

Týmto sa už dotýkame jadra otázky, s ktorej sme vyšli:

Ako sa človek stáva kňazom? T.j. ako sa vysvätený pretvára v zasväteného? Ako sa prakticky dospieva k tomu hlbokému pretvoreniu v kňaza, akého Cirkev potrebuje a aký sa v stále nových obmenách uskutočňuje vo vzorných kňazských postavách cez celé dejiny Cirkvi, až do prítomnosti?

Azda niekto poznamená: Či vari mladý muž neštuduje teológiu práve preto? Veď tam sa predsa všetko naučí! Vskutku, mnohí si predstavujú prípravu na duchovnú dráhu asi tak, ako prípravu na iné akademické povolania. Ako keby sa niekto stal bohoslovcom obdobným spôsobom, ako jeho spolužiak inde. Existencia teologických fakúlt na univerzitách, najmä v nemecky hovoriacom svete, nadržá týmto predstavám.

Príznačné je ~~konštatovanie istého francúzskeho kňaza na ceste po Nemecku: študenti, s ktorými sa tam vraj stretol, nehovorí že sa chcú stať kňazmi, ale teológmi. Ako keby vedecko-akademický aspekt tvoril podstatu celej veci. Ani nehovorí o tom, že sa duchovný a hospodársky charakterizujú ako akademici.~~

Svet kňaza však a cesta do neho je čosi skrz-naskrz odlišné. Mnohí ľudia sa nemálo čudujú, že Ján Mária Vianney, svätý farár z Arsu, urobil iba jeden semester teológie v kňazskom seminári. Ostatnú prípravu, odhliadnúc od školského roku vo Verrieres, urobil u istého farára, bývalého augustiniána, ktorého revolúcia vyhnala z pôvodného pôsobiska. Keď sa už v seminári vzdali nádeje, že z neho - sedliackého mladíka, neskoré povolanie - vychovajú kňaza, podujal sa na to spomenutý farár Balley. Bol totiž presvedčený o jeho vnútorných hodnotách.

Výchova spočívala v podstate v tom, že sa Ján stal akýmsi sprievodcom a spoločníkom tohto vzorného, ba svätého kňaza, ktorému vlastne Cirkev vďačí za svätého farára z Arsu. Balley bol presvedčený o jeho súčasnosti na kňazstvo. Sprostredkoval mu potrebné teologické vedomosti a bol mu povznášajúcim vzorom života modlitby, duševného pokánia a apoštolskej horlivosti. Nečudo, že Ján po celý život verne nasledoval príklad svojho vychovávateľa. Tak veľmi si ho vážil.

Vianneyho cesta ku kňazstvu je ilustráciou vlastnej a pôvodnej formy prípravy bohoslovca na kňazstvo, spočívajúcej v n a s l e - d o v a n í , napodobovaní.

Potiaľto na dnes zo slovenského katolíckeho samizdatového časopisu "Una sancta catholica", vydaného na Turíce 1984. Autorom článku "Zasvetenie do kňazstva" je F. Hillig. Odcitovali sme z neho iba niekoľko odstavcov, ale aj z nich už vidno pravdivosť a aktuálnosť jeho intuície: nestačí kňaza vysvätiť, treba ho viesť, povzbudzovať, posilňovať, poučovať - skratka treba ho vychovávať, aby sa svojmu budúceму poslaniu krok za krokom zasväcoval.

Prirodzene že nestačí, aby bol niekto zasvätený, ale bez vysvätenia. Hoci na inej úrovni platí, že tak isto nestačí, aby niekto bol vysvätený - ale bez zasvätenia. Aby sa však niekto mohol zasvätiť, musí sa k tomu vychovávať, presnejšie musí ho niekto k tomu vychovávať. Nutne potrebuje učiteľa, ktorý mu je súčasne vzorom.

S v ä t í k ň a z i v y c h o v á v a j ú s v ä t ý c h k ň a - z o v ! D o b r í k ň a z i d o b r ý c h ! P o c h y b n í k ň a z i p o c h y b n ý v e h ! atp.

Kolko kňazov, predstavených a profesorov zohrá v akademickom roku 1984 - 85 rolu farára Balleyho, ktorý vychoval vzor a patróna farárov - svätého Jána Máriu VIANNEYHO ?

Chceme dúfať a modlíme sa za to, že štát menoval dobrých predstavených seminára a dobrých profesorov fakulty. Podľa všetkého má štát záujem na tom, aby to bolo n a o p a k ! Daj by Boh, aby sa zmylil! V opačnom prípade si budú musieť bohoslovci h ľ a d a ť učiteľov teológie a vychovávateľov k zasväteniu sa m i m o s e m i n á r a !

SE, 24.9.84.

Vatikánsky rozhlas vysiela :

každé ráno o 7,30 hod. na zvyčajných vlnách s v ä t ú o m š u po latinsky s liturgickými čítaniami v rôznych rečiach!

~~Ako chcel Vasil Bilak premanévrovať cirkev ?~~

Toto bol nadpis článku Karla Gustava Ströhma v nemeckých novinách Die Welt z 20. augusta 1984. Z podtitulku k ~~prekvapujúcemu~~ prehláseniu Tomáška a Feranca sa dáva cítiť, o čo v článku pôjde.

Ströhm najprv pripomenie nechutnú reakciu českých a slovenských oznamovacích prostriedkov na početné správy v západnej tlači o pokuse Bilaka a jeho stúpenčov znárodniť katolícku cirkev v ČSSR, resp. včleniť ju pod jurisdikciu moskovského patriarchu a tým pod komando Veľkého Brata.

Ak sa denník Die Welt vracia znova k veci, tak nie preto, aby odpovedal na zúrivé dementi i na jeho adresu, ale preto, že sa táto - doslova záhadná - vec dostala do novej senzačnej fázy. Český primas kard. František Tomášek a predseda zboru slovenských ordinárov Jozef Feranec vydali spoločné prehlásenie, podľa ktorého "nie je možné spojenie českého a slovenského katolicizmu na jednej strane a pravoslávnej cirkvi - teda moskovského patriarchátu - na druhej strane".

Viedenský denník Die Presse, ktorý sa tou istou vecou zaoberal 21. augusta 1984 píše, že ide "z cirkevno-politického hľadiska o vyhlásenie také mimoriadne, že nemá v novších dejinách Cirkvi v Československu obdobie".

Oba denníky, dozaista nezávisle od seba, prichádzajú k uzáveru, že tolké a také dementi v politických denníkoch ale i v Katolíckych novinách - kde sa prirodzene cenzuruje každé slovo - sa musia vzťahovať na niečo, čo sa skutočne odohralo alebo i odohráva! "Boj medzi frakciami ústredného výboru strany - podľa Die Presse - alebo že sa vláda skutočne pokusila o spomenutý radikálny zásah do života katolíckej Cirkvi".

V tejto súvislosti - podotýka Ströhm, dostáva i Tomáškovu pozvanie pápeža do Československa - o ktorom sa s vládou predtým neporadil - úplne nový zmysel. "Chcel azda tým Tomášek predísť plánu dogmatického krídla československej komunistickej strany?" Autor článku sa nazdáva, že sa Vasil Bilak chcel vrátiť k laicistickej tradícii, "ktorá pred druhou svetovou vojnou strašila po Čechách a ktorá za stalinizmu nadobudla konkrétnu formu: úsilie ôdtrhnúť českých a slovenských katolíkov spod jurisdikcie pápeža". Preč od Ríma - z konca štyridsiatych rokov. sa strane nepodaril. Jediné čo dosiahli, bolo "založenie režimu oddaného združenia kňazov. Keď ho pred rokom pápež zakázal, obávali sa pražské stranické kruhy, že stratia kontrolu nad katolíckou Cirkvou. V dohode s Moskvou niektorí radikáli komunistickej strany začali sa azda orientovať k radikálnemu riešeniu". V tejto súvislosti vidí Ströhm i cestu biskupa Feranca spolu s vysokými funkcionármi Pacem in terris do Moskvy, kde ich vláda a Patriarchát slávnostne prijali.

Podľa viedenského denníka Die Presse musel byť Feranec počas návštevy v Sovietskom zväze konfrontovaný s možnosťou spomenutého pričlenenia. Ströhm sa však v Die Welt nazdáva, že moskovský Patriarchát sotva vedel o plánoch Sovietov a Bilaka. Celú vec by mohol osvetliť iba biskup Feranec, ktorý sa podľa všetkého pred cestou neporadil ani so svojimi slovenskými kolegami ani s hlavou cirkvi v Čechách a na Morave. Po návrate zo Sovietskeho zväzu nereferoval ani prvým ani druhému, kam ho chceli vmanévrovať radikálne pražské kruhy po dohovore so Sovietmi!

Veľmi pozoruhodnú analýzu novinárskej prestrelky medzi Východom a Západom v súvislosti s touto otázkou urobila Treffeltovej v nemeckej katolíckej tlačovej službe KNA z 15. augusta 1984, ku ktorej sa vrátíme neskôr.

nateraz iba záver článku Karla Gustava Ströhma v Die Welt z 20. augusta. Podľa neho vyvolali úmysly pražskej vlády u katolíckych veriacich veľký nepokoj. Nijako sa vraj nemôžu zmieriť s tým, že by mal moskovský Patriarchát tvoriť stredobod slávnosti 1100. výročia smrti sv. Metoda.

Ströhm potom veľmi správne poznamenáva, že istotne nemá nikto nič proti tomu, aby sa moskovský Patriarcha zúčastnil na slávnosti. Veď napokon v Cyrilovi a Metodovi vidí aj ruské pravoslávie svojich zakladateľov. Co však nikto nie je ochotný pochopiť a prijať je skutočnosť, aby na Velehrad prišla hlava ruského pravoslávia, nie však hlava katolíckej Cirkvi!

Vláda už nemôže prekaziť oslavu sv. Metoda - a prirodzene i Cyrila - veľkých svätcov Európy. Preto azda chce do slávnosti vpašovať politickú a organizačnú konšteláciu, ktorá by jej zodpovedala.

Ströhm končí veľmi pozoruhodným tvrdením :

Pokus Biľakovej frakcie nateraz stroskotal vďaka odporu katolíckeho obyvateľstva, ale i jasným slovám predstaviteľov katolíckej Cirkvi Tomáška a Feranca. T r e b a v š a k b y t o s t r a ž i t ý i n a d a l e j !

Anton Hlinka,

Hlas Ameriky-Mníchov; W, 23.8.84.

- o -

22. júla publikovali pražské "Katolícke noviny" prehlásenie Federálneho výboru združenia Pacem in terris pod titulom "Vimeno kresťanskej etiky". Známe nemecká publicistka Treffertová si ho vzala na mušku, spolu s prehláseniami na tú istú tému - a napísala krátky rozbor fejetonistickej povahy, ktorý vyšiel v mnohých nemeckých denníkoch a týždenníkoch.

Vychádza zo skutočnosti, že oficiálny dokument predsedníctva Pacem in terris ostro napadol Rakúsku katolícku tlačovú službu Kathpress pre jej údajné tvrdenie, že knazi združenia Pacem in terris navrhli vyhlásenie Československej národnej cirkvi pod jurisdikciou moskovského Patriarchátu.

Treffertová pritom trefne poukazuje na niektoré veľavýznamné podrobnosti:

najprv na skutočnosť, že predsedníctvo odsudzuje iba Kathpress, hoci tú istú správu priniesla aj KNA, ktorú navyše v skratenej forme prevzali i niektoré nemecké denníky, napr. Frankfurter Allgemeine Zeitung a iné. Všetky tieto orgány však napísali, že nie Pacem in terris, ale Vasil' Biľak - prípadne niektorý iný vysoký stranícky funkcionár - prišiel s návrhom národnej cirkvi a rozšírenia právomoci moskovského Patriarchátu na CSSR.

Treffertová z týchto skutočností uzatvára, že predsedníctvo Pacem in terris nemalo v rukách ani text Kathpressu ani iných tlačových orgánov a že ho vládne kruhy o ohováračskej zahraničnej kampani iba u s t n e informovali. Z toho vysvitá, že predsedníctvo združenia buď zostavilo prehlásenie na základe dezinformácie zo strany vlády, ale ho urobilo pod tlakom samo. Nevylučuje sa však možnosť - najmä ak sa vezme do úvahy miestami až vulgárna formulácia - že autorom textu je niekto iný - nie predsedníctvo.

Táto posledná možnosť je pravdepodobná i preto, že správa o aktualizácii plánu s 50-tych rokov - vyhlásiť katolícku Cirkev v Československu za cirkev národnú - vyvolala v Čechách a na Slovensku - ba i v zahraničí - mimoriadny rozruch. A to bolo iste nie veľmi príjemné i pražskej vláde a pranierovanému extrémistickému krídlu strany - navyše, ak sa vezme do úvahy, že sa proti spomenutému plánu vášnivo postavili aj sami prítomní knazi z Pacem in terris,

hoci určite šlo o skalných členov.

Treffertová potom poukazuje na veľmi kurióznou vec:

Predsedníctvo združenia Pacem in terris v prehlásení nedementuje ani stretnutie v Dolnom Smokovci ani plán znárodniť cirkev. Prirodzene, že nie je v ňom reč ani o Bilakovi - a dodajme - ani o Káčerovi, prednostovi sekretariátu pre cirkevné veci pri ministerstve kultúry, ktorý sa znenazdajky ocitol Žeby v tom mal prsty? Upadol do nemilosti z toho istého dôvodu ako Hruža, ktorý si vraj chcel vynútiť od niektorého povolného biskupa svätenie Vatikánom nemenovaných nových biskupov na uprázdnené stolce a vtvorenie patriotistickej cirkvi podľa čínskeho vzoru?

Prehláseniu predsedníctva Pacem in terris nechýba príchut' irónie. Obsahuje nadšené vyznanie vernosti katolíckej Cirkvi a jej hlave, hoci ide o knazov, ktorí už v y š e d v o c h r o k o v o d p o r u j ú S v ä t é m u O t c o v i , j e h o D e k r é t u o z r u š e n í z d r ť u ž e n i a P a c e m i n t e r r i s pre jeho politické zamera-nie, resp. jeho zneužívanie v prospech politiky ateistickej vlády!

A na ešte jeden bod poukázala Treffertová - nie bez jemnej irónie: Katolícke noviny, ktoré sú - odhliadnúc od ich závislosti na cenzo-roch ministerstva kultúry tlačovým orgánom združenia Pacem in terris - a teda nie právoplatnej cirkevnej hierarchie - uverejnili tentokrát vyhlásenie predsedov oboch biskupských konferencií - kard. Tomáška a biskupa Feranca - v ktorom dementujú, že sa vraj pomysla na pripojenie katolíckej Cirkvi v Československu k pravoslávnej cirkvi Ruskej.

Na záver konštatovanie:

Je zaujímavé, s akou ochotou najvyššieštátne orgány publikovali prehlásenie predsedníctva PITu nielen v "Katolíckych novinách", ale i v politických denníkoch, keď išlo o záujmy štátu a o jeho naštrbené meno v zahraničí. Išlo teda o záujem štátu - nie PITu.

A ešte jedno konštatovanie:

Pacem in terris reagovalo bleskurýchle, rozhodne a presvedčivo! Bolo by ochotné urobiť to aj vtedy, keď ide o záujmy Cirkvi a veriacich, najmä o odnímanie súhlasu knazom, o väznenie mladých ľudí kvôli náboženskej literatúre, o šikanovanie veriacich, ak ich prichytia pri náboženských rozhovoroch, o prepustenie zo zamestnania, ak organizovali stretnutia, o prijímanie vhodných kandidátov do seminára bez obmedzovania počtu?

Pacem in terris bude vierhodné pred zahraničím a veriacimi doma až vtedy, keď sa jeho členovia budú angažovať n a p r v o m m i e s t e z a z á u j m y C i r k v i , ktorej sú predstavitelmi!!

Anton H L I N K A,
Hlas Ameriky - Mníchov
W, 1.9.84.

- o -

DO KAŽDÉHO MESTA ROZMNOŽOVACÍ STROJ, DO KAŽDEJ RODINY
KATOLÍCKU NÁBOŽENSKÚ LITERATÚRU !

- o -

POČÚVAJTE ZAHRANIČNÉ NÁBOŽENSKÉ VYSIĽANIA -OBOHACUJTE,
PREHLBUJTE A ROZŠIRUJTE SVOJE VEDOMOSTI !

- o -

Podľa správ nemeckej katolíckej tlačovej služby KNA, vykonala štátna bezpečnosť z Košíc a Rožňavy domovú prehliadku Matejovi NÉMETHOVI, správovi fary v LIPOVNÍKU, okres Rožňava, pod vedením nadpor. ŠtB Petra PORA, za prítomnosti Imricha BOLŠÓDYHO, tajomníka MNV.

Nadporučik prečítal príkaz k vykonaniu domovej prehliadky, vydaný v ten istý deň krajským prokurátorom v Košiciach pod číslom vyšetrovacieho spisu 103/1984.

Na základe materiálov, postúpených správou štátnej bezpečnosti v Košiciach bolo zistené, že správca rímskokatolíckej fary v Lipovníku, okres Rožňava, Matej NÉMETH, z nepriateľska k socialistickému spoločenskému a štátnemu zriadeniu Republiky zhromažďuje veľké množstvo písomných materiálov a publikácií, ktorých obsah je namierený proti socialistickému spoločenskému a štátnemu zriadeniu republiky, s cieľom rozširovať túto medzi československými občanmi. Vzhľadom na to, že je tu dôvodné podozrenie, že v byte menovaného a v príslušných priestoroch domu č. 151 v Lipovníku, okres Rožňava, sa nachádzajú uvedené písomnosti, bolo potrebné rozhodnúť tak, ako je to v enunuciáte tohto uznesenia.

Po prečítaní príkazu nasledovala prehliadka, ktorá trvala tri hodiny. Farárovi počas nej odňali cestovný pas, písací stroj, osobný adresár, staršie i novšie náboženské knihy vydané v Československu i v zahraničí. Polícia ňebrala do ohľadu okolnosť, že náboženská literatúra je pre farára nutná na vykonávanie dušpastierskej činnosti.

Za osobitný corpus delicti polícia pokladala fotografiu Alojza Gabaja, Tomáša Konca a Branislava Borovského, zavretých vo vyšetrovacej väzbe osem mesiacov s textom: "Prepusťte na slobodu väzňov pre náboženstvo!"

Prehliadka sa neobmedzila len na faru. Polícia si vynútila vstup i do kostola! Németh proti tomu protestoval, lebo o tom nebola reč v príkaze, ako i preto, že sa polícia neúčtivo a urážlivo správala v dome Božom! Čoskoro sa ukázalo, preči si eštebáci razili cestu i do kostola: chceli si v matrikách zistiť, kto a kedy dal krstiť a birmovať deti!

Farára Németha po prehliadke previezli do Rožňavy, kde ho vypočúvali asi štyri hodiny. Štátna bezpečnosť chcela zistiť, odkiaľ má náboženskú literatúru. Németh odpovedal, že staršie knihy zdedil po svojich predchodcoch a novšie dostal poštou od neznámych odosielateľov!

Pri prepúšťaní dostal dorúku pozvánku na ďalšie vypočúvanie do Košíc.

Šikanovanie farára Németha sa začalo 7. mája. Vtedy si ho dal predvolať krajský cirkevný tajomník a vyčítal mu, že vyučoval náboženstvo vo farských miestnostiach. Tajomník pri tejto príležitosti nevezal na vedomie Némethove dôvody, že deti-prvoprijímajúci by ináč boli museli sedieť v nevykurovanom kostole, kde býva teplota okolo 0°C, v pološere a vo veľkých, nepohodlných laviciach! Pri rozhovore v úrade krajského tajomníka sa nachádzal i rožňavský ordinár Zoltán BELÁK. Nezasiahol však do neho.

15. septembra, teda na druhý deň po domovej prehliadke, sa farár Németh odvolal voči nej, nazvúc ju narúšaním občianskych práv! Zdôraznil pri tom, že prechovávanie písomných materiálov nie je protizákonné, ba že zodpovedá ústave a medzinárodným dohodám o ľudských právach! Okrem toho protestoval, že o prehliadke nebol upovedomený biskupský úrad a že si ŠtB vynútila vstup do kostola. Týmto urazili náboženské cítenie veriacich!

Otec Karel prehovorí

k blížiacemu sa 16. výročiu 21. augusta ..

Blíži sa 21. august, tento deň okupácie, hanby - nie našej - ale tých, ktorí tvrdili a tvrdia, že sú našimi bratmi a priateľmi, aby sa potom, keď bola ohrozená ich moc, ukázali ako okupanti a imperialisti!

Nikto z nás, ktorý to vtedy prežil, na tento deň nezabudne. Ani vy doma, ktorí ste snáď už v noci počuli hukot lietadiel a tankov alebo počuli túto neuveriteľnú správu od priateľov z telefónu alebo včasráno z rozhlasu, ani my tu, ktorí sme ju počuli od cudzích reportérov, ktorí samotní ešte nechceli veriť tomu čo hlásia. A potom sme už všetci počúvali pražský rozhlas až do tých dramatických chvíľ, kedy po štátnej hymne musel i on prerušiť vysielanie.

Pre nás v cudzine to znamenalo i akútnu povinnosť pomôcť tým tisícom našich turistov, ktorí využili uvoľnenie za pražského jara a možno po prvýkrát v živote navštívili Západ a teraz tu sedeli s obavami a rozhodovaním, či sa majú vôbec do vlasti vrátiť. Možno že je medzi našimi poslucháčmi i niekto, kto vtedy prenocoval v našej provizornej nocľahárni.

Boli to zlé, prízračné chvíle, o to horšie, že prišli po mesiacoch plných nádeje, že i pre nás je možný aspoň trochu slobodný život. Aj cirkev vtedy vydýchla. Biskupi sa mohli vrátiť do svojich diecéz a boli s láskou a nadšenou privítaním, ako si ateistickí prevychovávateľia nedokázali ani predstaviť. Režimom vynútený spolok mierových kňazov sa rozpadol ako domček z karát, zovšadiaľ zneli sluby vernosti kardinálovi Beranovi v Ríme - v exile - a Svätému Otcovi. Vzniklo Dielo koncilovej obnovy /DKO/, začalo sa publikovať, začalo sa žiť! Biskupi podporili svojím hlasom reformné snahy, Cirkev už nebola v gette, kde sa ju sovietski mocipáni snažili zatlačiť. Naopak, bola s národom a národ s ňou!

21. august 1968 značil koniec tomu všetkému. Alebo predsa len nie? Vtedy sme sa divili, kde sa v tej našej mládeži, ktorá vyrastala iba v tuhej diktatúre, vzala tá túžba po slobode a láska k demokracii, ktorú doposiaľ nikdy nepoznala.

Dnes už vyrasla ďalšia generácia, ktorá sa už na pražské jaro nepamätá. A predsa aj v jej srdciach je znova táto neuhasiteľná túžba. Aj oni, ktorí okrem okupačného režimu nepoznajú nič iné, tušia, že môže existovať sloboda, sloboda prejavu, sloboda pohybu, sloboda myslenia, sloboda svedomia - a túžia po nej! A mnohí z nich našli a nachádzajú tú plnú slobodu, tú ktorú nemôže ani ten najlepší štát zaručiť, totiž s l o b o d u k r e s ť a n a , s l o b o d u P á n a J e ž i š a .

Napriek všetkej diskriminácii, napriek všetkému útlaku vzrastá u nás počet tých, ktorí hľadajú novú cestu a nachádzajú ju u toho, ktorý povedal: Ja som cesta, pravda a život! V tom je - napriek všetkému otroctvu - v e ľ k á n á d e j i v n a š i c h d ň o c h !

Zima, ktorej mráz spálil 21. augusta 1968 krásne pražské jaro, trvá už 16 rokov a jej koniec zatiaľ politickí meteorológovia nedokážu predpovedať. Našou p o v i n n o s ť o u , našou nutnosťou je túto zimu prežiť - a to nie iba v nejakom zimnom spánku, ktorý zatvára oči pred tým čo je okolo nás a odtiahne sa do svojho súkromia, ale tak ako rastlina, ktorá stiahne život do koreňa, aby z nich na jar vyrazil nový život.

... My, kresťania, máme silnú a účinnú zbraň. Zbraň nezabíjajúcu, ale pomáhajúcu: zbraň m o d l i t b y !

Keď bolo po drehej svetovej vojne Rakúsko obsadené sovietskymi vojskami, hrozilo nebezpečenstvo, že tu - ako všade inde - zostanú. Vtedy vzniklo v Rakúsku spontánne hnutie modlitby za slobodu krajiny. Modlil sa prezident, modlili sa deti v škole, modlilo sa celé Rakúsko. A hľa, to čo sa nikde inde nestalo, sa tu uskutočnilo: Sovietski vojaci odišli z krajiny a aj Stalin pristúpil na neutralitu Rakúska! Mnohí Rakúšania sú dodnes presvedčení, že za to vďaka iba svojej modlitbe!

Milí priatelia,
bolo by, samozrejme, naivné sa domnievať, že keď sa dnes pomodlím, zajtra okupanti odídu. Nemôžeme poznať Božie plány a nevieme, prečo nás týmto krížom navštívil.

Vieme však tiež, že Pán Ježiš nám povedal, a by sme sa modlili a v dôvere prosili Boha! Robme tak teda, obracajme sa k našim prostredníkom u Pána - k našim svätým patronom - aby na ich príhovor Boh nedal zahynúť nám, a ni budúci! SE, 17.8.84.

- o -

Nové relácie rozhlasovej stanice Slobodná Európa :

Od nedele 4. novembra 1984 si môžete vypočuť reláciu

"Univerzita", a to v nedeľu o
v pondelok o 11,00 hod.,
v utorok a v stredu desať minút po polnoci.

program "Mosty" v sobotu o 20,20 hod.,
v nedeľu o 12,20 hod.
v stredu o 23,20 hod.

Týmto sa presunú niektoré opakované vysielania, ako napr. - prvé opakovanie "Gongu" sa presunie zo soboty 17,10 hod. na pondelok na 15,10. hod. Týmto odpadne pondelkajšie hudobné odpoľudnie.

Nedelná chvíľka poézie príde na rad o 12,15 hod. a bude sa opakovať v stredu v noci o 23,15 hod.

Po nedeľných poobedných správach si môžete vypočuť týždenný prehľad kultúrnych vysielaní. SE, 29.10.84.

Kórea : Severokórejský Červený kríž prijal 29.10.84 návrh tejto organizácie v Južnej Kórei, aby boli znovu nadviazané vzájomné porady, prerušené v roku 1977, pri ktorých sa jednalo o spojenie rodín, ktorých príslušníci žijú v oboch kórejských štátoch a boli rozdelení v dôsledku občianskej vojny v 50. rokoch. Celkove ide asi o 10 miliónov osôb. Severná Kórea navrhla Južnej, aby prvá prípravná porada sa konala 20.11.84 v pohraničnej dedinke Panmundžon.

Austrália : Štyri austrálske sestry z kongregácie Božieho milosrdenstva otvorili začiatkom roku 1985 misijnú stanicu v pakistanskom meste Gudžarāt. Budú tam viesť malú nemocnicu. Bude to prvý mimoaustrálsky reholný dom tejto kongregácie. VR, 29.10.84-č.

Rím : Podľa správy vyšetrojúceho sudcu atentátu na pápeža, Ilária Martellu, jeden z prihliadajúcich na svätopeterskom námestí v Ríme údajne po prvých výstreloch Aliho Agču narazil do tureckého atentátnika a znemožnil mu tak presne zasiahnúť cieľ - pápeža. Ali Akca, ktorý bol odsúdený na doživotné väzenie, priznal túto skutočnosť v rozhovore s vyšetrovateľom. SE, 29.10.84.

List zo Slovenska.

Už som mal papier v stroji a myšlienky pökope, keď prišla pošta a s ňou aj list od neznámeho pisateľa. Odsunul som písací stroj a dal som sa do čítania. Keď som bol na korči bolo mi jasné, že dnešné "slovo do týždňa" už vlastne leží predomnou. Mejde o čosi ucelené, podľa všetkých pravidiel tohto žánru, je však v tom kus skúsenosti s ľuďmi súčasnosti. Každý hneď vycíti, že neznámy autor, ktorého list - Boh sám vie akou cestou - prišiel až na môj stôl, žije v dajakom slovenskom meste, má otvorené oči a srdce, ktoré ďalej dovidí ako oko a rozpráva rečou, ktorá je vernou ozmenou rečí a citov ak nie celého národa, tak jeho určitej - a istotne lepšej časti. Tolko to na úvod. A teraz list v doslovnom znení, okrem poslednej časti:

Mládeži a kresťanom je cudzia nenávisť a netolerantnosť marxizmu. Mládež sa snaží o porozumenie a lásku. Zaujíma sa, odkiaľ prichádza človek, načo žije, kam ide. Všetko veľmi náročné otázky. Sympatizuje s tými, ktorí sú schopní dať na ne odpoveď a pridáva sa k nim. Dôkazom toho sú časté krsty v gymnaziálnom veku z rodín prominentných, z rodín ateistov.

Mladí sú ochotní niest ťažkostí iných ľudí, často sa pôstia celé dni, modlia sa ruženec, chodia na omšu, na sväté prijímanie a nemajú veľké strachy, že ich niekto vidí, fotografuje alebo legitimuje. Ich život a príklad priťahuje - prirodzene - ďalších. Keď každý kresťan získa ročne jedného človeka pre život viery, za desať rokov nás bude obrovská masa!

Kresťanstvo je prameňom pokoja a zadostučinenia i pre tých, ktorí si na tomto svete už nemôžu nič očakávať. Dodáva nádej v tomto beznádejnom svete i ľuďom, ktorým už nemôže nik na tomto svete pomôcť. Otázka zmyslu života je dôležitá, lebo máme len jeden život. Keď sa človek nepýta, načo je tu, je ako zviera.

Podotýkam, že mnohí mladí ľudia nemajú zdravé národné sebavedomie, nepoznajú históriu vlastného národa. Už 30 rokov berú mládeži systematicky Krísta, berú jej nebo a pre ťažké životné chvíle ju nechávajú bezbrannú, bez orientácie, bez nádeje. Kto dá tejto mládeži orientáciu, kto ju naučí ako má žiť nielen keď sa jej darí, ale aj vtedy, keď je jej zle, keď prídu trápenia, bolesti, pökúšenia, ba i smrť? Ktorá škola jej hovorí, čo treba robiť v hodine smrti, keď lekár povie, že si nevyliciteľne chorý alebo v čase veľkého životného sklamania?

Jedine, kto môže na tieto otázky odpovedať, je Ježiš a Sedembolestná Panna Mária. Cirkev nemá a nechce mať nič spoločné s politikou, mocou a majetkami. Cirkev dáva dokopy ľudí, ktorých by nič a nikdy nedali dokopy.

Prečo vadí kresťanstvo štátu?

Každý politik by využil, použil v prospech štátu masu veriacich. Sú to ľudia, ktorí poctivo pracujú pre tento národ. Práca je pre nich záväzkom od Boha. Nepracovať, kraďnúť, ulievať sa - znamená pre nich hrešiť! To je vrstva pracujúcich, o ktorú sa skutočne môže štát oprieť. Nie je teda protištátnym elementom, kto sa za iných modlí, robí jej dobre, šíri okolo seba lásku a porozumenie. Protištátny je ten, kto nezákonnými prostriedkami bojuje a utláča iných - áno, vykorisťuje človeka človekom! To je skutočný protištátny element, protinárodný, protiludový - pretože ten dráždi a znechucuje tú podstatnú časť obyvateľstva ktorá verí, ktorá ešte pracuje s presvedčením - a to napriek všetkým šikanovaniam zhora. ...

Treba si dobre uvedomiť, že keď títo ľudia začnú hrabať iba pre seba podľa hesla "kto nekraďne, okráda svojur odinu", tak je koniec so všetkými nami!

209
Moderná doba predstavuje, že nikto je túto noc. To, a čím sa
stretáme keď zomrieme, sa vôbec nedá zrovnáť s tým, čo teraz žijeme.
Do štátneho senátu často volajú kňaza - tajne - k smrteľným poste-
liam prominentov. Môžno povedať, že nikto ešte nikdy ne v s t ú p i l
d o s t r a n y n a s m r t e ľ n e j p o s t e l i !

Potiaľto z listu, vážení poslucháči. Neviam od koho. Odkiaľsi zo
Slovenska. Mnohé veci by sa dali vyjadriť lepším štýlom, logickejšie,
ucelenejšie, ale o to tu teraz neide. Napriek tomu všetkému list ne-
stráca nič zo svojej dôležitosti dokumentu o zmýšľaní jednoduchých
ľudí a je príkladom vnútornej slobody dobrej časti obyvateľstva kra-
jiny. Takíto ľudia sa rodia a žijú tam, kde je životnou normou sprá-
vodlivosť a láska. Pravda, poctivosť a zodpovednosť pred vlastným
svedomím, ktorého garanciou je živý Boh! SE, 15.10.84.

- 0 -

V utorok 16.10.1984 sa bude na podnet Spojených národov sláviť na
celom svete Medzinárodný deň výživy. Súčasná situácia je viac ako
dramatická: 600 miliónov ľudí trpí na chronický hlad a niekoľkým stá-
tisícom hrozí priama smrť! Predovšetkým treba, aby bohaté štáty účin-
nejšie pomáhali chudobným krajinám tzv. tretieho sveta!

Rím: V utorok 16.10.1984 dopoludnia bude zahájený 16. štúdijný kurz
o medicíne a morálke, tohto roku s ústrednou témou "Nové ciele bio-
medicíny". Zúčastnia sa ho odborníci medzinárodnej povesti z radov
lekárov, teológov a iných vedných disciplín. Hlavná pozornosť bude
v prednáškach venovaná biologickému vývoju a dedičným znakom.

Portugalsko: Vo Fatime končí 16.10.84 večer výročné valní zhromažde-
nie Rady európskych biskupských konferencií. Jedným z jeho hlavných
úloh bola príprava na VI. celocirkevné biskupské sympóziu, ktoré je
zvolané do Ríma na rok 1985, na jeseň. Biskupi jednali o súčasnom prie-
behu sekularizácie v európskych krajinách a o budúcich vyhlídkach
a metodach ohlasovania evanjelia. VR, 15.10.84-č.

Severoamerické pápežské kolégium v Ríme slávi t.r. 125 výročie
svojho jestvovania.

Pri tejto príležitosti Svätý Otec prijal 15.10.84 na zvláštnej
audiencii v Klementínskej sále vo Vatikáne biskupov a kňazov, ktorí sa
v minulých rokoch pripravovali na kňazstvo v tomto kolégiu. Vo svojom
preslove Ján Pavol II. hovoril prítomným o význame Pápežského kolégia,
seminára pre bohoslovcov a Cirkev. Povedal, že pre bohoslovcov, ktorí
sa pripravujú na kňazstvo v kolégiu, v spoločenstve seminaristov a
majú možnosť študovať na pápežských univerzitách v Ríme, znamená to
byť deň za dňom svedkami živej tradície viery, ako je vyznávaná v síd-
le sv. Petra. Situácia bohoslovcov v kolégiu im dáva možnosť žiť nad-
prirodzenú skutočnosť spoločenstva s rímskou Cirkvou a rímskym biskupom.
Byť bohoslovcom kolégia v Ríme znamená ďalej mať účasť na vzájomnej
výmene medzi miestnymi cirkvami v Spojených štátoch amerických a vše-
obecnou cirkvou. V sídle sv. Petra sa bohoslovci utvrďujú v cirkevnom
spoločnenstve s druhými miestnymi cirkvami, ktorých totožnosť uznáva,
chráni a zaručuje rímsky biskup. Takto po návrate do svojich miestnych
cirkví stávajú sa v nich svedkami jednoty cirkvi, žitej vo viere a
láske. Napokon sv. Otec povzbudil severoamerických biskupov, kňazov a
bohoslovcov, aby pri príležitosti tohto vzácneho jubilea ich kolégia
sa znovu zasvätili tajomstvu posvätného kňazstva: aby spolu s Pannou
Máriou, Matkou Ježiša Krista a všetkých kňazov i naďalej počúvali a
prijímali vo svojom živote spásnosť slovo Božie, aby mohli v e r n e
a ú č i n n e ohlasovať jeho plnosť v jednote Cirkvi. "Zúcty k Vášmu
kolégiu a pre potreby Vašej vlasti!" - povedal sv. Otec - "obnovte obeť
Vášho života J. Kristovi, Božiemu Synovi a Veľkňazovi Nového zákona!
Jeho kňazstvo musí zostať ideálom Vašej mladosti, stredobodom Vášho
života a radostou srdca". Prítomný bol aj Andrej Grutka... VR, 15.10.84-sl.

ŠtB v č e r a a d n e s :
Procesy s katolíckou Cirkvou .

Čoskoro po februári 1948 sa vo vyšetrovacej väzbe ŠtB, pred súdmi a vo väzeniach stále hojnejšie objavovali katolícki kňazi a laici. Ich počet vzrastal úmerne s tým, ako sa zostrovali vzťahy medzi komunistickou mocou a Cirkvou. V priebehu jedného roka bolo už 383 obetí a asi 300 osôb potrestali národné výbory. Keď štátne inštitúcie pripravovali zmenu v cirkevnej politike, zrodil sa nápad na amnestiu cirkevných procesov a trestov. Ich autori si slubovali, že sa podarí postaviť amnestovaných p r o t i cirkevnej hierarchii.

Diferenciácia v Cirkvi, ktorá mala vyústiť v rozkol, bola súčasťou zmeny štátnej cirkevnej politiky. Z hľadiska nášho pozorovania bol jej hlavným znakom prechod od vyjednávania s predstaviteľmi Cirkvi k otvorenému boju s nimi.

Čoskoro po schválení novej politickej línie v apríli 1949 počet väznených katolíckych kňazov a laikov rýchle rástol. A rodili sa nové veľké monštrumprocesy.

V rokoch 1950 - 1951 boli tri veľké cirkevné procesy. Patrili výslovne medzi ú č e l o v é p r o c e s y , t. zn., že pri ich zrode stál určitý a celkom konkrétny z á m e r .

Motívom p r v é h o s predstaviteľmi reholí bolo rozhodnutie komunistických inštitúcií zlikvidovať väčšinu reholí. Bězmenný a široko publikovaný proces s ich predstaviteľmi mal poskytnúť zámienu a pripraviť priaznivú politickú situáciu k zákroku. Proces začal 31. marca 1950 a na lavici obžalovaných sedelo 9 cirkevných hodnostárov, odsúdených na vysoké tresty väzenia.

A v noci z 13. na 14. apríla 1950 previedla Bezpečnosť tzv. akciu "K" - prepadla kláštory a príslušníkov rádov, odviezla do zvláštnych interných táborov, niektorých uväznila, niektorí putovali do táborov nútených prác.

Krátko po tomto procese začala Bezpečnosť v súlade so straníckymi a štátnymi inštitúciami, ktoré riadili cirkevnú politiku, vyrábať ďalšie procesy s katolíckymi hodnostármi. Smerovali proti biskupom a mali za cieľ ochromiť a či vyradiť biskupský zbor, donútiť ho k úplnej podriadenosti režimu.

Medzi výrobcami procesov existoval spor o to, či majú byť postihnutí priamo biskupi alebo iba osoby z ich okolia. V septembri 1950 predložilo velenie Bezpečnosti komunistickému vedeniu návrh na usporiadanie troch procesov s cirkevnými hodnostármi. Vedenie rozhodlo previesť dva procesy: český a slovenský.

V Českom boli súdení spolupracovníci biskupov, v slovenskom traja biskupi. Všetci - celkove 12 - boli odsúdení na dlhodobé väzenia. Bezpečnosť, ktorá v cirkevnej politike zaujímala zvlášť radikálny smer, sa nevzdala úsiliu zlikvidovať biskupský zbor odsúdením niektorých jeho členov i v českých krajinách. Neprestala s prípravou procesov s biskupmi. Najprv navrhla zatknutie troch biskupov a keď komunistické vedenie návrh odmietlo, sústredila sa na jedného: litoměřického biskupa Štefana Trochtu.

Je pozoruhodné a či príznačné, že si vybrala biskupa, ktorý prejavoval porozumenie pre dohodu so štátom a ktorý zložil sľub vernosti vláde. Po niekoľkonásobnom nahliedení sa podarilo bezpečnosti v januári 1953 presadiť jeho zatknutie. Za rok bol súdený s dvoma spolupracovníkmi a odsúdený na 25 rokov väzenia.

A to už Bezpečnosť vyrábala ďalší proces: dostal názov " Akcia

Russicum". Jeho obeťou malo byť 90 duchovných a laikov, ktorí údajne vytvorili špiónážnu sieť Vatikánu. Veľký proces sa nekonal. Jeho výroba zapadla do obdobia, kedy už monštrumprocesy neboli v móde. Obete boli súdené v menších procesoch.

V priebehu veľkých cirkevných procesov prebiehali desiatky procesov s nižšími duchovnými regionálneho charakteru. Štátny cirkevný úrad sa sťažoval komunistickému vedeniu na Bezpečnosť, že v roku 1952 zatvárala v priemere 20-30 katolíckych kňazov za mesiac. Dávala ich alebo pred súd alebo ich odvážala bez súdu do koncentračných táborov. Cirkevné oddelenie, zriadené v Štátnej bezpečnosti, sa teda činiť a keby pokračovalo v nastúpenej praxi, tak v priebehu krátkeho času by "suchou cestou" zlikvidovalo všetkých kňazov. Po niekoľkých mesiacoch neostávalo iné, ako ich aktivitu zastaviť alebo pribrzdiť.

Keď sa v roku 1956 pod vplyvom poľských a maďarských rozhodnutí, kde prepustili kňazov z väzenia, k podobnému ale iba čiastočnému kroku odhodlali i v Československu, bolo vo väzeniach 433 kňazov. Mnohí z nich boli prepustení na slobodu, ale už v roku 1958 cirkevné procesy pokračovali. V omnoho menšom rozsahu a nie s hodnosťami.

Pred súd sa postavili napr. príslušníci niektorých reholí za to, že v roku 1956 sa navštevovali, usporadúvali schôdzky s náboženským obsahom. Súčasťou oficiálnej cirkevnej politiky bola snaha o úplnú likvidáciu s ty k u h i e r a r c h i e s V a t i k á n o m a j e h o d i p l o m a t i c k ý m z a s t ú p e n í m v P r a h e .

K tomu mal slúžiť tzv. čichošťský zázrak a v súvislosti s tým pripravovaný politický proces. Zázrak spočíval v tom, že v kostole malej českej dedinky Čichošť sa začal pri kázni pohybovať krížik na oltári. To bolo 11. decembra 1949. Bezpečnosť, ktorá zázrak inštalovala, uvážila ako jeho pôvodcu miestneho farára Jozefa T O U F A R A . Komunistické inštitúcie si od zázraku sľubovali, že za hlavného vinníka označia vatikánskych diplomatov a budú žiadať ich odchod z krajiny. Taktiež Gottwald pripisoval akcii význam a dožadoval sa urýchleného výsledku vyšetrovania.

Toufar však odmietol priznať svoju účasť na zázraku. Bol podrobený zvlášť ostrým vypočúvaniam. Rozhodne odmietal spojenie s vatikánskymi diplomatmi. Gottwaldova požiadavka, aby obdržal urýchlene Toufarovo priznanie, pretlmočil ČEPIČKA a veliteľ Štátnej bezpečnosti ZÁVODSKÝ veliteľovi odboru, príslušnému pre cirkevné záležitosti Jozefovi Č E C H O V I ako rozkaz. Ten si od Ladislava M A C H U , ktorý doposiaľ prípad vyšetroval, prevzal Toufara a chcel ho prinútiť k nepravdivému priznaniu o spolupráci s vatikánskymi diplomatmi. Na následky ostrého výsluchu Toufar z o m r e l .

Proces sa nekonal, ale k vypovedaniu diplomata Ottavia de Livia došlo a diplomatické vzťahy s Vatikánom boli formálne umrtnené a fakticky prerušené. SE, 5.10.84.

Svätý Otec Ján Pavol II., v nedeľu 14.10. 1984 :

Chcem teraz poďakovať Pánovi, že mi umožnil šťastlivo ukončiť apoštolskú cestu, aby som v Sancto Domingo zahájil oslavy 500. výročia začiatku evanjelizácie amerického svetadielu. Vrátim sa k tejto téme ešte pri strednej generálnej audiencii. Chcem však už teraz vyjadriť svoju vďaku občianskym i cirkevným predstaviteľom a dobrému ľudu krajín, ktoré som navštívil. Uistujem ich, že na nich nezabudnem v modlitbách!

Venezuela: Generálny predstaviteľ Spoločnosti Ježišove P. Hans Kolvenbach, ktorý vykonal počas tohto mesiaca cestu po Latinskej Amerike a po Spojených štátoch, predniesol 12.10.84 v Caracase prejav k latinskoamerickým rádovým provinciálom. Medzi iným zdôraznil, že nemožno sláviť Eucharistiu bez toho, aby sme bojovali proti chudobe. Tento boj nie je ovšem politický, ale vedený v mene Eucharistie.

VR, 14.10.84-č.

SLOVENSKO V ZNAMENÍ VEĽKÝCH PÚTI

Slováci oslavujú Pannu Máriu na Levočskej hore .

Ako ordinár spišskej diecézy, na počiatku týchto pontifikálnych bohoslužieb, po udelení predchádzajúceho štátneho súhlasu k tomu, chcem vyhlásiť oficiálne a slávnostne, že tento pútnický chrám, do ktorého s takou radosťou zo všetkých končín rok čo rok prichádzate, Jeho Svätosť pápež Ján Pavol II. z vlastného popudu poctil titulom a hodnosťou *b a z i l i c a m i n o r*, čiže *b a z i l i k a m e n š i a* s dátumom 30. marca roku Pána 1984.

Vieryhodnosť tohoto vyhlásenia potvrdzujú nám ponajprv
 - dekrét Posvätnej kongregácie pre kult boží a
 - apoštolské Breve samého Svätého Otca.

Prosím v tejto posvätnnej chvíli uctive vysokodostojného pána Michala Klučana, riaditeľa kancelárie biskupského úradu, aby nám tieto dva autentické dokumenty, svedomite preložené do našej materskej reči, láskavo prečítal:

Posvätná kongregácia pre sviatosti a služby Božie

Spišské biskupstvo.

Najvyšší Veľkňaz Ján Pavol II. vyhovel žiadosti a želaniu kňazstva, veriacich, ktoré mu v liste zo dňa 7. mája 1983 podal ndp. pán Štefan GARAJ, kapitulný vikár a dočasný ordinár spišskej diecézy a z vlastného popudu poctil titulom a hodnosťou baziliky menšej svätyni kostolná na temeni mariánskej hory nad mestom Levoča, zasvätenú Tajomstvu navštívenia preblahoslavenej Panny Márie.

Posvätná kongregácia pre sviatosti a služby Božie na základe povolania, ktoré jej najvyšší Veľkňaz z vlastného popudu udelil, hneď nato vyhlasuje, že svätyni kostolná v Levoči, zasvätenej Navštíveniu prebl. Panny Márie majú sa vymedziť všetky práve a liturgické výsady, ktoré právom prináležia bazilike menšej, pričom sa majú zachovať smernice o titule baziliky menšej, vyhlásené 6. júna 1968.

Táto výsada a jej vyhlásenie má sa poslať listovne vo forme apoštolského Breve.

Dané v aule Posvätnnej kongregácie pre sviatosti a služby Božie dňa 26. januára 1984.

Jozef Cattoria?,
kardinál-prefekt

gulatá,
v papieri vytlačená
pečať

podpísaný Vergilius Noe,
titulárny arcibiskup vonkarijský?
sekretár

Posv. kongr. pre sviatosti
a služby Božie

- o -

Apoštolské Breve :

- Pápež Ján Pavol II. na stálu pripomienku !

Vždy nám bolo slávnostným a posvätným úkonom neustále zvelaďovať kult a úctu k bl. Márie Panny, šíriť jej slávu a vzdávať jej poctu, aká patrí jej dôstojnosti, lebo táto prebl. Panňa je Kristovou Matkou a Kráľovnou nebies a tiež najistejšou patronkou a bedlivou strážkyňou nás, všetkých svojich synov, čo bývame v tejto pozemskej krajine.

Preto ochotne vyhovujeme žiadosti nášho milovaného syna Štefana Garaja, ktorý na základe svojej právomoci ako dočasný ordinár spišskej diecézy, listom zo dňa 7. mája minulého roku vrúcne nás žiadal

vo svojom meně, ako aj v mene kňazstva a veriácich, aby sme zaradili medzi menšie baziliky chrám Navštívenia bl. Márie Panny, ležiaci na území jeho diecézy, na mariánskej hore nad mestom Levočou.

Pri skúmaní jeho žiadostí brali sme zreteľ na starobylosť tohto pútnického miesta, na jeho zvláštne dejiny a tiež na jeho významný zástoj pri udržiavaní viery a náboženstva slovenského ľudu, čo je zaiste najvážnejšou pohnútkou v tejto veci. A tak súhlasíme, aby spomenutý chrám a či svätyňa Navštívenia bl. Márie Panny nad mestom Levočou, na území spišskej diecézy, bol pridružený k počtu menších bazilik právamí a liturgickými výsadami, aké sú vlastné iným takýmto chrámom.

Pritom sa majú zachovať smernice Dekrétu o titule menšej baziliky zo dňa 6. júna 1968. Nižaké opačné nariadenia v tejto veci nemôžu túto výsadu zneplatniť.

My pripájame svoje modlitby, aby ona priniesla skutočne osoh duchovným pastierom ako aj veriácomu ľudu.

Potvrdzujeme túto výsadu pečatou Rybára v Ríme, u svätého Petra dňa 26. januára 1984, v 6. roku nášho Pontifikátu.

Otlačok rybárskeho prsteňa
Jána Pavla II.

Podpísaný :
Kard. Augustín Casaroli,
poverený verejnými záležitosťami
Cirkvi

- o -

Po potlesku prehovoril otec Garaj :

Drahí bratia a sestry, náležite vám tlmočené tieto slávnostné dekréty, ktoré došli z Ríma od hrobu sv. Petra pred veľkonočnými sviatkami a moju osobnú adresu, odovzdávam v tejto chvíli "pred vami všetkými" do rúk, komu právne prináležia, totižto miestnemu zaslúžilému správcovi tohoto kostola pre farský archív.

Prosím vysokodostoijného pána Štefana Krudeca?, dekana a správcu farnosti Levoča, aby tieto vzácne dokumenty z mojich rúk prevzal. Som presvedčený, že on, svedomitý sluha Boží, ktorý už 31 rokov spravuje tento cirkvny objekt s farnosťou spolu a nepretržite, tento chrám na výšínach, chudobný a skromný, bez zlata a striebra, ale predsa nám všetkým tak drahocenný, že ho bude opatrovať v tejto novej kvalite s ešte väčšou láskou a starostlivosťou, o čo v tejto chvíli v mene biskupského úradu, v mene svojom i v mene Vás všetkých tu prítomných čo najúctivejšie prosím.

- o -

Po odovzdaní listín miestnemu správcovi fary, tento prehovoril nasledovne :

Najdostoijnejší otec ordinár, drahí bratia kňazi, drahí pútnici, veriaci ľud Boží!

Ako miestny správca cítim povinnosť menom vás všetkých vyjadriť úprimnú vďaku Svätému Otcovi, nástupcovi svätého Petra, viditeľnej hlave Kristovej Cirkvi za jeho nevšedný a vznešený prejav pozornosti.

Touto pozornosťou mienil vyzdvihnúť nie umeleckú krásu ani pozoruhodnosť stavby, ale niekoľko storočí dlhú tradíciu úprimnej a oddanej viery a úcty k nebeskej Matke, ktorej sám je tak veľkým ctiteľom. Týmto vyznačením nesledoval nijaký iný úmysel, iba oceniť a zvýrazniť vieru, ktorou veriaci ľud pod Tatrami, ľud Slovenska sa vinie k nebeskej Matke.

Svoju vďaku nestačíme vyjadriť jediným našim vrúcnyim poďakovaním. Nech je naša úprimná oddanosť, poslušnosť a láska k nástupcovi sv. Petra, hlave Cirkvi! Mariánskou úctou chceme byť vždy s ním spojení, tak ako znie heslo Svätého Otca "CELÝ TVOJ!", aj my túžime byť celí Tvoji, Matka Mária a Svätý Otče!

Táto krásna príležitosť zaväzuje vysloviť vďaku aj Vám, drahí ~~pútnici, mariánski ctitelia!~~ ~~Prerokov pôsobím tu a vždy s veľkým dojatím a pohnutím som obdivoval Vašu vieru, obetnosť~~ V nepriazni počasie prichádzate sem vyjadriť svoju hlbokú úctu tak duchovnej Matke všetkých, Panne Márii, ako aj všetkým matkám sveta. Toto návršie je pokropené Vašimi slzami, potom posvätené Vašimi modlitbami, vzdychami, starostami.

Vaše nadšenie nevychádza z toho, žeby ste očakávali nejaký zázrak alebo mimoriadne vyslyšanie. Jednako odchádzate akosi vyrovnejší, povznesení a uspokojení v sebe, cítiac v sebe slová apoštola: "Už nežijem tak ja, ako žije vo mne Kristus!". Toto je ten skutočný zázrak upevnenia a zvrúcnenia viery. Tento spotánný a níkym neforsirovaný prejav Vašej viery dosvedčuje, aké reálne sú slová Písma: "Vaša viera je to víťazstvo, ktoré premáha svet!"

Dovoľte, najdôstojnejší otec ordinár, aby som tlmočil vďaku menom pútnikov a všetkých mariánskych ctiteľov, aj menom svojim vrúčne Vám poďakovať za nesmierne zásluhy o pestovanie mariánskej úcty, ktorá je oporou Vašej viery, základom mravného a etického života, ale aj inšpiráciou kultúry a umenia.

Tento skromný pútnický kostol, teraz bazilika, bude spojený aj s Vaším menom! Veriaci sa budú modliť za Vás, aby ste svoj úrad dokázali statočne zastávať, aby Panna Mária bož Vám posilou, potechou. Slubujeme, že o tento kostol-baziliku budeme sa starať v rámci našich možností, aby každý prichádzal sem ako Mária k Alžbete slovami: "Veľbí duša moja Pána!" Vo svojich modlitbách pamätajte na všetkých pútnikov, aj na miestnych veriacich, aby sme dokázali zostať verní mariánskej úcte a tak zachovali to významné dedičstvo našich otcov! Buď za všetko Bohu vďaka!

- o -

Nasledovala svätá omša, počas ktorej otec ordinár predniesol nasledovnú homíliu :

Drahí bratia a sestry, milí mariánski ctitelia!

Slávime prvý odpust najmladšej baziliky svätej Cirkvi a sme samozrejme hlboko dojatí náklonnosťou Svätého Otca Jána Pavla II.! Vieme, že tento dar je odmenou pútnickému tunajšiemu kostolu za významný zástoj pri udržiavaní viery a náboženstva slovenského ľudu a zároveň výzvou k plnému úsiliu o k r e s t' a n s k ý š t ý l ž i v o t a a j v b u d ú c n o s t i !

Po štínskej bazilike na západnom Slovensku je nasa nová Levočská bazilika tu, nad týmto historickým miestom, druhým mariánskym majákom, majákom, ktorý orientoval a chce ešte lepšie orientovať veriaceho človeka aj na sklonku tohoto druhého tisícročia. Práve toto milostivé miesto každoročne dosvedčuje, že naše nasledovanie Krista a zvelaďovanie viery má mariánsky charakter. A to z jednoduchého dôvodu:

Mária bola tak blízko svojmu Synovi, keď uskutočňoval dielo nášho vykúpenia a Mária je tak isto blízko všetkým, ktorí chcú prijať a rozširovať Kristovho vykúpenia.

Svätý Otec v apoštolskom Breve, ako ste počuli pred chvílkou, hovorí, že bl. Panna Mária je Kristovou Matkou a Kráľovnou nebies a tiež najčistejšou patrónkou a strážkyňou všetkých, čo bývame v tejto pozemskej krajine. Je strážkyňou všetkých Slovanov a Slovákov, ktorí pri jubileu 1100-stého výročia smrti sv. arcibiskupa Metoda chcú nanovo a hlbšie prežiť dedičstvo solúnskych bratov na jeho rovine náboženskej a kultúrnej, lebo v ich Proglase- v ich Prehlásení sa hovorí doslova toto: Čujže, všetok ľud slovenský, čujte slovo od Boha prišlé. Slovo krmiace ľudské duše, slovo posilňujúce srdce i rozum. Slovo, umožňujúce poznanie Boha, lebo ako bez svetla

~~radost nikdy nebude, tak je to i s každou dušou bez kníh, ktoré sa pozná zákona Božieho, zákona larického a duchovného, zákona naj..... žiadúceho. "~~

Drahí moji, oni, Cyril a Metod, toto dedičstvo viery a kultúry venujú pre tých, ktorí chcú rásť rastom Božím, nadprirodzeným. Svätý Pavol tento rast vyjadril v liste k Efezenom známym svojim výrokom: "Kým všetci nedospejeme k jednote vo viere a v poznaní Syna Božieho, v muža dospelého, v miere plného vzrastu Kristovho!"

Život Panny Márie dorastal v skromnosti viery, v duchovnosti a uvědomenia si jej veľkej úlohy v diele vykúpenia. I z tohoto miesta odnesme si všetci silné presvedčenie, že život každého z nás musí mať znaky a prejavy zrelosti. Len tak bude pomocou pre život v jeho svetlých i temných obmenách, len tak sa zrelý kresťan stane svetlom sveta a soľou zeme tejto. Stane sa obohatením svojho prostredia.

Uvedomme si teda, že vrcholom zrelosti je **l á s k a**. Pavol na konci hymnu o láske v prvom liste Korintánom, v hlave 13. pripomína: "Keď som bol dieťa, hovoril som ako dieťa, zmyšľal som ako dieťa, usudzoval som ako dieťa, ale keď som sa stal dospelým mužom, zanechal som detské spôsoby". Teda apoštol národov spolu so mnou, alebo naopak, rozlišuje začiatočný postoj, detský postoj a zrelý postoj kresťana katolíka. Ten kresťan katolík zreleho života a postoja obstojí v náročnej dobe, v takej ako je táto dnešná, na prahu nového tisícročia. Len taký kresťan sa stane kvasom svojho prostredia.

A čo je to vlastne zrelý kresťan, o ktorom hovorím ?

Zapamätajte si, zrelý kresťan je dokonalý človek, **j e o s o b - n o s ť**, je človek so zdravým samostatným názorom, človekom bez kompromisov, ale s pevným charakterom, otvorený vždy pre Božiu pravdu a citlivý pre potreby ľudí, s ktorými vytvára rodinné, pracovné a priateľské spoločenstvá. Nežije ako Robinson kdesi na osamelom ostrove, ale je plný záujmu o všetko, čo pomáha **b l a h u** tohoto sveta a bližným.

Takými osobnosťami sú napríklad bez všetkých pochybností pre dnešný svet Matka Tereza z Kalkuty, evanjelický brat Roger Schutz, náš charizmatický milovaný pápež Ján Pavol II., ale tí z bratov a sestier nášho národa spomedzi Vás. Stratávame ich denne na križovatkách ľudského života, ľudskej biedy, hľadania a odpúšťania. Prichádzajú a odchádzajú nebadane ako veľkňaz Melchizedech a nechávajú za sebou stopu lásky, obetavosti, pomoci, porozumenia a altruizmu. napreduje ľudský život a pribúda nám chuť do života. Aj keď nenosia na sebe uriformu, znaky viery, je cítiť, že cez nich pôsobí Nieкто, komu uverili a komu zasvätili svoj život. Cez nich vstupuje Kristus nanovo do našich rodín, do našich nemocníc, do našich fabriek, škôl, cez nich Kristus ďalej učí, povzbudzuje a zachraňuje tento svet.

Táto chvíľa, táto púť na toto milostivé miesto má pomôcť cez tvoju ochotu a dobré predsavzatie stať sa takou osobnosťou, takým zrelým kresťanom. Treba povedať, že pritom nemusí zmeniť svoj obľeb a životný kroj, stačí si **z m e n i ť s r d c e**. Ozajstná civilizácia lásky začína vždy prmenou srdca. Aj dušou dnešnej kultúry je kultúra srdca, kultúra duše. Obnova sveta a človeka sa rodí tam, kde sa srdce zbavuje sebeckta, zloby, hriechu, hnevu a keď sa otvára **p r a v d e a o b e t e**. Človek, obohatený Bohom nežije pre seba, ale pre druhých. Láska je to, čo nás robí lepšími, dokonakými. Táto denná ochota našich srdc mení lásku na drobné mince rozdávať ju a dať dozrievať v tajomstve dnešného milého sviatku stretnutia Panny Márie s Alžbetou a dáva nám veľké povzbudenie.

Panna Mária ide navštíviť Alžbetu nie na to, aby tam spievala Magnificat, ale išla tam preto, aby svojej staršej príbuznej p o s l u ž i l a , bola na pomoci. Mária sa tak stala vzorom zrelého kresťana, lebo dokázala prijať najväčší dar od Pána Boha a materstvom ho zároveň rozvinula a odovzdala pre všetkých ľudí. Mária je pre náš život príkladom.

Na stránkach Božieho zjavenia nachádzame tieto tri dôležité momenty Máriinho postoja:

ako ona dokázala p r i j a ť , ako ona dokázala p r e ž i ť a ako o d o v z d a ť i n ý m Boží záväzok. Može, drahí bratia a sestry, v z m u ť m e s a v š e t c i a dokážme aj my m a r i á n s k y ž i ť , dokážme tieto tri dôležité uvedené momenty i nášho zrelého kresťanstva uviesť do skutočnosti!

Ponajprv máme p r i j a ť o d B o h a . Aj dnes Božie posolstvo prichádza obyčajne ticho, ako v Nazarete. Prekvapuje a čaká na naše "áno", na naše "nech sa mi stane podľa Tvojho slova". Zamyslime sa na chvíľku: Boh nám "prihráva" svoje posolstvo vždy ináč a ináč. Niekedy v hĺbkach modlitby, rozjímavvej modlitby, niekedy

Márienským ctiteľom je práve ten, kto vie vychytiť, vypozať, že ním nemanipuluje osud ani náhoda, ale Prozretelnosť Božia. Ten, kto vie na Božie oslovenie odpovedať: nech sa mi stane podľa Tvojho slova!

Človek našich čias je zaplavený rozličnými informáciami vedeckými, technickými, politickými a ešte inými a inými a predsa je v rôznych situáciách mnoho razy tak bezradný. Prečo? Pre neschopnosť rozlišovania hodnôt meradlom pravdy, chýba mu kritérium pravdy. Bez vernosti p r a v d e a h l a s u s v e d ō m i a nezbadá, čo je podstatné a trvalé a čo je okrajové a prechodné, pomimutelné. Nechceme poprosiť Pannu Máriu, aby sme si vo vírvere náhľadov vedeli zvoliť vždy iba to čo je pravdivé, čo je šlachetné, čo je užitočné aj v "živote po živote", vo večnom našom živote. Opravdivý kresťan sa n e b o j í p r a d y ani v oblasti vedy ani v pohľade na seba samého, lebo vie, že zakladateľ nášho náboženstva povedal: Pravda nás vyslobodí!

Snažne Vás prosím, milovaní bratia a sestry, vyberte si zo života len to, čo je pravda, lebo vtedy budeme ako Mária veľmi blízko Pána Boha, lebo On je stelesnená, samá pravda.

Po druhé, máme p r e ž i ť to, čo sme prijali od Pána Boha. Evanjelium o Panne Márii hovorí, že si zachovala všetky udalosti vo svojom srdci. Dokonalý človek usiluje o harmóniu pravdy a činu. Dozrievaním a prácou na sebe - pripomeňme si - že tvrdou prácou na sebe znižuje rozdiel medzi tým čo verí, čo číta, čo hovorí a tým čo žije a skutočne koná.

V dobe devalvácie slova - ako sa hovorí - si dnešný kresťan musí s t a r o s t l i v o v y b e r a ť k n i h u , č a s o p i s , r e l á c i u a t é m u svojich rozhovorov. Pre našu dobu špeciálne platí to starootecovské "povedz mi s kým sa priateľíš a ja ť i p o v i e m , aký si". Teda podľa Biblie múdry človek má slovo najprv na srdci, a len potom, potom na jazyku. A podľa dennej našej praxe dokonalý človek vie, kedy, kde a komu čo možno a treba povedať.

Milí pútnici, buďme múdri, buďme prezieraví v poznávaní a prežívaní slova a tak po Štúrovsky "len dobrô slovo hovorme Slovákom súcim na slovo!!

Zrelý kresťan žije svoje presvedčenie v s p o l o č e n s t v e ! Čiže v Cirkvi svätej všeobecnej. Snažiť sa o široké srdce podľa apoštola Pavla? Kto plače, žeby som neplakal s ním, kto trpí, žeby som netrpel s ním. Chcem byť všetkým všetko. S p o l u c í t e n i e a s p o l u p r á c a je opakom našej národnej slabosti, bohužiaľ - čiže n e s v o r n o s t i ! Nesvornosť je príčinou našich dejín,

i prítomných, nejedných problémov. Pri Matke Kristovej, ktorá obohacuje Jána Krstiteľa ešte pred príchodom na svet a dá sa ňou obohatiť, Vás prosím, všetkých snažne o ducha s p o l u p a t r i č n o s t i i mimo týchto chrámových bohoslužieb! Tešme sa s úspechov a možnosťí iných, našich blížnych a budme p r a j n í jeden druhému! Keď nemôžeme pomôcť, keď nemôžeme zastáť sa niekoho, potom nám hymnická pieseň káže vyroniť slzu nad krivdou biednych a utrápených.

Aj na tomto stretnutí, po vzore prebl. Panny Márie, si živšie uvedomme, že p o d e l e n á r a d o s ť je d v o j n á s o b n á r a d o s ť a podelená bolesť je prinajmenej polovičná bolesť!

Po tretie máme o d o v z d a ť to, čo sme prijali, čo sme v sebe prežili, iným. Filozofická zásada hovorí oddávna, že dobro sa chce rozdávať. Skutočné hodnoty a talenty sú pre všetkých. K r e s ť a n n i e je n i k d y p r i v á t n y č l o v e k, ale určený pre svet a pre blížneho. Nezabúdajme nikdy: n a š í m n a j v ä č š í m m a j e t k o m je v i e r a v B o h a, ktorú nám zaštepili tak hlboko do srdca naši vierozvestovia sv. Cyril a Metod. Pred nami je teraz úloha t ú t o v i e r u o d o v z d a ť n o v e j g e n e r á c i i Vy, milí rodičia, vychovávateľa i knazi, ktorí sa zamýšľame nad otázkou, ako odovzdať štafetu tejto viery iným. Chcel by som to vyjadriť čo najjednoduchšie a najzrozumiteľnejšie: najlepšie tak, ako sme ju prijali my v a v behu života. Nie ako nejakú nadstavbu, ale ako s ú č a s ť všetkého, čo je ľudské a samozrejme pre človeka. Vieme dobre, že naši rodičia vkladali zážitok Boha, večnosti a duše do svojich piesní, do svojich zvykoch a krojov ako i sviatkov. Viera pomáhala ich životu a život pomáhal ich viere!

Drahí moji, chcem vysloviť najhlbšie presvedčenie, nádej a prosbu, že najväčším požehnaním pre osobný život každého z nás, ale i pre človeka a pre celé ľudstvo a spoločnosť bude, ak nájdeme všetci spoločne ž i v o t n ú f o r m u m a r i á n s k e h o r á z u .

Milí pútnici, týchto pár myšlienok kladiem dnes do Vašich srdca, do Vašich myslí, pred novou bazilikou na Slovensku! Odtiaľto, z mariánskej hory, ich zaneste do blízkych i ďalekých údolí. Ako Mária, aj Vy zachovajte všetky zážitky vo svojom srdci a premieňajte ich v činy a postoje, ktoré budú povzbudením a apoštolátom aj pre iných. Preto ťa chcem, milý mariánsky pútnik, na záver poprosiť, a to snažne poprosiť: Z v e r s ť a n o v ý m z a s v ä t e n í m m a t e r s k e j s t a r o s t l i v o s t i a ochrane Panny Márie, Matky Cirkvi, i Tvojej milovanej duchovnej Matky! Zvelaďuj v sebe bohaté dedičstvo cyrilometodského odkazu viery, ž i l á s k u a t o n a j i n t e n z i v n e j š i e . A potom ver, že budeš majákom, majákom čo nikdy nezhasne - ako Mária, náš jedinečný vzor a ochrana. K nej sa utiekaj každý a každá v ďalšom svojom živote, ďalšej svojej práci statočnej, pre blaho celej spoločnosti i pre svoju rodinu, teraz i v hodinu smrti našej. Amen.

Po eucharistickej obete nastáva chvíľa vďakovčinenia. Ponajprv voči dobrotivému Pánu Bohu, ktorému môžeme najvhodnejšie poďakovať slovami apoštola sv. Jakuba: Každý dokonalý dar, každý údel pochádza zhora, od Otca nebies. Po Pánu Bohu sme zaviazaní vďakou, vďakou najvrúcejšou nášmu Svätému Otcovi, ktorý poctil toto miesto a túto baziliku hodnosťou a titulom, ktorý jej pri tomto svätení zostane navždy jej trvalou hodnotou, jej majetkom. Podobne som a úradne poďakoval Svätému Otcovi listom s dátumom 17. mája /1984/, ktorý sme uverejnili aj v našom obežníku. Chcel som Vám ho tlmočiť v tejto chvíli, ale nedopatrením nedostal satento ďakovný list sem. Vrelá vďaka Otcovi otcov, hlavne celej Cirkvi, tlmôčená v mene Vás všetkých mi bude dostatočným dôvodom, že myslíme na neho, že ho máme radi. A ďalej ďakujeme Vám všetkým, čo ste tu prítomní, milí pútnici, ktorí ste možno prebdeli túto noc, priniesli mnohé námahy spojené s cestou v nepriazni počasia. Pán Boh Vám iste toto všetko vynahradí. Sú to všetko skutky

kajúčnosti, skutky, ktoré ste priniesli vďaka za svoje osobné viny, za svoje hriechy, za to, aby ste si vyprosili na tomto posvätnom mieste nové a nové milosti.

Odídete za chvíľu domov, pretože naša slávnosť sa chýli ku koncu. A ja v tejto chvíli mám jedinou prosbu: aby ste to, čo ste tu získali za tých niekoľko hodín svojimi kajúcnymi skutkami, hodným prijatím svätých sviatostí, zbožnou účasťou na svätých omšiach, aby ste si odniesli domov ako poklad z ktorého budete žiť ďalej vo svojich spoločenstvách, vo svojich rodinách, všade tam kde prídete do styku s ľuďmi. Viete, že nad dnešným ľudstvom nebo je zakabonené, že všade je príznak príšery, ktorá ohrozuje ľudstvo. Ohrozuje pokoj a jeho budovanie, budovanie pozemskej vlásti a spokojného šťastného života už tu, na tejto zemi. Ja mám úpenlivú prosbu k Vám, aby ste si ten p o k o j, ten poklad čnosti zachovali čím dlhšie vo svojich srdciach, aby ste ho zanesli aj tým, čo sú s nami v tejto chvíli iste duchovne spojení: k svojim chorým doma, k tým ktorí opatrujú iných, k tým, ktorí musia plniť povinnosti, vyplývajúce z ich postavenia v tejto spoločnosti.

P r o s í m V á s , a b y s t ě b o l i a n j e l m i p o k o j a podľa príkladu prebl. Panny Márie. Anjelmi, čiže poslami pokoja všade tam kde pracujete, kde konáte svoju službu. Mnoho razy v rozvrátených rodinách, mnoho razy v rozpoltených spoločenstvách menších i vo farnostiach alebo na pracoviskách. N e c h K r á ľ o v n a p o k o j a o r o d u j e z a V á s v š e t k ý c h a ō b d a r í V á s t r v a l ý m p o k o j o m a p o ž e h n a n í m !

Potom nasledoval príhovor za mladých v zastúpení jedného dievčata :

Najdôstojnejší otec ordinár, ďakujeme Vám, že ste Slovensko obohatili novou bazilikou! Mariánska bazilika v Levoči bude navždy spojená s Vaším menom. Čez Vás ďakujeme i Svätému Otcovi, že nás má rád, že na nás myslí, že nás povzbudzuje! Namiesto veľkého pomníka, prijmite naše zasvätenie Kristovi v znamení kríža, ktorý bude v našom budúcom živote duchovným pamätníkom na mariánsku baziliku v Levoči a nástupom do jubilejného roku svätého Metoda. Prijmite, prosíme, od nás, pútnikov, kyticu kvetov na znak úcty a lásky a prosíme Vás o otcovské požehnanie!

Potom nasledovalo poďakovanie najd. otca ordinára:

Ďakujem Vám, mladí priatelia, ktorí tlmočíte vďaka na konci týchto slávnostných bohoslužieb za všetkých tu prítomných a odovzdávate nám aj ten symbolický darček - kvety. Máme radosť z toho, že mali ste túto odváhu. Veď je to naposledy vyznanie alebo vydanie svedectva Kristovi! A naša radosť je dvojnásobná, keď si uvedomujeme, že je to všetko úmocnené modlitbami a spomienkami tých ľudí, ktorí nie sú tu prítomní na tomto posvätnom mieste, ale sú predsa v duchu s nami veľmi úzko spojení. Záverom Vám nemôžem dať iný duchovný dar ako to, že obnovíme si zasvätenie Kristovi a jeho presvätej Matke. Môj dávny predchodca urobil tak v roku 1948 a teraz je taká vhodná príležitosť, keď toto miesto bolo obdarené takou hodnosťou, takou pozornosťou zo strany Hlavy Cirkvi, aby sme si toto zasvätenie obnovili. Budem Vám ho pomaly predriekať a Vás prosím, ktorí počujete ma, aby ste opakovali za mnou :

Ježišu Kriste, Tvoje evanjelium a kríž nám hlásajú, že si Vykupiteľ človeka. Vieme, že kríž je spása a záchrana tohoto sveta, preto sa Ti zasväcujeme znamením kríža. Obetujeme Ti svoje radosti a nádeje, svoje sklamanie a obavy. Prejav svoju moc a prídi! Naplň svojou milosťou srdcia našej mládeže a našich rodín, starých, chorých a trpiacich ľudí. Nauč nás žiť a konať podľa Tvojho príkazu lásky.

Sme národom apoštolov Cyrila a Metoda. Pomáhaj nám zachovať a zveľadiť dedičstvo viery. Ježišu Kriste, zasväcujeme sa Ti pre dobro Cirkvi a celého sveta, v blízkosti a pod ochranou Tvojej a našej Matky Márie. Amen. - Nasledoval oznam o odpustkoch, záverečné požehnanie a pieseň V sedmobrežnom kruhu Ríma. Prepísané z magnet. pásky.

15. septembra si pripomeňme dekrét Svätej Stolice o Sedembolestnej

patrónke Slovenska, aby sme sa prehĺbili v úcte a láske k nej. Je to veľmi potrebné najmä v terajších ťažkých časoch, lebo netrpí nadarmo, kto svoje utrpenie spája s bolesťami Panny Márie, lebo vtedy trpí aj spolu s Kristom.

Matka Božíň je útechou pre každého trpiaceho. Ona porozumie každému, lebo nik netrpel tolko ako ona. Svojím materinským srdcom ulávuje všetkým, čo ju prosia o pomoc.

Boleť má vo výchovnom pláne Božom veľkú úlohu, preto neprosme, aby sme boli bez nej, lež aby sme ju vedeli znášať ako Sedembolestná.

D E K R É T ,

ktorým Svätá Stolica potvrdila uctievanie Panny Márie Sedembolestnej ako patrónky Slovenska a dovolila pozdravovať ju osobitným vzývaním po Loretánskych litániach

Slávna u Slovenského Národa stojí svätynja v Šaštíne, na území Trnavskej Administratúry, k úcte Prebľáhoslavennej Panny Márie Bolestnej. Svätynju túto už vyše dvesto rokov vyhľadávajú zástupy veriacich pre nespočetné milosti, ktorých sa im tam dostane. Akou láskou a akou nábožnosťou sa Slováci pridržajú Bohorodičky, ktorú obyčajne vzývajú "SEDEMBOLESTNOU", vysvitá z toho, že všade sa stávali kostoly na jej úctu, že pápež Benedikt XII. povolil r. 1717, aby Panna Mária ako Sedembolestná, bola uctievaná ako Patrónka Slovenska a napokon z toho, že sa jej materinskému vrodovaniu pripisuje, že katolíci Slovenska boli chránení od moru protestantizmu a pre pravú katolícku vieru zachovaní. Aby v terajších ťažkých časoch jednota viery neutrpeľá ujmu, na vždy väčšie posilnenie starobylej viery a nábožnosti, z príležitosti dvestoročných radostných osláv úcty Sedembolestnej, arcipastieri Slovenska pokorne poprosili svätého Otca, pápeža nášho Pia XI., aby dovolil katolíkom Slovákom v Mariánskych Litániach pridať osobitné vzývanie na česť Prebolestnej Matky. Svätá kongregácia Obradov, schvalujúc úmysel arcipastierov Slovenska a ho odporúčajúc, na základe svojich splnomocnení, daných svätým Otcem, tým spôsobom vyhovela ich žiadosti a prosbe, že povolila v Loretánskych Litániach po treťom vzývaní "Baránku Boží" pridať vzývanie: "Oroduj za nás, Panna Majbolrestnejšia", alebo "Matka Sedembolestná", podľa schválených formúl s odpoveďou: "Aby sme boli hodní prislúbení Kristových", a so zodpovedajúcou modlitbou "Nech oroduje za nás" atď., alebo "Bože, v ktorého umučení" atď., alebo aj inou odobrenou, len aby bola v tejto veci za súhlasu biskupov jednotnosť v diecézach Slovenska. Contrartis non obstantibus quibuscumque.

Dňa 22. apríla 1927.

+ A. Card. Vico, Ep. Portuen. Praef.
Angelus Mariani, S. R. C. Secretarius.
/S. 43/27/.

- o -

Prevzaté z časopisu Posol Božského Srdca Ježišovho, č. 9, september 1943, ročník 47, str. 258.

- o -

Český samizdatový časopis "Informace o Církvi" uverejnil v augustovom čísle článok "Levoča 1984- viera silnejšia ako úsilie mocenských orgánov". Vyberám z neho niekoľko údajov, doplnených z iných článkov.

Tohoročná Levoča, hodná duchovného dedičstva minulých storočí, prekonala všetko, čo prešlo do duše národa z úcty k Matke Božej, Patronke Slovenska. Počtom pútnikov prekonala v sobotu 7. a v nedeľu 8. júla 1984 všetko predošlé, teda aj pamätnú púť z roku 1947 s účasťou pražského metropolitu Jozefa Berana. Dobrá časť prítomných mala so sebou aj ručne zhotovené veľké skladacie drevené kríže. Počas hlavnej svätej omše, slúženej na mariánskej hore uznávaným a milovaným spišským kapitulným vikárom Štefanom GARAJOM, ale najmä počas zasväcujúcej ďakovnej modlitby, všetci vysoko zdvihli kríže nad svoje odvažne hlavy. Účasť na tohoročnej púti bola pre mladých skutočnou cestou na Káľváriu. Úrady vyhrážkami najprísnejších kárných opatrení, oznamovanými ústne i písomne, chceli znemožniť účasť na takom živom prejave viery robotníkom a učňom v obchodoch a závodoch, žiakom na základných a odborných školách, mladým robotníkom a technikom. A to nielen na Spiši, ale na celom strednom a východnom Slovensku.

Pravdepodobne však predvídali, že desiatitisíce mladých ľudí sa nebudú starať o vyhrážky ani o tresty. A proti nim bolo treba urobiť iný druh opatrenia. Podľa hodnoverných prameňov sa na púti zúčastnilo niekoľko tisíc príslušníkov Štátnej a verejnej bezpečnosti a nimi nakošených špiclov. Podľa tých istých prameňov mali najmä profesori a učitelia po tieto dni pohotovosť: ich úlohou bolo špehovať svojich študentov a žiakov.

Jedna krátka epizóda z tatranskej dedinky Lendak :

Keď sa lendackí pútnici vracali z Levoče so zástavami a s krížom, ovenčeným kvetmi na čele, stáli po oboch stranách cesty obyvatelia dediny a mnohí z nich pobožkajúc kríž na predu, pridali sa k procesii idúcej do kostola na ďakovnú bohoslužbu. Aj súdruh riaditeľ školy čakal na procesiu. Musel stáť veľmi vpredu, lebo si ho muž s krížom hneď všimol. Podišiel k nemu a nahlas povedal: Bohu vďaka! Už iste nastane lepšie časy, keď aj oni, pán riaditeľ, príšli privítať nás! Riaditeľ sa bez slova zvrtol a zmizol. Zbožná procesia vybuchla v smiech, lebo všetci veľmi dobre vedeli, že sa osobne musel unúvať, aby skontroloval, ktoré deti prestúpili jeho dôrazný zákaz ísť do Levoče.

Príslušníkov bezpečnosti bolo relatívne ľahko spoznať, najmä tých, ktorí boli ovešaní fotoaparátmi ako vianočné stromčeky a naruživo fotografovali na všetky strany. Menej príjemné to mali tí, ktorí museli riadiť dopravu. Za obidva dni púte v Levoči zaregistrovali prítomnosť asi 30 000 osobných áut, všetké s poznávacími značkami Slovenska, ale i z Čiech, Moravy a zahraničia. Takmer z každého auta vystúpilo v Levoči zo 5 osôb. Hoci ČSAD zámerne odmietlo prijať objednávky osobitne autobusov do Levoče, autobusy, vezúce účastníkov do Spišskej Novej Vsi na Spišské trhy alebo na folklórne slávnosti do Východnej- obidve púťdajateľa mali odvádzajúci účasť na púti do Levoče - prechádzajúc Kevočou, vykladali cestujúcich, aby sa potom v dohovorenom čase opäť pre nich zastavili. Aby obraz Levoče bol úplný, treba spomenúť, že hlas mariánskych piesní zaznieval na všetkých cestách vedúcich do Levoče zo susedných i vzdialených obcí.

Najťažšie bremeno púte dolahlo na kňazov, lebo púte nie sú výletnými ani rekreačnými podujatiami. Je to duchovná obráda a na očistenie duší od hriechov a od neďokonalosti. Je to akt zmierenia a vykúpená, nadobudnutého prijatím sviatosti spovede a prijímania, účasťou na omši, kázňach, modlitbách a osobitných pobožnostiach. Poskytnúť toto všetko

~~desaťtisícami vyžaduje takmer nadľudskú náhodu. Pre stovky kňazov by~~
by to bola vyčerpanejšia práca. Štátne orgány, poverené dozorom nad
cirkvou, dovolili dušpastiersku činnosť v Levoči iba osemnástim
kňazom!!!, vrátane kapitulárneho vikára a jeho sprievodu. V sobotu
a v nedeľu sa v Levoči rozdal 80 000 svätých prijímaní. Nával okolo
spovedníc bol nepredstaviteľne veľký. Účasť na svätých omšiach -
po polnoci každú hodinu - bola taká veľká, že sa nik nemohol ani
hýbať.

Istý účastník trefne poznamenal: keby bol niekto omdlel, nebol
by ani spadol, lebo by nebol mal kde! Natlačení sme boli ako sardin-
ky- ale šťastní. Nikto nemyslel na únavu, ani na bolesť nôh, lebo
stále sa spievalo a modlilo. Bolo to nádherné! Stáli sme celú noc
na jednom mieste v kostole, lebo keby sme boli vyšli von, už sa
viac dnu nedostaneme a chceli sme byť hneď ráno na svätej omši.

K najdojímavejších chvíľam tohoročnej púte v Levoči patrila akt
prečítania dekrétu o menovaní pútnického chrámu na levočskej hore
za baziliku a zasvätenie celého národa Kristovi a jeho krížu, ako
v roku 1948. Po ňom, akoby na zásah vyššej moci, bolo odrazu počuť
hlas Svätého Otca: Boh Vás žehnaj, drahí veriaci v Československu!

Ako sa to stalo?

Bolo asi pol jednej. Svätý Otec mal príhovor po modlitbe Anjel
Pána a medzi iným povedal i toto: 8. júla sa koná na Slovensku púť
do Levoče k Panne Márii... Jej zverujem všetkých kňazov, rehoľníkov
a rehoľnice a všetkých veriacich tohto vznešeného národa, aby im
vyprosila silu vždy vydávať jasné svedectvo o kresťanskej viere a
tradícii otcov!

Anton Hlinka,
Hlas Ameriky-Mníchov
W, 22.9.1984

Pakistan: v Karači, hlavnom meste Pakistanu, bol v posledných dňoch
otvorený prvý katolícky seminár. Na začiatok bude prijatých asi 20
kandidátov na kňazstvo. Podľa čísiel, udaných nemeckou katolíckou
agentúrou KNA, Pakistan má asi 84 miliónov obyvateľov, z ktorých
je len pol milióna katolíkov. 97 % obyvateľstva pozostáva z mohame-
dánov-sumitov. Islam je štátne náboženstvo. VR, 21.9.84-sl.

Brazília: V Brazílii je 30 miliónov chlapcov, ktorí sa živia z uli-
ce. Uverejnilo to združenie brazílskych sudcov mladistvých z mesta
Salvador Bahia, ktorí upresnili, že štvrtina tých detí je opustená
rodičmi. Ostatní sú mladoletí, ktorí sa túľajú po uliciach, aby do-
plnili rodinný mesačný dôchodok, ktorý je menej ako 80 amerických
dolárov. Priemerný zárobok zamestnaných robotníkov je 150 dolárov
mesačne. O chlapcoch, ktorí žijú na uliciach, predseda združenia
súdnych úradníkov Daniel Rodrigues povedal: To sú chlapci, ktorí ži-
jú v najväčšej, absolútnej biede. Srd medzi nimi ešte deti, ktoré tr-
pia podvýživou a mnohí z nich sú doslova umorení hladom.

V brazílskom štáte Bahia túto situáciu čiastočne ulavil kapucín-
sky kňaz otec Leoricchi, ktorý nedávno zorganizoval učňovskú školu
v stredisku sv. Antona. Sto chlapcov sa učí rôzne remeslá a dievča-
tá sa učia šiť, variť a iné domáce práce.

Spojené štáty: Nedávna štatistika o španielskej reči na svete zisti-
la prekvapujúci výsledok: Spojené štáty sú na 5. mieste medzi špa-
nielsky hovoriacimi krajinami, hneď po Mexiku, Španielsku, Argentíne
a Kolumbii. Ku tomuto demografickému prírastku prispel najmä nepre-
tržitý príliv utečencov z Latinskej Ameriky. Predvída sa, že v Spo-
jených štátoch po 15 rokoch bude každý druhý katolík hovoriť po
španielsky-doteraz z nich nie je ani jeden v senáte.. VR, 26.9.84-sl.

28. septembra 1984 prenikli na Západ prvé informácie o celonárodnej púti 15. a 16. septembra do Šaštína. Po tieto dve dni tam prišlo asi 50 000 pútnikov. Taký veľký počet nikto neočakával, najmä ak sa vezme do úvahy bojkot verejných dopravných prostriedkov, vyhrážky a tresty polície špferom autobusov a mnohoraké zastrášovanie pútnikov- najmä mladých.

Od soboty rána prichádzali jednotlivci, skupiny a celé procesie do baziliky. Bohoslužby sa odbavovali bez prestávky až do večera. Ba i noč veriaci strávili v tichej a verejnej modlitbe, spevom a prijímaním sviatosti zmierenia. Iniciatívu pri večerných a nočných bohoslužbách v bazilike prebrali vraj mladí ľudia, ktorí svojimi meditáciami pri krížovej ceste a ruženci prekvapovali starých i mladších. Vyžarovala z nich viera, odhodlanosť, pocit zodpovednosti za Cirkev a povedomie mocnej ochrany Panny Márie Sedembolestnej.

Pútnici zo zahraničia sa o Šaštíne vyjadrovali s neopísateľným nadšením, charakterizujúc púť ako mimoriadne silný zážitok Turíc...

V nedeľu 16. septembra vyvrcholila púť mládežníckou omšou a pontifikálnymi bohoslužbami trnavského apoštolského administrátora, biskupa Júliusa Gábriša. Veriaci ho prijali s veľkým nadšením a dlhotrvajúcim potleskom. Bolo na ňom vidno stopy po chorobe. Pre silnú cukrovku už takmer stratil zrak. O to pôsobivejšie vyzneli jeho slová!

Asi 25 000 prítomných pozorne načúvalo jeho hlboko fundovanú kázeň, v ktorej na konkrétnych faktoch poukázal na korene máriánskej úcty v slovenskom národe. Veriaci mohli živo sledovať jednotlivé zastávky tejto úcty, počnúc obdobím sv. Cyrila a Metoda, cez mučivé vpády Maďarov, Tatarov a Turkov, až po dnešnú zložitú situáciu. Bola to úcta k Panne Márii Sedembolestnej, ktorá národ vyviedla z nebezpečenstiev každého druhu.

Pozornosť poslucháčov zvýšila soška, reliéf Sedembolestnej, datovaná z roku 1484. Biskup v nej vidí dôkaz, že úcta k Panne Márii Sedembolestnej je staršia ako táto 500-ročná soška.

Kázeň biskupa Gábriša individualizovala aj jedinečný vzťah slovenského národa k Sedembolestnej a predstavila ho v novom svetle. V prítomných to posilnilo kresťanské i národné povedomie. "Sme pod ochranným plášťom našej Matky" - zdôraznil biskup. "Chránila nás v búrkach dejín a bude nás vždy chrániť. To nie je už viera, ale istota" - zvolal! Vyjadril tiež túžbu po zasvätení sa Sedembolestnej patronky Slovenska a vyzval veriacich k príprave na zasväcovaním sa v rodinách a v duchovných spoločenstvách, vo farách a diecézach.

Najvhodnejšou príležitosťou pre celonárodné zasvätenie bude jubilejný rok- rok svätého Metoda. Pri tradičnej adorácii po svätej omši sa biskup spolu s veriacimi modlil za jednotu cirkvi na Slovensku a za premoženie národných chýb Slovákov.

Vďaka za unúvanie sa vyjadrili veriaci biskupovi dlhotrvajúcim potleskom po požehnaní s Najsvätejšou Sviatosťou Oltárnou. Aj to svedčí o dojme, ktorý zanechala jeho prítomnosť a povzbudivé slová, najmä ak sa uváži, že na Slovensku nie je zvykom tliekať v kostole.

Čosi podobné sa odohralo v Levoči po kázni otca ordinára Štefana Garaja. KNA končí správu tvrdením, že veľký národný sviatok Slovákov stál v znamení neopísateľnej radosti, odhodlanosti a nadšenia, typických pre obnovujúcu sa cirkev na Slovensku.

Kňazi a veriaci vyjadrili v Šaštíne presvedčenie, že sa hlava katolíckej Cirkvi, pápež Ján Pavol II. zúčastní na oslavách jubilejného Metodovho roku a zasväť Slovensko Panne Márii Sedembolestnej! Pápež už prejavil ochotu a túžbu!

Anton Hlinka, Hlas Ameriky-Mníchov.

~~Najdoste najlepší otca biskupa Július G Á B R I Š~~

Homília, prednesená na slávnostnej svätej omši v bazilike Sedembolestnej Panny Márie v Šaštíne dňa 16. septembra 1984.

Po privítaní otca biskupa a prednesení básne, tento sa poďakoval nasledovnými slovami :
Dakujem za tieto pekné slová a krásne kvety! Počas svätej omše predniesol nasledovnú homíliu :

Pred niekoľkými dňami som veľmi intenzívne uvažoval nad tým, či mi môj zdravotný stav dovolí, aby som dnes mohol prísť do Šaštína. Včera som sa však definitívne rozhodol, že keby sa mi aj zdravotný stav zhoršil, aj tak dnes do Šaštína prídem, aby som ako biskup sa vám prihovoril, aby som vám poukázal na nesmierny význam Panny Márie, aký ona mala pre náš slovenský národ v dejinách a potom aby som vám historicky poukázal na to, kedy náš slovenský národ a za akých okolností prijal Bolestnú Pannu Máriu za svoju Patronku...

Dnes vám nechcem hovoriť na podklade nejakých poznámok, daných na papieri, lebo by to bolo zbytočné. No prehovorím k vám z hĺbky svojej duše. A tie historické veci budem sa snažiť podať objektívne, ako bývalý profesor histórie. Preto by som bol rád, keby ste ma vypočuli a nad tým čo vám poviem dnes, sa aj zamysleli.

Milí bratia sestry,
v Európe nikdy nežil malý národ, ktorý bol mal toľko mariánskych kostolov a mariánskych pútnických miest, ako ich má náš malý slovenský národ! Táto vec je každému, kto pozná trochu históriu, jasná.

Z r o d n á š m u n á r o d u d a l o k r e s t a n s t v o !
Mariánsky kult zase umožnil nášmu národu šťastlivý historický vývin cez celé jeho dlhé dejinné obdobie. Kto pozná cirkevné dejiny, tak vie, že mariánsky kult, spojený s liturgiou, vznikol v stredoveku v Byzantskej ríši. Z Byzantskej ríše prišli k nám dvaja veľkí svätci, svätí Cyril a Metod. Prišli k nám roku 863. Vtedy, keď naši predkovia už z veľkej časti boli kresťania, pretože kresťanstvo im sprostredkovali írskotski misionári a títo zaviedli u nás aj latinskú liturgiu.

Cyril a Metod, ktorí k nám prišli hneď po svojom príchode, urobili u nás tri mohutné náboženské-kultúrne zásahy :

1. reč ľudu prehlásili za reč liturgickú,
2. vynášali pre túto reč písmo,
3. priniesli k nám mariánsky kult pod byzantským spôsobom.

Táto tretia skutočnosť spôsobila, že naši predkovia stali sa horlivými propagátormi mariánskej úcty nielen doma, ale aj u susedov. Arcibiskup Szelépcsényi zanechal nám rukopis "Historia Hungariae" a v ňom okrem iného píše aj toto: Maďari nemali pôvodne zmysel náboženský, predpoklady pre náboženstvo. A predsa mimoriadne rýchlo prijali kresťanstvo. Prečo? Odpovedá: Preto, že im ho sprostredkovali naši predkovia vo forme mariánskej.

Len takto je možné vysvetliť, že prvý uhorský kráľ sv. Štefan hneď po nastúpení svoju veľkú ríšu zasvätil preblahoslavenej Panne Márii.

Na budúci rok bude veľké jubileum: 1100-sté výročie smrti sv. Metoda, arcibiskupa, veľkého ctiteľa prebl. Panny Márie. Aj svoj arcibiskupský chrám jej zasvätil. A pred smrťou prosil svojich žiakov, aby jeho telo pochovali v tomto mariánskom chráme.

Pravda, ešte stále zostáva nie celkom vyriešená otázka, kde tento Metodov chrám v ríši Veľkomoravskej sa nachádza. Ale posledné výkopávky, veľmi starostlivo konané na hradisku pri Mikulčiciach, nás presvedčujú a dokazujú, že na tomto hradisku boli objavené základy jedenástich kostolov. Na malom území 11 kostolov! Každý archeológ

keď trochu rozmýšľa, tak príde na to - ako aj viacerí prišli - že toto hradisko muselo byť náboženským centrom ríše Veľkomoravskej. Ak toto bolo centrom, náboženským centrom Veľkomoravskej ríše, aj Metodov arcibiskupský chrám sa tam iste nachádza.

Mikulčické hradisko obtekala nieka Morava, ale hlavný rieky Moravy išiel až za hradisko, smerom k terajšej Morave, takže celé hradisko patrilo k územiu nášmu. K onomu územiu, kde sa my Slováci teraz nachádzame. Aj vstup na toto hradisko z dôvodov strategických išiel zo strany Slovenska.

Zbor ordinárov Slovenska ako prípravu na toto veľké jubileum Metodovo rozhodlo sa, že vyhlási svätý rok cyrilometodský, a to od 5. júla 1984 až do 5. júla 1985. Naša dnešná slávnosť zapadá práve do tohto roku. Preto by bolo veľmi potrebné, aby ste si aspoň uvedomili, aby ste si aspoň vo svojej duši pripomenuli, aký nesmierny význam mal sv. Metod-arcibiskup pre náš slovenský národ a pre národy slovanske, pre našich otcov. On sa nielen pričínil o to-takým, skutočne by som povedal spôsobom vysoko inteligentného náboženského činiteľa - a umožnil, aby náboženstvo hlboko preniklo do srdca našich predkov. Nepostaral sa len o to, aby priniesol mariánsky kult k nám, ale aby mariánsky kult stal súčasťou vlastnej kultúry nášho ľudu. Zvlášť sa pričínil o to, aby náš ľud stal sa národom, ktorému história celkom opodstatnene dala meno národ mariánsky!

Mariánsky kult ešte viacej sa prehĺbil za tatarské - horepustenie našich krajov. V roku 1241 Tataři napadli naše územie. Pri rieke Slanej porazili uhorské vojsko. Keď sa to naši predkovia dozvedeli - o tejto porážke - oni vedeli že Tataři boli na koňoch, keď zachrániť sa, tak len v hustých lesoch. Tam nepreniknú na koňoch. Zanechali všetko vo svojich dedinkách. Zobrali si len to najnutnejšie. Ako hovorí tradícia, nebolo rodiny, ktorá by si nebola so sebou zobrala obrázok alebo sochu Panny Márie, najmä Bolestnej Panny Márie. Lebo vtedy, keď Tataři pustošili naše kraje, naše hory zaznievali mariánskym spevom. Naše hory sa premenili na mariánske chrámy. Naši predkovia z hĺbky duše oslavovali Panu Máriu. Tataři nivočili všetko materiálne, ale prakticky skoro nikoho z ľudí. Našich predkov nezabili - nestretli sa s nimi. Oni všetci boli v hore. Keď Tataři odišli, za spevu mariánskych piesní naši predkovia sa vracali do svojich zručených domov. Neplakali, nežalostili, ale ďakovali Pannu Máriu za zachránené životy. Preto prvé čo urobili, budovali si eké-také primitívne kostolíčky, ktoré zasvätili Pannu Máriu a potom okolo tých kostolíkov domčeky. Vtedy sa mariánska úcta priamo rozširuje a zapúšťa ešte hlbšie korene v dušiach našich predkov.

Keď vymrel rod Arpádovský, o krakovský titul Uhorska uchádzal sa Karol Robert z rodu Anjou /anžu/. Podporoval ho sám pápež preto, že mu sľúbil, že keď sa stane kráľom Uhorska, tak zruší tam ešte právne existujúce otroctvo. A skutočne, hneď keď sa stal kráľom, hneď po korunováci vydal dekrét, ktorým Uhorsku - a teda aj naše kraje Slovenské - zrušil otroctvo.

Milí bratia a drahé sestry, kto má cit k histórii, ten si uvedomí, že to bol mimoriadne veľký, špeciálny, historický čin. Málokto sa môže pochváliť tak ako my, že prechod z otroctva feudalizmu stalo sa za pomoci Cirkvi, stalo sa za pomoci pápeža Bonifáča VIII. Naš slovenský národ veľmi si tohoto kráľa obľúbil. Bol veľkým horlivým propagátorom mariánskej úcty, dal vystaviť niekoľko mariánskych kostolov. A jeho syn Ľudovít Veľký pokračoval v tejto tendencii a snažil sa tiež rozširovať mariánsku úctu. Žil na Slovensku, väčšinu svojho života strávil na Slovensku a aj zomrel na Slovensku roku 1382....?

V tejto dobe začali sa hrnúť z Ázie do Európy tataria. V tu dobu zabrali veľikánske plochy Európy. Za sultána Mehmeda II. tatarská ríša siahala od Eufratu až k rieke Balajula Labe. Aj odtiaľto prichádzali jednotlivé skupiny, ktoré pustošili kraje až k hraniciam terajšieho Slovenska. V tej dobe ostrihomský arcibiskup, starosta Ján Vités zo Zremana? Bol to slovenský zeman, ktorý preniesol svoje sídlo z Ostrihomu do Bratislavy a tam založil prvú vysokú školu na našom území, zvanú *Acađemia Istropolitana*. V roku 1470 vydal pastiersky list pre svoju arcidiecézu, ktorá prakticky zaberala celé naše Slovensko. V pastierskom liste píše: Hrozí nám veľké nebezpečenstvo zo strany Turkov. Nepomôžu nám naše zbrane, ani zbrane našich susedov. *Musíme sa obrátiť o pomoc naďprirodzenú*. Dejiny nás učia, že naši predkovia v ťažkých časoch obracali sa k Bolestnej Panne Márii. Ju prosili o pomoc a ona ich vyslyšala! Ako arcibiskup ja sa obraciam na vás: *spoločne zasväťme sa Bolestnej Panny Márii*, aby sa stala našou ochráňkyňou naďalej, aby nás chránila pred nebezpečenstvami, ktoré na nás prichádzajú.

Milí bratia a sestry! Toto je nesmierne dôležitá historická správa, ktorá sa úradne spomína, resp. potvrdzuje cirkeyne, že náš národ si uctieval Bolestnú Pannu Máriu ako svoju Patronku!

Kráľ Matej Korvín - ktorý bol predtým žiakom Jána Vitésa - reagoval na tento pastiersky list tak, že na našom území dal vybudovať niekoľko podníkov, v ktorých sa stále robili reliéfy Bolestnej Panny Márie. Trnavský arcibiskupský vikár Pavol Jedlič, známy historik, najmä zberateľ starých vecí, nám zanechal správu, že počas vlády Mateja Korvína v hornom Uhorsku, čiže na území terajšieho Slovenska, *nebolo slovenskej rodiny, kde by sa nenachádzal takýto reliéfový obraz Bolestnej Panny Márie!* Ja som dnes priniesol Vám z tej doby jeden takýto obraz reliéfový, ktorý sa iste zachoval zásluhou Pavla Jedličku. Tento reliéfový obraz má dátum 1484! To znamená, že bol vyhotovený presne pred 500 rokmi! Ja som vám ho preto doniesol, aby som vám názorne dokázal, že úcta k Bolestnej Panne Márii u nás je veľmi stará a že je to úcta ľuďov.

Náš slovenský národ počas svojich dejín strašne mnoho trpel. Veď nemal nijaké špeciálne veľké vojská ani možnosti brániť sa. Keď bol s národom zle, mohol sa iba utiekať o pomoc naďprirodzenú. A on veľmi dobre intuitívne poznal, že nikto tolko na svete netrpel, ako Panna Mária, keď držala vo svojom náručí mŕtve telo svojho Syna. Preto nikto na svete neporozumie utrpeniu nášho národa, ako práve Ona. Ale nikto na svete nie je v stave pomôcť národu lepšie a viac, ako práve Ona! Už u našich predkov bol taký teplý vzťah k Bolestnej Panne Márii, preto si ju uctievali z hĺbky svojej duše, preto si ju vyvolili za Patronku svojho národa.

Úcta k Bolestnej Panne Márii sa ešte viac prehýbila, keď Turci zvíťazili pri Moháči. Stalo sa to v roku 1526. Z celého Uhorska sa dostala na naše Slovensko. Aj ostrihomskí arcibiskupi preniesli svoje sídlo do Trnavy. Aj oni boli veľkí propagátori úcty k Bolestnej Panne Márii. Azda najväčšie zásluhy o túto skutočnosť má arcibiskup Juraj Zselepsényi, miestokráľ uhorska. Pôvodom bol Slováč z chudobnej rodiny. Otec mu bol pastier a on sa stal najvyšším predstaviteľom Cirkvi i štátu v Uhorsku. Vieme aj to, že ho cisár poslal ako vyslanca k Turkom do Carigradu, lebo on jediný najlepšie poznal taktiku a úmysly turecké.

Keď sa dozvedel, že Turci majú plán zmocniť sa Viedne, tak sa vybral do Poľska ku kráľovi Jánovi Sobieskému. Poliaci v tejto veci

mali kontakty s Francúzmi. Francúzi nenávideli Habsburgovcov. Robili tajké spikly s chánom. A teraz si predstavte, že tento erudovaný diplomat presvedčil Jána Sobieského, aby nedovolil, aby sa Turci zmocnili Viedne, lebo potom iste padne aj stredná Európa a padne aj Poľsko. Dal sa presvedčiť a Szelepcsényimu sľúbil, že zakrátko príde s vojskom na pomoc Viedni. Medzitým uskutočnilo sa to, čo predviedal Szelepcsényi: Turci rýchlym pochodom dostali sa k Viedne.... Viedeň vtedy chránilo 8.000 dobrovoľníkov. Keď videli tú obrovskú prevahu, boli rozhodnutí, že sa vzdajú Turkom. Szelepcsényi poslal šle pol miliona zlatých dukátov, aby za žiadných okolností Viedeň nevydali, že zakrátko príde účinná vojenská pomoc.

Ján Sobieski dodržal slovo. V auguste prišiel s vojskom na územie Slovenska. Szelepcsényi ho čakal pri Bratislave. Mal svätú omšu za vojakov a aj kázeň, pri ktorej zdôraznil: Nebojte sa! Nebudete proti náboženským nepriateľom- Turkom bojovať sami! Bude s vami aj Panna Mária!

Po svätej omši vydal príkaz, aby rozdali posvätené medailónky, ktoré on dal zhotoviť. Bolo ich okolo sto tisíc a vyzerali takto: na jednej strane bola vyrazená Sedembolestná Panna Mária a na druhej strane meno M A R I A. Tieto medailónky si pripnuli vojaci na prsia, na svoje uniformy a Sobieski dal rozkaz, aby na každej vojenskej zástave bolo meno Mária. Takto sa preplavili cez Dunaj, obkľúčili Viedeň- všetky pahorko okolo Viedni a keď už boli zoradení, potom vydal naraz rozkaz, aby vtrhli do ich táborov. Tento vpád bol taký náhlý, tak prekvapil Turkov, že tam nastala panika. Kara Mustafa, ich najvyšší veliteľ keď to videl, dal príkaz, aby sa Turci stiahli spod Viedne. Ležže toto stiahnutie bolo katastrofálne. Každý z Turkov mali všeličo nakraduté. V prvom rade mysleli na tie veci. Nebrali ohľad na veliteľov a tak neusporiadane utkali od Viedne. Hnali ich až po Budín a od Budína museli postupne opustiť sever Uhorska.

Vtedy bol pápežom Inocent XI. Ten keď sa dozvedel, že Viedeň bola zachránená a Turci porazení menom Panny Márie, ktoré mali vojaci na svojich prsiach a na vojenských zástavách, tak prehlásil 12. september za sviatok Panny Márie pre celú Cirkev. Tento sviatok mena Panny Márie sa svätí dodnes! V minulosti omnoho sviatostnejšie ako teraz, lebo práve v mesiaci september máme viac sviatkov Panny Márie.

Milí bratia a sestry, Turci sa stiahli, opustila naše územie a môžeme povedať, že na Slovensku bolo najmenej spustošené toto naše Záhorie. Tu žila zbožná grofka Angelika Szörová-Bakičová, veľká ctiteľka Bolestnej Panny Márie. Ona roku 1564 dala zhotoviť sochu Bolestnej Panny Márie, ktorú uložila v trojuholníkovej kaplnke, ktorú dala vybudovať a ktorá doteraz ešte tu v tejto bazilike sa nachádza. Sem chodievala veľmi často aj s obyvateľmi Šaštína a modlili sa k Bolestnej Panne Márii predovšetkým preto, aby ona zachránila tento kraj pred Turkami... Sem prichádzali aj viacerí obyvatelia z okolitých dedín. Keď sa rozšírila zvesť, že niekoľko desiatok kresťanov, ktorí sa modlievali pred Bolestnou Pannou Máriou, boli zázračne vyslyšaní a prehlásili že sú ochotní prisaháť, že prirodzeným spôsobom sa nedá vysvetliť, čo od Panny Márie dosiahli svojimi modlitbami, vtedy arcibiskupský úrad trnavský požiadali kňazov, aby prešetrili vec. Zápisnične podchytené toto všetko poslali potom do Ríma. V Ríme bol vtedy pápežom Benedikt XIII., ktorý v r. 1727 poslal do Trnavy tento odkaz: Súhlasím, aby slovenská národ aj naďalej si uctieval Bolestnú Pannu Máriu ako svoju Patronku.

Toto malo nesmierny význam. Keď sa rozšírilo, že aj Svätý Otec súhlasí s tým, aby Bolestná Panna Mária bola naša Patronka, začali sa hrnúť ľudia z celého Slovenska. Vtedy arcibiskup Esterházy rozhodol sa povolať do Šaštína paulínov a žiadal ich, aby poskytovali

náboženskej útechu - duchovnú pomoc . V tej dobe, tu, v nedeľných Strážoch, mala letné sídlo cisárovná Mária Terézia. Na leto chodievala sem. Aj ona prišla nie raz ku našej Patrónke. Viete, temer každú nedeľu, keď chodila von, hodne sa modlila pred Pietou, pred Sedembolestnou Pannou Máriou. Keď videla ten obrovský dav ľudí, ktorí sem prichádzali, dala si zavolať predstaveného paulínov a rozprávala mu, aby začal budovať tento chrám. Dala mu aj mal negatívny postoj k tomuto. Preto robila to viac-menej tajne, o čom máme len málo historických prameňov. Tento chrám by neexistoval, keby nebola všetko poskytla finančne na jeho výstavbu. Roku 1761 bol tento chrám dokončený. Vtedy tu bola veľká slávnosť. Aj cisárovná Mária Terézia sem prišla. Slávnostne bola prenesená socha Piety z kaplnky sem, na tento oltár a odvtedy tento chrám stál sa pútnickým miestom, zasväteným Bolestnej Panne Márii, ako Patrónky Slovenska.

Milí bratia, drahé sestry, my, katolíci veríme a vieme, že Panna Mária bola iba ľudskou bytosťou, ale samým Bohom bola vyvýšená nad všetkých ľudí, pretože jej bola zverená nesmierne dôležitá úloha, aby sa stala matkou Syna Božieho. Táto úloha skončila sa jej vtedy, keď Kristus na kríži zomrel. Vtedy ale Kristus svoju Matka, prostredníctvom Jána apoštola, odovzdal svojej Rodine, svojej Cirkvi, ktorú založil. Chcel, aby Panna Mária bola prostredníčkou medzi prírodou a život Cirkvi jeho . Na tejto podstate je založená mariánska úcta. Pri tejto príležitosti treba zdôrazniť, že Panna Mária nikdy nežiadala, aby náboženským spôsobom bola uctievaná. Ale kedykoľvek sa jednotliviec alebo celý národ na ňu obrátil, svojim materinským spôsobom snažila sa ukázať, že je dobrou Matkou, že prirodzeným i nadprirodzeným spôsobom sa dá spoľahnúť na ňu. Pomôže tak, ako nikto z ľudí.

Milí bratia a sestry v ťažkých časoch zachraňuje sa jedine tým, že sa opierame o úctu mariánsku! Ja vám spomeniem len tri :

- pád ríše Velkomoravskej,
- Tatarský vpád,
- 150-ročné pustošenie Turecké.

To boli také hrozné časy, kde zlyhali všetky predpoklady, aby náš malý slovenský národ úplne bol zničený, zo zeme povytrošený, aby zanikol. Zachránil sa len preto, že sa opierať o Božiu pomoc, o materinskú pomoc Panny Márie. Dejiny nás učia, že v stredoveku boli národy väčšie, bohatšie - Polabskí Slovania - ako slovenský národ. Dnes o nich nie je ani chýru ani slychu. Čo sa s nimi stalo? Zahynuli! Prečo?

Neprijali kresťanstvo, zostali pohanským národom, rozplynuli sa, zanikli! Neprijali kresťanstvo a zanikli. To je aj výstraha pre nás, veľké historické poučenie: **B e d a n á r o d u , k t o r ý b y s a z r i e k o l M á r i e !**

Milí bratia, drahé sestry, spomenul som už, že na budúci rok bude 1100 výročie smrti sv. Metoda, ktorý prvý zasvätil náš slovenský národ Panne Márii. Od tej doby v priebehu dejín, myslím, toto zasvätenie sa viackrát opakovalo. Aj teraz, v priebehu tohto cyrilometodejského roku my, slovenskí katolíci chceme o b n o v i ť t o t o m a r i á n s k e z a s v ä t e n i e s a ! Chceme sa zasvätiť Bolestnej Panne Márii. Chceme jej povedať :

C h c e m e z o s t a ť m a r i á n s k y m n á r o d o m !

Prosíme Ťa, zostaň našou Matkou. Zostaň našou Patrónkou! Chráň nás v ťažkých historických údobiach! Je pravda....

Preto je potrebné modliť sa, už teraz sa pričiniť o to, aby v našich rodinách rozšírili sa vedomosti náboženské, aby tieto náboženské vedomosti boli dané deťom

a našej mládeži aby vedela v týchto zásadách kresťanských a nábožen-
ských žití. Aby sme castejšie cez tento rok pristupovali k sviatos-
tiam, aby sme predovšetkým pristupovali k svätej spovedi a k sväté-
mu prijímaniu. Musíme sa snažiť, aby sme p r e j a v o v a l i
a j n a v o n o k vždy rastúcu úctu a lásku voči svätej Cirkvi,
najmä voči jej hlave, Svätému Otcovi Jánovi Pavlovi II., ktorý má
taký teplý vzťah k nášmu národu...

Milí bratia a drahé sestry, končím s výzvou k vám, aby sme všetci
spolu nielen ústami, ale celou svojou bytosťou zaspievali si marián-
sku pieseň na oslavu Bolestnej Panny Márie "Ó Mária bolestivá, naša
ochrana!"- spievajme! Po piesni nasledovalo zasvätenie :

... Tu, na tomto mieste, synovia slovenského národa prddklada-
li svoje prosby Tej, ktorá nás milovala, Bohu obetovala a celý slo-
venský národ pod ochranu prijala. Ježišu, Ty si nám ju dal od chví-
li, keď si trpел, keď sa rodila spása sveta. Je Matkou Cirkvi a Mat-
kou, ktorá má najväčší súcit s tými, ktorí potrebujú jej pomoc.

Kde mali hľadať oporu slovenskej matky, keď jej synovia blúdili
svetom? Kto dával silu, aby brat ostal bratom? To Ona sa stala opo-
rou tohto národa a naši predkovia skoro pochopili, len čo
.... srdce Metodovo, kde majú hľadať pomoc.

A my znovu v tento svätý rok, keď uplynulo 1100. rokov od jeho smr-
ti, prichádzame sem zo všetkých kútov našej vlasti, aby sme sa spo-
lu zasvätili našej vznešenej Patronke, Matke Sedembolestnej.

Áno, Pane Ježišu, mnoho bolo tých, čo boli pred nami. Len Ty ich
nôžeš spočítať. Bojovali o svoju vieru, o svoju reč, o prežitie toh-
to národa ale vždy plní nadšenia pre pravdu, pre Božiu prav-
du zachovať dedičstvo viery, o ktoré prosil so slzami pred smrťou
sv. Cyril: Zachovaj, Bože, verné Ti stádo, ktorého si ustanovil mňa
za nehodného pastiera.

Áno, Pane, naša vďaka patrí všetkým, ktorí svetlo viery za nema-
lých obetí priviedli až sem. Do doby, ktorá nie je ľahká, ale dáva
veriacemu človekovi oveľa viac príležitosti ako inokedy, aby upevnil
svoju vieru, prejavil svoju lásku a dokázal svoju statočnosť!

Ježišu, teraz sme tu my, deti tohto veku. Ty si nás oslovil: poď
za mnou! A my chceme ísť. No predsa moc sa nemôžeme pochváliť.
Skôr Ťa chceme odprosiť za seba i za náš národ, ktorému si poskytol
tolko milostí. Preto všetci z úprimosti srdca volajme spoločne :
Odprosujeme Ťa, Pane!

Odprosujeme Ťa, Pane, že sme si zľahčili Tvoje slovo: Kto ma vyzná
pred ľuďmi, toho i ja vyznám pred svojim Otcom nebeským!
- Odprosujeme Ťa, Pane!

Odprosujeme Ťa že sme neustrážili, aby duch svetácky nevníkol do
našich rodín, že kresťanské deti vstupujú do manželstva bez Boha!
- Odprosujeme Ťa, Pane!

Odprosujeme Ťa za to, že prvoradá vec viery sa u mnohých stratila
v ľahostajnosti, v hriechu a kariére!
- Odprosujeme, Ťa, Pane,

Odprosujeme Ťa za to, že už tak málo vieme odpúšťať a byť milo-
srdný, hoci si povedal: Ani vám potom môj nebeský Otec neodpustí va-
še poklesky!
- Odprosujeme Ťa, Pane!

Odprosujeme Ťa za to, že sme nejednotní, každý chce ťahať svoj
..... veľmi nám chýba láska, v ktorej sa málo cvičíme a pochopenie
druhých, o ktoré tak málo stojíme!
- Odprosujeme Ťa, Pane!

Odprosujeme Ťa za znesväcovanie nediel, sviatkov, rúhenia a proklínania, ktoré sa Ti v minulosti i dnes dostáva od nášho národa!
- Odprosujeme Ťa, Pane!

Áno, Pane Ježišu, chceme Ťa za všetko odprosiť, čo Ti ani nedokážeme vysloviť. Vari sme už všetko premeškali?

Nie, sme tu, aby sme začínali! Lebo ten ktorý stvoril ucho počuje, ten ktorý stvoril oko vidí. On vidí a počuje, je tu s nami, k Nemu volá dnes náš hlas o odpustenie, o vypočutie, o vzkriesenie k životu. Preto Ťa, Pane, chceme prosiť skrze tvoju Matku, ktorej si nikdy nič neodmietol:

Ochráňuj a riaď svoju Cirkev, ktorá je tvojím kráľovstvom na našej zemi! - Prosíme Ťa, vyslyš nás!

Žehnaj apoltolskú činnosť nášho pápeža Jána Pavla vo svätom úsilí o pokoj a jednotu vo svete! - Prosíme Ťa, vyslyš nás!

Povzbudzuj kňazov nášho národa k úcte voči svojmu biskupovi a k vzájomnej kňazskej jednote! - Prosíme Ťa, vyslyš nás!

Veď ku pobožnosti a odvahe našich biskupov Jozefa, Júliusa a Jána, aby otcovsky viedli ľud na ceste k večnej spáse! - Prosíme Ťa, vyslyš nás!

Veď našu kresťanskú mládež k vznešeným ideálom, aby sme prenáhali pokušenia a vyžarovali duchovnú radosť v Kristovi! - Prosíme Ťa....

Žehnaj všetky deti našej vlasti, chráň ich od zlého a vstúp im do srdca túžbu po Tebe! - Prosíme Ťa, vyslyš nás!

Žehnaj kresťanských rodičov, aby boli prvými svedkami viery pre svoje deti! - Prosíme Ťa, vyslyš nás!

Žehnaj všetkých opustených a chorých, aby pocítili lásku a pomoc kresťanov a spolupracovali na spáse blížnych! - Prosíme Ťa, vyslyš...

Pane Ježišu, udeľ nám a synom a dcéram nášho národa milosť obrátenia v tomto požehnanom cyrilometodskom roku! - Prosíme Ťa.....

Pane Ježišu, prijmy prosby ktoré Ti predkladáme. Hlasom národa, ktorý Ťa chce milovať a vieru svoju zachovať. Preto sa dnes znovu chceme zasvätiť Tvojej Matke, našej Patronke, aby jej ochranu zacítil každý, komu na srdci leží dobro Cirkvi, brata a našej vlasti. K Tebe sa zasväcujeme matka Sedembolestná, Patronka naša. Naši predkovia si Ťa vyvolili vo chvíli, keď svoj život Bohu zaslúžili. Ten život bol krížom sprevádzaný a v Tebe, Matka, vernú ochrankyňu mali. Je ťažká cesta viery, mnohé národy ju stratili. Kto však Matku tam nastal život iný. Vo chvíli, keď sa srdce naše Tebe oddáva, život náš celý Tvojím majetkom sa stáva. A Kráľovnej zaznie všetkých hlas, oddávna čo k Tebe volá zas, Sedembolestná Panna Mária, **TEBE S L O V E N S K Á S P I E V A K R A J I N A !**

Pieseň Šaštínske zvony.....

V mene pána kanonika, ktorý je hospitalizovaný a nemohol sa tejto nádhernej slávnosti zúčastniť, i v mene celého kresťanského ľudu ďakujem Vám za túto nádhernú slávnosť, za to povzbudenie, za tú duchovnú silu. Ešte raz Vám Pán Boh zaplatí! /Potlesk!/
- Nasledovala modlitba Anjel Pána... a záver; oznamy.

Šaštín, 16. septembra 1984.

Úryvok z kázne na sviatok Sedembolestnej Panny Márie,
patronky Slovenska v kostole sv. Štefana v Mníchove.

... Šaštín musel zmiznúť dokonca z máp, lebo ho štát premenoval na Šaštínske Stráže - podľa malej obce na severe mestečka. Šaštín musel zmiznúť z kníh, máp a mal zmiznúť aj zo srdc. Slováci mali zabudnúť na svoju hlavnú patronku.

A v 50. rokoch, ba i 60. sa zdalo, že na ňu naozaj zabudli! Púte prestali byť veľkými vyznaniami viery, procesie viac netiahli dedinami a mestami, aby burcovali zespäť svedomie a ustrašené srdcia. Ľudia nemali odvahu hrdo a smelo vyznať že sú kresťania, že milujú Matku Božiu a vinú sa k svojej Patronke, že sú ochotní platiť za pravdu akúkoľvek vysokú daň.

No pod pahrebou strachu a zbabelosti je oheň ešte živý! Plameň z nej vyšľahol vďaka mohutným púťiam v Levoči! Duch mariánskej hory, ktorý roky premieňal prvý júlový víkend na veľký sviatok viery na Slovensku, zasiahol západ-Šaštín a stred- Staré hory. Slováci otvorili oči a uvedomili si, že v dobe najťažšej skúšky zabudli alebo sa málo starali o tú, ktorá im bola istým útočiskom, Matkou a ochran-kyňou.

Toronto-Šaštín, dnešné štácie slovenských katolíkov na celom svete! Ešte nevieme, čo sa tam dnes a včera odohrálo, ale nadovšetko nevieme, akú rolu zohrá tohoročný sviatok našej hlavnej Patronky pre duchovný život miliónov Slovákov v zahraničí a doma.

Jedno je isté, že ruky zdvihnuté k modlitbe vyprosila rosu Božieho zmilovania! Kňazský básnik Paľo OLIVA, ktorý umrel iba 26-ročný, v mystickej vízii takto opisuje a motivuje tieto ruky k modlitbe :

Za Slovensko sa dnes k Tebe spína tisíc rúk,
tvár tejto zeme, temná dávnym smútkom,
aby si svetlom mesačným ochraňovala jej dielo Panny,
aby si jej poslala láskavé ruky Veroniky v krvácaní,
aby si žehnala jej oblakom a starcom,
aby si žehnala nádejám i mrazom,
ktoré sypú na konáre perly.

Zora prekrásna,
do Tvojich rúk klesá prosba perí, ruží púk,
za Slovensko sa dnes spína k Tebe
tisíc rúk.

Aj my ich tu zdvíhame spolu s krajanmi v Toronte, spolu s pútnikmi v Šaštíne a s ostatnými veriacimi po kostoloch v mestách a dedinách. Dvíhame ich za národ v porobe a ticaní!

Jeho život sa zauzlil, na jeho nebo padol súmrak, ktorý nechce zapadnúť, do jeho srdca sa zavítal kliešť strachu. Dušu národa rozozierajú neludské živly, ako potkany hrudu syra.

V tejto najťažšej skúške národných dejín, v tomto historickom zápase o to najcennejšie, čo jeden národ môže vlastniť - duchovné hodnoty bez ktorých sa aj veľké ríše rapídne zdegenerovali a zmizli z dejín ľudstva - národ hľadá záchranu u M A T K Y B O Ž E J ! A keď sa dostane pred jej milostivý obraz, pozoruje, že je Matkou Sedembolestnou. Stretáva sa s utrpením a so smrťou. Spoznáva v nej svoj vlastný osud, osud národného spoločenstva Cirkvi, rodín a jednotlivcov.

Pútnik, ktorý príde do Šaštína, je tvrdo konfrontovaný s kalváriovou scénou, poznačený momentami smrti a bolesti. Pieta - to je symbol ľudskej bezmocnosti proti krutosti, násilia a arogantnosti mocných tohto sveta. Ale pieta je i symbolom a predzvestou nádeje na totálne a absolútne víťazstvo, ak je to Kristus ktorý umiera

t.j. veriaci spojený s Kristom, trpiaci kvôli Kristovi.

Slovensko má problémy: veľké, ťažké problémy ako národ a ako cirkev. Predstavujú onen moment smrti a utrpenia: totálna mravná dezorientácia, znečisťovanie duchovného životného prostredia bohorúhaním a zneuctovaním človeka, dusná atmosféra ľží a podvodov... nezodpovedností..... a alkoholizmu, chladnokrvného šplhúnstva a karierizmu bez škrupúl, podlého zradcovstva a udavačstva, extrémny individualizmus a pôžitkárstvo na účet iných!

U veriacich zasa ustrašenosť a slabošské taktizovanie, pohodlnosť pastierov a egoizmus niektorých uzavretých duchovných spoločenstiev, malichernosť u radových veriacich a neangažovanosť intelektuálov, pohoršlivý život mnohých správcov fár, najmä vo väčších mestách, neopatrnosť a slabosť, prípadne i nehodnosť ordinárov atď., atď.

Každá takáto alebo podobná nerosť je znečistením životného prostredia národa, v ktorom zakrnievajú ľudskú dušu! To je tých sedem bolestí národa, to sú jeho problémy.

Kde je tu riešenie? Je vôbec možné žiť mravne a čestne, poctivo a charakterne, v láske a spravodlivosti tam, kde sa vdychuje toľká otrava?

Riešenie je možné! Sú ním nekompromisní kresťania. Oni sú napriek všetkým chybám skutočným a jediným riešením našich veľkých osobných a sociálnych problémov. A zaujímavé, že to bola a stále je - a to v stúpajúcej miere - predovšetkým mládež, ktorá svojím životom dokázala a denne dokazuje veriacim, že vykúpenie jestvuje vždy a všade, akokoľvek veľká je ľudská bieda a akokoľvek veľký je tlak na veriacich.

Slovensko má problémy, hej. Slovensko ste však Vy, drahí veriaci a Ty, drahá mládež si slovenskom zajtrajška! Ak sa zmeníte Vy, ak sa skutočne obrátite, ak budete kráčať po Kristovej ceste, ako sa naučíte - modliť a žiť podľa evanjelia, veľké problémy Slovenska sa vyriešia, nech by prišlo k akémukoľvek prenasledovaniu!

Drahá slovenská veriaca mládež!

Azda po prvýkrát v dejinách si predmetom obdivu slobodného, ale nábožensky upadajúceho Západu! Vaše púte, Vaša návštevnosť bohoslužieb, Vaša odvážna a nadšená viera stáva pomaly - najmä v Nemecku a Rakúsku - príkladom, ako treba veriť a kresťansky žiť, navzdory najrozličnejším rizikám.

Začali ste a pokračujete v diele obrody národa. A to v čase, keď si západná spoločnosť zúfa práve nad mládežou. Skoro všetky veľké diela uskutočnili mladí ľudia - vyslovil sa raz veľký anglický štátnik Benjamín Fisraeli. Na Vás sa to vzťahuje v plnej miere! Tam kde mnohí starší malomyselne rezignovali, vrhli sa mladí do práce a dali historickému a kultúrnemu, náboženskému a mravnému vývoju nový smer. Mladí vedia akosi dôslednejšie a dôkladnejšie brať slovo apoštola: "Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje"!

SE, 16. a 17.9.84.

- o -

Stretnutie sv. Otca s kňazmi a kandidátmi na kňazstvo je jednou z najdôležitejších chvíľ jeho apoštolských ciest. Zdôraznil to on sám vo svojom príhovore počas stretnutia s kňazmi, diakonmi a seminaristami v bazilike sv. Jozefa v Montreali:
"Kňazstvo je zaiste náročné poslanie, avšak ono je predovšetkým d a r za ktorý musíme neustále vzdávať vďaky Pánu Bohu. I napriek našej nehodnosti, Kristus nás povolal ohlasovať jeho radostné posolstvo spásy, ohlasovať jeho život. I napriek ťažkostiam tejto úlohy ja Vás pozývam, aby ste ju vykonávali s nádejou. To, čo hovorieval sv. Pavol apoštol rímskym kresťanom, to platí ešte väčšmi pre vás, ktorí ste pridružení k apoštolskej službe. Boh nádeje nech vás naplní všetkou radosťou a pokojom vo vašej viere, aby ste oplývali nádejou v moci Ducha Svätého".....
VR, 9.84-sl.

Myšlienka k sviatku Sedembolestnej Panny Márie, patrónky Slovenska.

Dejiny slovenského národa sa vyvíjali a pokračujú v znamení u t r p e n i a . Slovákovi bola odopretá národná a často aj nábožen- ská sloboda. Aby slovenský ľud neklesol na duchu až do hlbok zúfal- stva, aby mal vzor, ako má znášať príkoria a bolesti, cirkevní pred- stavení dali slovenskému národu už pred dva a pol storočím za vzor patrónku, Sedembolestnú Pannu Máriu.

Mária bola daná ľuďom za Patrónku samým Ježišom v jeho najťažších chvíľach - na kríži. Krvácal - a nemohla mu obviazať rany. Volal že je smädný - a nemohla mu podať pohár občerstvujúcej vody. Nemohla umlčať výsmešné a urážlivé slová okolostojacich. Bola bezmocná, keď skonával v ukrutných bolestiach.

Ako sa dnes chovajú voči Ježišovi deti toho istého nebeského Otca, jej adoptované deti?

My, ktorým je Mária Matkou zvláštnym spôsobom, lebo je naša Patrón- ka, ako sa my chováme? Keď stála pod krížom s hrstkou priateľov, mu- selá byť zarmútená. Kde boli tí, ktorých Ježiš uzdravil, vzkriesil z mŕtvych? Kde bolo tých páttisíc, ktorých nakrmil, keď boli hladní? Kde boli tí, čo mu privolávali hosanna a teraz všetci kričia "ukrižuj ho!"?

Zamyslime sa, budme úprimní: do ktorej skupiny patríme? Do tej ma- lej, čo je verná Ježišovi a Márii alebo medzi tých, čo sa mu neprizná- vajú, lebo je to nebezpečné, nevýhodné, ťažké. Čo sme d o s t a l i z a z r á d u : tridsať strieborných vo forme funkcie, auta, chaty? Čo umlčalo hlas nášho svedomia?

Darmo sa žalujeme, že je svet zlý, že nás klamú predavači rôznych produktov a rozličných ideológií. N a n á s z á l e ž í ! M á - m e n a v ý b e r ! Vieme správnu cestu - a predsa odbočujeme. Na diaľnici čítame na tabuliach, kam vedie cesta. Na uliciach nás meno a číslo domu privedie na adresu, ktorú hľadáme. Na diaľnici ži- vota tiež máme tabule, ktoré nám hovoria, ako sa dostať k cieľu. Sú to tabule D e s a t o r a . Podrobné úpravy nájdeme v e v a n j e - l i á c h , v učení Ježiša Krista.

Treba sa čím skôr vrátiť a pomlčanej cesty. Možno nám niekto po- menil smerovky a poplietol nás. O b r á t m e s a o p o m o c k S e d e m b o l e s t n e j M a t k e J e ž i š o v e j ! O n a n á s k N e m u p r i v e d i e ! VR, 12.9.84-sl.

- o -

Život Cirkvi Kristovej pokračuje. Sledujeme pápeža Jána Pavla II. na cestách po svete a vidíme, kde všade slovo Božie zapustilo korene a ako rastie aj napriek úsiliu bezbožných.

Tento štvrtok bol v Ríme, v kostole Svätej Múdrosti, pochovaný lvovský metropolita, kardinál Jozef Slipyj. Na pohreb prišli z áš ť u p - o o v i a zo všetkých končín sveta, kde žije roztratených asi 4 milióny Ukrajincov. Hlavný celebrant, nástupca zomrelého kardinála vo funk- cii lvovského metropolitu, arcibiskup Miroslav Ivan Lubačivskij, v preslove nakrátko načrtol život dlho väzneného zomrelého kardinála, ktorý môže byť právom nazvaný neochvejným vyznavačom, pretože mnoho trpel za vernosť Cirkvi, Svätej Stolicy a pápežovi.

Metropolita Slipyj, spolu so všetkými katolíckymi biskupmi a apoš- tolským vizitátorom bol 11. apríla 1945 odvedený do väzenia. Najprv v europskom Rusku, neskôr vo východnej Sibíri. V roku 1953 bol v pra- covnom tábore č. 23 v Temjakovsku. V tom istom roku bol znova pozvaný pred súd a dostal ďalších 7 rokov pracovného tábora. Vlastnoručný list pápeža Pia XII. bol v r. 1957 nedoručený a použitý ako obžaloba, že má styky s Vatikánom. V r. 1963 bol na naliehanie Jána XXIII. prepus- tený z väzenia a prišiel do Ríma. Za kard. bol vymenovaný r. 1965.

Osobnosť MUDr. Silvestra KRČMÉRYHO.

Sú osobnosti, ktorých osudy s relatívne veľkou zreteľnosťou odzrkadľujú životy celých národov, najmä v momentoch a epochách ťažkých kolektívnych skúšok.

Jednou z takýchto osobností je dozajista Silvester Krčméry, ktorý sa 5. augusta 1984 dožil šesťdesiatin. Narodil sa v Trnave. Gymnaziálne štúdiá skončil v Banskej Bystrici roku 1942. V tom istom roku sa zapísal na Lekársku fakultu Slovenskej univerzity v Bratislave. Roku 1945 pokračoval v štúdiách na Karlovej univerzite v Prahe, kde bol i promováný. Roku 1946 sa vydal na dlhšiu štúdiijnú cestu po Francúzsku, kde absolvoval skúšky z bakteriológie, parazitológie, z tropickej a internej medicíny.

Ako lekár začal pracovať v Košiciach na dermato-venerologickej klinike, kde sa zaoberal sociálnou venerológiou - hlavne pohlavnými chorobami, ich prevenciou a liečením.

26. jún 1951 znamenal pre Silvestra Krčméryho veľký zlom: zatklí ho. Vo vyšetrovacej väzbe bol tri roky. Ako bolo zvykom v päťdesiatych rokoch, aj jeho prevádzali z jedného miesta na druhé: Praha, Pankrác, Ruzyně, Brno, Bratislava a Trenčín. 24. júna 1954 ho odsúdili na 14 rokov väzenia v tretej nápravnej skupine: za velezradu.

Tak sa vtedy lomili charaktéry apoštolov pri nespočetných procesoch proti veriaciim. Prešiel takmer všetkými väzeniami: Ilava, Mirov, Jáchymov, Horný Slavkov, Banská Bystrica, Ostrov nad Ohří, Prokop. Z väzenia písal príslušným inštitúciám protestné listy. Na slobodu sa dostal roku 1964 a v ten istý rok nastúpil na röntgenologické oddelenie v Bratislave - Podunajských Biskupiciach. Pracuje tam doteraz, hoci už nie na plný úväzok.

Štátna bezpečnosť upodozrieva Krčméryho z rozsiahleho a úspešného laického apoštolátu a pripisuje mu spoluvinu za to, čo sa vo všeobecnosti nazýva náboženská obroda Cirkvi prostredníctvom mládeže. Nečudo teda, že je jednou z najstráženejších a najstopovanejších osôb v ČSSR!

Človek slabších nervov, menšej viery a dôvery v Boha, by sa bol azda už dávno nervovo zrútil. Krčméry však stojí pevne a neoblomne na svojom mieste, lebo vie, že v hre nie je iba jeho vlastná osoba, lež dobro celého národa!

Na prípade Silvestra Krčméryho - ktorému i touto cestou želáme zdravie, pevnosť a trvalé úspechy do ďalších rokov - vidno, čoho je hodný marxizmus, sľubujúci koniec sociálnej alienácie, keď hneď od samého začiatku zlikvidoval a diskriminoval to najcennejšie čo človek má - slobodu. Ďalej, čo dokáže silná, Bohu oddaná individualita zočivoči totálnemu nároku štátu na človeka. A konečne, čoho je schopná krížom vyskúšaná viera v konflikte s ideológiou štátu, usilujúcou sa o totálne zosúkromenie náboženstva.

Osobnosti ako Silvester Krčméry už i samým jestvovaním - ani nehovoriac o činnosti - sú predzvestou, ba zárukou lepších čias pre národ!

Anton Hlinka,
Hlas Ameriky - Mníchov
W, 7.8.1984

/Pre silné rušenie výtah z príspevku/

Zasadnutie predsedníctva a hlavného zboru
SVETOVÉHO KONGRESU SLOVÁKOV v New Yorku.

V dňoch 2. a 3. marca 1984 zasadalo Predsedníctvo a Hlavný poradný zbor Svetového Kongresu Slovákov /SKS/ v hoteli Warwick, New York City, USA. Pretože šlo o posledné zasadnutie pred Generálnym zhromaždením SKS, bol o jeho program veľký záujem. Zastúpené boli všetky fraternalistické organizácie svojimi najvyššími predstaviteľmi.

V neprítomnosti predsedu SKS Štefana B. ROMANA zasadnutie viedol výkonný podpredseda Dr. Jozef M. KIRSCHBAUM. Po otváracíj modlitbe Reverenda Teodorika ZUBEKA, OFM, Dr. Kirschbaum začal rokovanie referátom o prípravných prácach zriadenia Katedry slovenských štúdií, seminára pre mladú slovenskú inteligenciu v Európe a Konferencie mládeže počas Generálneho zhromaždenia SKS. Podrobne referoval najmä o organizovaní Katedry slovenských štúdií pri University of Toronto, Kanada. Oznamoval, že známy podporovateľ kultúrnej, náboženskej a politickej činnosti z potrebnej sumy jeden milión dolárov prisľúbil 250 tisíc, a pretože kanadská vláda dáva 50 % na zriadenie takýchto kateder, ostáva našou úlohou zozbierať zostávajúcich 250 tisíc dolárov. Na tento cieľ sa organizuje fundácia, o ktorej prečítal anglickú správu výkonný podpredseda SKS Jozef KRISTOFÍK. Po referáte o spôsobe a duchu práce projektovanej Katedry, sa rozprúdila živá debata, do ktorej zasiahli viacerí. Očakáva sa, že pri dobrej vôli nielen slovenské ustanovizne v Kanade a Spojených štátoch, ale aj jednotlivci prispejú na tento dôležitý projekt a Katedra sa uskutoční v dohľadnom čase.

Dr. Kirschbaum sa vo svojej správe zapodieval propagandou, ktorú medzi zahraničnými Slovákami vedie svojimi publikáciami Matica slovenská a jej Ústav pre zahraničných Slovákov. Z posielaného materiálu je zrejmé, že táto propaganda nie je bezúspešná, a preto treba hľadať spôsoby, ako neutralizovať jej dezinformačné prvky.

Výkonný podpredseda SKS Dr. Imrich KRUŽLIAK informoval o rokovaní, ktoré viedli zástupcovia SKS so zástupcami karpatských Nemcov. Informoval ďalej o krokoch, ktoré podnikli naši zástupcovia, aby NSR zriadila v Bratislave svoje konzulárne zastupiteľstvo.

Po poľudňajšej prestávke pokračovalo zasadnutie pod vedením predsedu SKS, Štefana B. Romana. Za neprítomných funkcionárov referoval o ich písomných správach generálny tajomník SKS Rev. Dušan TÓTH. Zaujímavá bola správa Dr. Ivana FIALU, podpredsedu SKS pre Európu o jeho činnosti v organizácii Paneuropa Union /Spojené štáty Európske/. Tento rok je významný najmä tým, že budú voľby do Európskeho parlamentu a ide o to, aby Slováci boli v nich primerane zainteresovaní. Z podpredsedov so zvláštnymi úlohami podal správu Dr. Eugen LOEBL, ktorý referoval o návštevách vo Washingtone, o pokusoch presadiť slovenské stanovisko v inštitúciách ako sú Radio Voice of America a Radio Free Europe. Navrhol, aby slovenské fraternalistické organizácie a iné americko-slovenské ustanovizne podali memorandum na Státny departmen USA vo veci slovenského oddelenia vo Voice od America a Radio Free Europe. Prítomní fraternalisti sa identifikovali s touto úlohou a podniknú všetko, čo bude v ich možnostiach.

Generálny tajomník SKS podal obšírnu správu o prípravách na Generálne zhromaždenie. Dotkol sa najmä programu, ktorí pripravujú naše veľké fraternalistické organizácie, s ktorými sa podarilo vybudovať veľmi účinnú spoluprácu. Informoval, že Sekretariát pripravuje brožúrku o Svetovom kongrese Slovákov, ktorá má stručne informovať o práci a cieľoch SKS. Predložil návrh na III. svetový festival slovenskej mládeže s tým, aby sa tento konal zasa v Mount Airy Lodge v dňoch 27. júna - 4. júla 1986.

Otec biskup Dominik HRUŠOVSKÝ :

Spomienka na práve zosnulého bývaleho opáta slovenských benediktínov v Clevelande,

otca Teodora KOYŠA .

Zo Spojených štátov amerických, z Clevelandu, prišla smutná správa, že v tamojšom slovenskom opátstve sv. Andreja Svorada, zomrel druhý opát kláštora, otec Teodor KOYŠ. Vo štvrtok 4. októbra 1984 sa koná pohreb.

Hoci pre zdravotné ťažkosti už bezmála 18 rokov nebol na čele opátstva, bol vždy jednou z najvynikajúcejších postáv slovenského života v Amerike. Slováci z celého sveta strácajú v ňom muža, ktorý bol dlhé roky na čele slovenských kultúrnych a náboženských podujatí ako najvyšší slovenský cirkevný hodnostár v zahraničí, prv, než sa stal otec Andrej GRUTKA biskupom v Gary.

Otec Teodor sa narodil 16. apríla 1909 vo Veľkom Košeckom Podhradí, neďaleko Trenčína. Pri krste dostal meno Juraj. Jeho otec emigroval do Spojených štátov v roku 1912. O krátky čas prišla za ním i manželka s dvoma synmi. Usadili sa v meste Milwaukee, kde chlapci chodili do osadnej školy vo farnosti sv. Štefana. Nadaný a nábožný Juraj po stredoškolských štúdiách vstúpil do rehole benediktínov, kde dostal meno Teodor. Bolo to roku 1929.

1. augusta 1936 bol v Clevelande vysvätený za kňaza. Už o desať rokov nato, 19. júna 1946, ho spolubratia vyvolili za opáta - predstaveného kláštora. Svätá Stolica potvrdila voľbu 7. júla 1946 a 29. augusta mu clevelandský biskup Eduard Hogan udelil opátske svätenie.

Heslo opáta Koyša znelo: Fortitudo mea Dominus - Pán je moja sila. Vyjadruje skromnosť, ale i odhodlanie a spoliehanie sa na Pána Boha. Týmto sa život otca Teodora vyznačoval. V jeseni roku 1947 bol opát Koyš v Ríme na schôdzke benediktínskych opátov z celého sveta. Tu sa prvýkrát stretol so Slovákami v Európe, s ktorými nadviazal živé styky. Zašiel i na rodné Slovensko, stretol viacerých slovenských biskupov, ponavštevoval katolícke inštitúcie, ale i spozoroval, že sa blížila roky skúšky pre cirkev u nás. S otcom biskupom Vojtaššákom plánoval príchod slovenských benediktínov na Levočskú horu - ale to už boli len plány.

Medzi Slovákami v zahraničí mal opát Koyš vedúcu úlohu. A jeho široký rozhľad a veľké srdce sa prejavilo na každom poli. Dobudoval kláštor v Clevelande, pri ňom slovenskú faru, vyššiu školu, ktorá vychovala tisíce mladých inteligentov. 15. septembra 1952 založil pri opátstve Slovenský ústav a v ustanovujúcej listine hovorí: Ja, Teodor Koyš, opát kláštora sv. Andreja Svorada a predseda benediktínskej vyššej školy v Clevelande, pokračujúc v tradícii rehole sv. Benedikta, ktorá v našej krajine a v každom veku mala veľký podiel na budovaní kresťanskej civilizácie, povzbudený príkladom všetkých benediktínskych kláštorov, ktoré popri službe Bohu boli aj dielňami vedy, literatúry a umenia, a najúc pred očami kultúrnej potreby a duchovný pokrok Slovákov v Amerike, rozhodol som sa založiť pri kláštore sv. Andreja Svorada Slovenský ústav, aby vykonával také úlohy, ktoré ani sám kláštor ako ustanovizeň reholná, ani benediktínska vyššia škola, ako ustanovizeň výchovná a vzdelávacia, plniť nemôže, ale ktoré tvoria kultúrny program slovenských benediktínov.

Keď v máji 1960 terajší otec arcibiskup Tomko prišiel do Spojených štátov, aby začal oboznamovať tamojších slovenských činiteľov s úmyslom vybudovať v Ríme Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda, našiel mimoriadne porozumenie práve u opáta Koyša. Clevelandské opátstvo prispelo vysokou sumou na postavenie novej ustanovizne a tak sa podstatne

zaslúžilo o jej jestvovanie a život. My v Ústave sv. Cyrila a Metoda vždy na to s vďačnosťou myslíme.

Časopis "MOST" napísal o ňom pri životnej päťdesiatke :

Netreba sa podrobne šíriť o tom, koľké slovenské kultúrne hodnoty by vôbec neboli uzreli svetlo sveta bez opáta Teodora. Kto sleduje život slobodnej slovenskej kultúry a pozná jej ťažkosti, vie o nich.

Keď zo zdravotných dôvodov a podľa vnútorných pravidiel svojej rehole opustil vedenie opátstva, pokračoval ďalej v duchovnom zástoji, ktorý mal predtým. Mierko rokov pôsobil vo farnosti sv. Cyrila a Metoda v Lakewood na predmestí Clevelandu, kde bol farárom iný vzácny slovenský kňaz, prelát Duboš a po ňom mons. Humenský.

Posledné roky trávil však otec Teodor zase v kláštornom tichu. Keď sa s ním lučíme po tuzemskej púti, s vďačným srdcom spomíname na všetko dobré, krásne a veľké čo vykonal a prosíme všemohúceho Boha, aby otca opáta Teodora Koyša prijal ako svojho verného služobníka do večnej slávy.

VR, 3.10.84-sl.

- o -

Slovenské sestričky jubilovali .

V generálnom dome Sestier Božského Späsitela vo Viedni bola v nedeľu 26. februára 1984 veľmi pekná slávnosť. Reholné sestry obnovovali svoje sluby. Medzi tými, ktoré slávili zlaté jubileum, boli aj dve Slovenky: sestra Mechíada HOLČEKOVÁ a sestra Bruna MRVOVÁ, rodáčky zo Súroviec.

Pozoruhodná je životná púť, na ktorú si jubilantky spomínajú. Sestra Melchiada Holčeková sa narodila roku 1910 v Súrovciach. Do kongregácie vstúpila vo Viedni roku 1930. Tu si urobila aj noviciát. Potom pracovala 5 rokov v Hollebrune a 13 rokov v Juhoslávii, kde ošetrovala chorých. Bola tam až do roku 1951, teda aj cez vojnu. Z Belehradu prišla do Viedne, kde pracuje už 33 rokov.

Okrem sestry Melchiady vstúpilo do tej istej rehole 39 dievčat a to zo Súroviec. Sestra Mechíada žartovne poznamenala, že keď ich taká hrba /23/ prichádzala, ktosi povedal, že si už mohli vziať aj kríž na procesiu. Že toľko dievčat vstúpilo do tejto rehole, na tom má zásluhu Otília Hrušovská. Ona sama - c h o r á - nemohla vstúpiť do kláštora, ale z í s k a l a t o ľ k é i n é . Sestra Melchiada priznala, že ani raz v živote neolutovala svoje rozhodnutie.

Sestra Bruna Mrvová pracovala od roku 1933 do 1946 v nemocnici v Gmünde, potom 6 rokov v Allgemeines Krankenhaus vo Viedni a rok v Klosterneuburg. Roku 1952 odcestovala do Argentíny. Pracovala 6 rokov v sanatóriu Santa Fé v Jujuy, v nemocnici La Quiaca. Po celú dobu pobytu v Argentíne bola predstavenou reholných sestier. Keďže ťažko ochorela, vrátila sa do Viedne v roku 1963. Rok pobudla v Badeně a teraz už šesťdesiaty rok pracuje v dievčenskom internáte na Kenyongasse vo Viedni.

Najkrajšie spomienky z Argentíny? To, že mohla pracovať pre chudobných. Bohatí mohli ísť do sanatória, chudobní nemali na to peňazí. Sestry museli robiť aj lekárske práce, okrem operácií. Lekári prišli iba pozrieť, ako to sestry urobili. Okrem toho organizovali divadlá, predávali sladkosti a usporadúvali rozličné dobročinné podniky, aby pomohli chudobným.

Obidve sestry môžu spokojne pozeráť na roky strávené v službe lásky. My im prajeme, aby ešte mohli pokračovať, pokiaľ im sily stačia, v tejto bohumilej práci.

Slovenské hlasy z Ríma, č. 5/84.

- o -

Diamantové jubileum sestier sv. Cyrila a Metoda v Danville, USA.

Matka Tereza napísala pre svoje sestričky a spolupracovníčky v práci medzi najchudobnejšími Kalkuty malú knižôčku, ktorá má titul "Dar Bohu". Hovorí v nej v krátkych kapitolách o možnostiach každého človeka darovať niečo zo seba. Dar jej sestier by mal pozostávať v tom, že sa stanú nositeľka Kristovej lásky.

Toto pomenovanie sa mi zdalo najpríhodnejšie pre slovenské sestry rádu sv. Cyrila a Metoda, ktorý pred 75 rokmi založil otec Matúš JANKOLA, americký kňaz pôvodom z Oravy. Tento stihol vo svojej mimoriadnej húževnatosťi založiť v Spojených štátoch päť slovenských farností a vystavať preň kostoly i slovenské školy za necelých 44 rokov svojho života.

Perlou apoštolskej práce otca Jankolu sa stala rehoľa slovenských sestier, ktorých cieľom je ešte aj dnes pracovať na vzdelávaní detí slovenských rodičov, ďalej ošetrovať chorých a starých v nemocniciach a ústavoch na to určených. A konečne starať sa aj o obrátenie tých Slovanov, ktorí sa oddelili od katolíckej Cirkvi. Tieto ciele sú zahrnuté do ich Stanov ako charta, ktorou sa riadili po celých 75 rokov od ich schválenia dňa 11. septembra 1909.

Avšak slávnostná omša vďakyvzdania v chráme rehole slovenských sestier sv. Cyrila a Metoda sa konala už 8. septembra 1984 o 12,00 hod. Celebroval ju arcibiskup Jozef Tomko, generálny tajomník biskupskej synody v Ríme. Medzi mnohými vzácnymi hosťami bol aj William Eitsch-keller, biskup s Hallsburgu a ďalší členovia americkej hierarchie, ako aj mnohí americko-slovenskí pútnici, ktorí majú sestry "cyrilky" - ako sa im hovorieva - v chromnej úcte.

Ich práca bola veľmi oceňovaná a známa najmä v prvopočiatkoch, keď sa starali, aby sa deťom prisťahovalcov dostalo slušného vzdelania. Spomenieme iba podaktoré milníky vzácnjej činnosti týchto sestier: roku 1908 bola prvá ich misia pri slovenskej farnosti Božského Srdca vo Wilksberry. Roku 1909 otvorili školu sv. Jozefa v Middletowne a potom školu sv. Ducha v Olifante, obe v štáte Pensylvánia. Škola sv. Cyrila a Metoda v Brighsporte, v štáte Kenetucky, trvala od roku 1910 až do roku 1974 a mohli by sme pokračovať.

No práca sestričiek z Danville má dobrý chýr aj na poli starostlivosti o siroty. Roku 1914 založili sirotinec Jednota v Middletowne, kde až do roku 1969 poskytli starostlivosť dovedna až 4000 opusteným a osirelým deťom. Toľkoto štatistika.

No, ako sa prílivom vzdelanejšej emigrácie dostávali na americkú pôdu rodičia, ktorí už skôr svojím deťom vedeli poskytnúť vzdelanie, menilo sa sčasti aj poslanie sestier cyriliek: z priameho vzdelávania sa prešlo na zachovávanie a šírenie kultúrneho dedičstva. Tak v Danville vydali sestry sv. Cyrila a Metoda známy spevník náboženských piesní. Neskôr gramatickú príručku štext pre štúdium slovenského jazyka. V roku 1968 sa v priestoroch rehole v Danville otvorila Jankolova knižnica a archív. Vedie ju sestra Martina TIBOROVÁ, známa prekladateľka diel zo slovenčiny do anglického jazyka.

Pokiaľ ide o diamantové jubileum sestier rádu sv. Cyrila a Metoda, hodne ešte spomenúť, že už v máji 1983 generálna predstavená matka Rajmunda, predložila ako dar Svätému Otcovi práce svojej rehole, keď bola na osobitnej audiencii u Jána Pavla II. V septembri 1983 začali sestry duchovnou slávnosťou rok vďaky za Božiu ochranu a pomoc počas rokov práce a obetavosti. Vtedy sa na ich slávnosti zúčastnil aj otec biskup Andrej GRUTKA. Rok obnovy zakončili sestry cyrilky 8.9. 1984 pod vedením otca arcibiskupa Jozefa TOMKU z Vatikánu, ktorý za prítomnosti troch benediktínskych opátov slovenského pôvodu a otca biskupa Grutku vyzdvihol veľkosť povolania jubilujúcich sestier, ktoré 75 rokov pracovali v prospech slovenského pokolenia.....

V Ý Z V A

Slovenského kultúrneho strediska sestier dominikánok v Oxforde, USA.

Naše Slovenské kultúrne, výchovné a literárne stredisko je inštitúcia, ktorá má za cieľ slúžiť Slovákom žijúcim v Spojených štátoch amerických a v Kanade, ako aj krajanom roztrúseným po celom svete.

V minulosti sme už viac ráz apelovali na slovenské komunity v Spojených štátoch amerických ohľadom materiálu, ktorý má vzťah k ich historickému rozvoju. Naše stredisko sa podujalo zbierať a zachovať všetky pamätliosti, ktoré sa týkajú slovenského života. Prestahovávanie rodín, nepredvídaná náhla smrť v rodine sú často príčinou zničenia cenných rodinných pamiatok, korešpondencie, kníh, fotografií, medailí a iných cenných vecí, ktoré majú vzťah ku Slovensku, alebo k životu Slovákov v Amerike a v Kanade. Naše stredisko chce zachrániť všetky tieto materiály.

Naša knižnica a naše múzeum sú usposobené zachovať tieto pamiatky v najlepšom stave. Okrem toho naše stredisko chce umožniť prehľad a konzultovanie tohto materiálu všetkým odborníkom a kvalifikovaným výskumníkom a tiež všetkým, čo majú úprimný záujem o tieto pamätlosti a dokumenty.

Preto sa obraciame na všetkých jednotlivých Slovákov, na slovenské fary, na reholné spoločnosti, na slovenské organizácie s prosbou, aby nám zaslali albumy, výročné a historické knihy, príležitostné jubilejné brožúrky, rozličné oznamy jubilejných osláv, farské časopisy, slovenské noviny, časopisy, pohľadnice a iný materiál.

Všetky veci treba zaslať na adresu :

Slovak Cultural, Educational and Literary Center

775 W. Drahtner Road

OXFORD, MI 48051, U.S.A.

SHzR, č. 5/84.

- o -

Pochod za prenasledovaných kresťanov vo Viedni .

Kresťanská medzinárodná solidarita /CSI/ usporiadala dňa 30.3.84 vo Viedni, za daždivého počasia, pochod za prenasledovaných kresťanov. Pochodu sa zúčastnilo asi 2500 ľudí, na čele s katolíckym biskupom Kuntnerom a evanjelickým biskupom Šakautským. Skupina mládeže, ktorá sa zúčastnila pochodu, niesla transparent: "Ďakujeme vernej slovenskej mládeži".

Po pochode bola hodinová pobožnosť v dóme sv. Štefana. Kázeň mal Otec Pavol Wess. Čítal v nej z listu, ktorý slovenská mládež napísala rakúskej: "Nezabúdajte na nás! Modlite sa za nás. My bojujeme v prvej línii. Aj za Vás. Verte nám: Nemáme to ľahké". Kazateľ žiadal kresťanov, aby sa viac angažovali za prenasledovaných bratov a sestry. Aj on sa najprv obával, že by sa svojím zaangažovaním mohol dostať na "čiernu listinu". Túto obavu, povedal, musíme premôcť kvôli tým, ktorí sú nútení žiť stále v obavách a pod tlakom.

- o -

SHzR, č. 7/84.

Ďalšie vatikánske dokumenty o Slovenskej republike.

Väčšina demokratických štátov po 30 rokov sprístupňuje tajné dokumenty profesorom histórie, študentom a politickým spisovateľom. Mnohé štáty tieto dokumenty aj uverejňujú s príslušnými komentármi pre ich lepšie pochopenie.

Nakoľko Slovenská republika bola uznaná 30 štátmi, včítane Veľkou Britániou, Francúzskom a Sovietskym zväzom, ako aj neutrálnymi štátmi na čele s Vatikánom, v tajných archívoch je veľa zaujímavého materiálu o Slovensku. Žiaľ, doteraz systematicky študovali archívny materiál len niekoľkí Slováci v zahraničí, hoci už prvá kniha Dr. J. M. Kirschbauma "Slovakia- Nation at the Crossroads of Central Europe" ukázala, že v dokumentoch Slovenská republika vyzerá ináč, ako ju predstavovala na Západe propaganda Dr. Beneša a povojnová komunistická "história".

Ďokladnejšie sú doteraz preštudované iba archívy britské prof. V. Vnukom a nemecké prof. M. St. Ďuricom. Čiastočne sú známe archívy francúzske, švajčiarske a vatikánske z doterajších uverejnených prác slovenských kultúrnych pracovníkov v zahraničí.

Vatikánske dokumenty vychádzajú tlačou už celé desaťročia a je v nich mnoho zaujímavého materiálu, hoci výber dokumentov nemožno kvalifikovať ako zámerne priaznivý Slovensku. Naopak, prof. Grēham v komentároch uverejnených v L'Osservatore Romano alebo v jwdnotli-vých zväzkoch ukázal slabé poznanie slovenskej situácie.

V desiatom zväzku "Actes et documents du Saint Siege relatifs à la seconde guerre mondiale" je znovu mnoho zaujímavých dokumentov o Slovensku. Medzi nimi aj diplomatická správa pápežského nuncia Mons. Bernardiniho z Bernu o židovskej otázke na Slovensku, ktorá je dosiaľ predstavovaná na Západe tak, aby čo najviac škodila slovenským snahám po slobode a samostatnosti a do zlého svetla stavala aj predstaviteľov tých snažení, ktoré so židovskou otázkou nič spoločného nemali, alebo sa snažili pomôcť ju riešiť.

Vo Švajčiarsku bola pomocná organizácia "Schweizerischer Hilfsverein für jüdische Flüchtlinge im Ausland". Táto organizácia sa snažila pomôcť aj Židom zo Slovenska. Na doporučenie pápežského nuncia Bernardiniho, podľa vatikánskeho dokumentu, slovenský diplomatický zástupca Dr. J.M. Kirschbaum prijal delegáta tejto organizácie a povedal mu, že vzhľadom na nemecký tlak v židovskej otázke len intervencia Svätého Otca u prezidenta Slovenskej republiky by mohla pomôcť. Nuncius poslal o tom správu do Vatikánu a žiadal, aby kardinál Moglione zariadil intervenciu.

Pápež Pius XII., ako je známe, intervenoval a prezident Dr. Tiso dal vyšetriť, ako sa so Židmi zo Slovenska v Poľsku zachádza. Keď sa zistilo, že Berlín klamal slovenských politikov, transporty boli zastavené.

Stalo sa to v jedinom štáte v Európe - v Slovenskej republike, ktorej prezident okrem toho zachránil tisícky Židov a všemožne im pomáhal.

Slovenské hlasy z Ríma, č. 6/84.

- o -

Na 1.5.84 posvätil turínsky arcibiskup kard. Ballestrero v rodisku Don Boska veľkolepý kostol, ktorý saleziáni vystavali niekoľko desiatok metrov od chudobnej rodnej chalúpy. Kostol stavali vyše 20 rokov. Myšlienka postaviť kostol vznikla z popudu hlavného predstaveného Don Riccaldoneho r. 1942. Tento sľub vystaviť kostol ako prejav vďaky za Božiu ochranu preukázanú saleziánom počas druhej svetovej vojny. Saleziáni z celého sveta prispeli na jeho výstavbu. Ajslovenskí saleziáni v zahraničí obetovali skromnú symbolickú sumu na stavbu r. 1962 v mene svojich spolubratov na Slovensku. -dtto.-

- o -

Pred niekoľkými týždňami vyšla v jednom nakladateľstve vo Verone veľmi pozoruhodná kniha pod názvom

S v e d e c t v o.

Pozoruhodná nielen preto, že je to vlastne prvá publikácia svojho druhu, ale predovšetkým pre svoj obsah. V podstate ide o odpovede 71 respondentov na 20 otázok, teda o určitý druh ankety, prevedenej neznámymi mladými ľuďmi na Slovensku v roku 1982.

Otázky sú príznačné pre tamojšiu situáciu. Napríklad:

- priznávaš sa k svojej viere verejne?
- aká bola tvoja cesta k viere?
- žiješ svoj individuálny život viery alebo v spoločenstve?
- ako sa pozeráš na problém klasických a moderných veriacich?
- aký je tvoj najťažší problém ako veriaceho?
- ako sa podľa teba majú naši veriaci pripraviť na prípadné zhoršenie pomerov?
- aký je tvoj názor na ekumenizmus?
- čo by si od veriacich najviac vyžadoval?

Penajprv treba podotknúť, že anketa sa nepreviedla podľa vedeckých kritérií výskumu verejnej mienky, ale skôr nenáročným pokusom zaangažovaných veriacich o overenie štruktúry náboženskosti, ich zmien, prípadne konkrétneho ponímania sveta a Cirkvi. Z tohto hľadiska nesie všetky známky improvizácie - a to jednak pre nepresnú formuláciu otázok, jednak pre spôsob výberu respondentov a nedostatok bližších informácií o nich.

Vydavateľ publikoval iba časť odpovedí. Vynechal vraj spravidla tie, kde chýbali údaje o veku a zamestnaní, resp. štúdiu. Kvôli autentickosti nakladateľstvo nepreštylizovalo a neopravilo dvojznačné a nepresné výrazy respondentov, ani ich neobratný spôsob vyjadrovania sa. Aj z tohto hľadiska má kniha dokumentárny charakter. Svedčí o nízkej úrovni vyučovania slovenčiny a v jednej rečovej kultúre mládež - bohužiaľ i vysokoškolsky vzdelanej mládeže.

Napriek týmto nedostatkom ide o knihu mimoriadnej dôležitosti. Je to praktický prvý doklad o tom, ako sa mladí ľudia stavajú k základným otázkam kresťanskej zaangažovanosti a do spoločnosti, ktorá sa netají svojim zámerom totálnej likvidácie každého druhu náboženstva, aj samotnej myšlienky na Boha. Ak si knihu pozorne prečíta, na prvý pohľad si všimne, že ide o činenia s ľuďmi, ktorí zdedili vieru po svojich rodičoch alebo starých rodičoch, ale že si ju museli autentizovať - overiť - v každom životnom prostredí v ktorom sa nachádzali.

Verejný život, škola, pracovisko, ale najmä masovo-komunikačné prostriedky, oficiálna kultúra a politika - to všetko stojí v protive s náboženským citom a presvedčením. Ba viac: protivu možno v mnohých prípadoch charakterizovať ako diskrimináciu alebo i skutočné prenasledovanie so všetkým, čo s ním súvisí: systematické špicľovanie, vypočúvanie, súd, väzenie a pod.

Zaujímavé, ba priam vrcholne prekvapivé je, že sa ani jeden respondent nevyslovil nenávisťne alebo nepriateľsky o tých, ktorí sú príčinou alebo nástrojom spomenutých foriem diskriminácie, útlaku a otvoreného prenasledovania. Naopak, nechýbajú medzi nimi ani takí, ktorí pokladajú za osobitné vyznamenanie, že smú za takých ťažkých okolností vyznávať svoju vieru. Iní zasa tým alebo oným spôsobom konštatujú, že protivenstvá akosi patria k životu kresťana. Ježiš sám ich vraj predpovedal: Ak prenasledovali mňa, budú aj vás prenasledovať. Nie je učeník nad majstra.

Kniha je výrečným svedkom štrukturálnej zmeny náboženskosti vo všetkých jej formách. Ťažké polozenie cirkvi nútilo veriacich, aby jasne definovali svoju situáciu a analyzovali ju, zohľadniac život v rodine, kruhu priateľov, spoločnosti a aby zaujali jasné, jednoznačné a nekompromisné stanovisko.

Takto sa vytvárajú v tzv. socialistickej spoločnosti zreteľné svetonázorové fronty - prirodzene, so všetkými osobnými a spoločenskými následkami.

Kniha vyšla v zahraničí. Pre každého kresťana by bolo totiž nepochybne zaujímavé konfrontovať vlastné názory s názorami početných veriacich, ktorí v tom istom prostredí, za tých istých životných podmienok, riešili tie isté otázky, dajúc sa viesť iba svedomím a učením Cirkvi.

Ak sa vezme do ohľadu skutočnosť, že sa usporiadatelia tejto ankety z pochopiteľných dôvodov nemohli s otázkami obrátiť na typických predstaviteľov cirkvi a viery, teda na štandardnú štatistickú populáciu, ktorá by predstavovala veriacich katolíkov na Slovensku, nikoho neprekvapí, že nepokladáme jej výsledky za reprezentatívne pre cirkev na Slovensku. Preto má táto kniha charakter skôr vyznavačský ako historicko-dokumentárny. Je svedectvom o vernosti určitej skupiny mladých ľudí Ježišovi Kristovi a jeho Cirkvi.

Z tohto hľadiska je a zostane účinným podnetom pre mnohých, sa nachádzajú vo svetonázorovom a duchovnom vákuu, aby v Bohu, skrze Cirkev, hľadali a našli to, po čom túži nepokojné ľudské srdce!

Anton H L I N K A ,
Hlas Ameriky - Mníchov, júl 1984.

- o -

V zahraničí si tento roku dôstojne uctili vynikajúceho slovenského básnika Gorazda ZVONICKEHO, žijúceho v Ríme. Ústredie slovenských katolíckych intelektuálov /USKI/ v zahraničí mu udelilo veľkú, zlatú cyrilometodskú medailu.

Kvôli informácii podotýkame, že členovia USKI sa stretli na výročnom sympóziu v Dullikene pri Bazileji vo Švajčiarsku. Témou sympózia boli medziludské vzťahy. Na túto tému odznali vysoko hodnotné prednášky prof. dr. Vladimíra Perištu, prof. dr. Vladimíra Šaturu a dr. Bernadiča, senjora. Zaujímavý bol prejav Janka Bernadiča-juniora o jeho službe v pápežskej švajčiarskej garde vo Vatikáne v lete roku 1983. Aj kázne počas bohoslužieb boli na tému medziludských vzťahov. Prof. Durica vo svojej homílii osvetlil tému z teologického hľadiska, kým otec Andrej Sándor sa zamerával na pastoračnú stránku medziludských vzťahov.

- o -

Tatry '84 : Od Kvetnej nedele do Veľkonočného pondelka sa zišla mladá slovenská generácia v zahraničí na chate "Tatry" v malebnom prostredí južného Schwarzwald. Aj tento rok potvrdil stúpajúci záujem mladých Slovákov a Sloveniek zo západnej Európy o toto už tradičné stretnutie. Účastníci prišli predovšetkým z Nemecka, Švajčiarska, Rakúska a Anglicka; k nim sa pridružila pekná skupina mladých z Ameriky a Kanady.

Stretnutie bolo rozdelené na dve časti: duchovnú a štúdijnopracovnú. Prvá časť mala za tému "Mladý človek a Cirkev, láska, sexualita, hriech, zmierenie, modlitba a vplyv prostredia". Za tri dni sa riešenia problémov prirodzene mohli iba načrtnúť, ale referáty, ktoré si účastníci sami doma pripravili, vo veľkej miere prispeli k vyjasneniu týchto palčivých otázok. Druhá polovica mala za tému "identita mladej slovenskej generácie a tradičné hodnoty". Stretnutie splnilo svoj cieľ. Navštívil nás aj otec biskup Hrušovský. Ján Bernadič jun. Slov.hlasy z Ríma 6/84.

Čo bolo aktuálne pred desať rokmi, je ešte aktuálnejšie dnes.

Znie to ako posolstvo Sibylly z Delf- a predsa ide o jednoznačnú pravdu. Konkrétne:

Pred desiatimi rokmi sa ešte v duchovnej správe činný Alojz T. K. Á. Č. z Košíc, prihlásil k slovu na schôdzke duchovných združenia Pacem in terris, ktoré bolo v určitom zmysle na začiatku svojej činnosti. Tkáč hovoril tak, ako asi by mal hovoriť kňaz na schôdzke kňazov- teda o kňazských starostiach.

Výsledok bol zdrvujúci: pre neho! Zbavili ho súhlasu a mohol byť ráj, že ho nezavreli. Po rokoch na neho urobili atentát. Vyšiel z toho zo sinkami.

Tkáč vo svojom diskusnom príspevku vyšiel zo všeobecne známych daností:

"Naša republika podpísala a prijala Deklaráciu o ľudských právach, ktorou sa chráni náboženská sloboda a sloboda svedomia. Každý má právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva, na slobodu prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru sám alebo spoločne s inými - alebo súkromne - vyučovaním, vykonávaním náboženských obradov, úkonov a zachovaním obradov. Všeobecná deklarácia ľudských práv, článok 18."

"Naša ústava deklaruje právo o slobode svedomia a náboženstva. Sloboda svedomia je zaručená. Každý môže vyznávať akúkoľvek vieru alebo byť bez vyznania, aj vykonávať náboženské úkony, pokiaľ to nie je v rozpore so zákonom. Ústava ČSSR, článok 32."

"Smernicami ministerstva kultúry SSR sa upravuje vyučovanie náboženstva. Vyučovanie náboženstva môžu organizovať všetky štátom povolené a uznané cirkvi a náboženské spoločnosti pre žiakov 2.-7. ročníka ZŠ. Prihlášky na vyučovanie náboženstva spravidla podpísané obidvoma rodičmi, prijímajú od 15. do 25. júna triedni učitelia, do 2. ročníka riaditelia. Smernice pre vyučovanie náboženstva MK SSR č. 1272/1970-OP".

"Pán predseda NF, Dr. Gustáv Husák v januári 1971 o politike NF okrem iného povedal :

"Jedným z ústavných práv našej spoločnosti je sloboda náboženského vyznania. My, komunisti, rešpektujeme náboženské cítenie našich občanov. Veriaci občania môžu sa u nás slobodne hlásiť k svojmu náboženstvu, bez prekážok sa zúčastňovať na náboženských obradoch. Nehodláme ani v budúcnosti na našom postoji k veriaciim niečo meniť. Máme úprimný záujem na rozumnom usporiadaní vzťahov medzi štátom a jednotlivými cirkvami. Pokoj v tejto oblasti tak prispieva k rozvoju socializmu ako i náboženskému cíteniu ľudu. Chceme byť k nábožensky cítiacim ľuďom - i k cirkvám - v celom praktickom živote tolerantní".

"Dôsledky opačného konania prináša trestný zákon, § 234 : Kto násilím alebo hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej újmy zdrúže iného bez oprávnenia od účasti na náboženskom úkone alebo inému v užívaní slobody vyznania ináč kráni, potresce sa odňatím slobody na 1 - 5 rokov".

"Tieto skutočnosti sú vysokými štátnymi predstaviteľmi pri stretnutiach s našimi ordinármi vždy zdôrazňované.

Prečo Vám to hovorím ?

Preto, aby sme my, kňazi, i naši veriaci, netrpeľi komplexom zbytočnosti, sklúčenosti, že naša viera a náboženské presvedčenie sú len trpené. Pestujme v sebe zdravé sebavedomie veriaceho občana-kresťana, ktorý je integrálnou časťou a produktívnym prvkom socialistickej spoločnosti, tvorí ju, s ním sa počíta a jeho náboženské presvedčenie a cítenie i sloboda je zákonom zaručená. Teda nijaké porazenectvo!

Spokojný, harmonický život občanov je podmienený ohľaduplnosťou a vzájomnou citlivosťou rôznych zložiek. Nemôžeme nevidieť nepríjemné skutočnosti, ktoré sa nás - kňazov a veriacich - bolestne dotýkajú. Cítíme sa ukrižovaní! Postup voči duchovným požiadavkám veriacich je niekedy nešetrný a pokladáme ho za pritvrý!"

Potom sa otec Tkáč dotkol palčivého problému náboženskej výchovy detí na školách a vôbec predpokladov skutočnej výchovy :

"Vyššie citované smernice MK SSR o prihlasovaní detí na náboženstvo sa často a na mnohých miestach porušujú. Vytvárali sa zvláštne skupiny, ktoré mali nielen odhovárať, ale priamo zastrašovať rodičov o prihlasovanie na náboženstvo, hoci smernice jasne hovoria, kto od koho má prihlášku prijať.

V rozpore so smernicami sa žiadalo, aby prihlášku priniesli obidva rodičia. Niekedy si musel otec alebo matka vybrať náhradné voľno v zamestnaní alebo absentovať, aby prihlášku zanesli.

Čas na prihlásenie je presne určený. Toto sa ale na niektorých miestach porušovalo: pod rôznymi zámienkami boli rodičia odháňaní, stanovilo sa len niekoľko málo dní. Rodičom sa vyhrážalo: nechcete, aby vaše dieťa išlo na vysokú školu, do odborného učilišťa? Chcete pokaziť budúcnosť svojmu dieťaťu?

Postup niektorých učiteľov a riaditeľov bol hrubý, arogantný: roztrhol a zahodil prihlášky, protizákonný - hlboko ponižoval dôstojnosť veriacieho občana.

Deti, ktoré navštevujú náboženskú výchovu, sú často vylučované z krúžkov, spoločenských podujatí, neskladali pionierský sľub. Zložili ho iba vtedy, keď ich rodičia odhlásili z náboženstva. Toto všetko neuroticky pôsobilo na deti!

I počas školského roku robia sa nátlakové odhováracie akcie. Títo rodičia so svojimi deťmi každý rok prežívajú kalváriu, sú mučeníci! Ale ako sa to zrovnáva s vyššie citovanými deklaráciami, smernicami a vyhláseniami? Keby sa len niekoľko takých prípadov stalo, ani vtedy nemôžeme mlčať! Žiaľ, sú prítomné. Faktom je, že percento prihlasovaných detí na náboženstvo je nízke. Nazdáva sa niekto, že rodičia alebo žiaci prestali veriť a stali sa ateistami? Nie, je to dôsledok prirodzeného ľudského strachu o budúcnosť!"

Predmetom ideologickej politiky zastrašovania nie sú však len deti, ale aj dospelí. Tkáč ju takto charakterizuje :

"Odstrašujú sa veriaci občania od vykonávania náboženských potrieb : prijímanie svätých sviatostí, omše, sv. prijímanie, birmovanie, sobáš. Ťažko chorým veriacim kňaz v nemocnici môže udeliť sviatosť umierajúcich len potajomky. Vytvorila sa atmosféra strachu a stiesnenosti. Mnohí tento fyzický strach veľmi ťažko nesú a dochádza k nervovým stre- som.

Vžite sa do situácie veriacich ľudí: kresťanské svedomie mu káže, aby zachoval Boží a cirkevný zákon, pritom však žije v neustálom strachu, že ho niekto pri náboženských úkonoch uvidí, sledí a poniesie neľahé spoločenské následky. Z toho dôvodu mnohí žijú v neplatnom manželstve. Títo veriaci predovšetkým od nás - kňazov, psychologov a duchovných vodcov - očakávajú, že s nimi budeme prežívať ich úzkosť a že sa ich zastaneme.

Kňazom boli odňaté súhlasy pre veľmi všeobecné obvinenia, dokonca i falošné!"

Posledným bodom Tkáčovho prejavu boli politika štátu a či úradu pre cirkevné veci ohľadom kostolov. Postupuje sa vraj podľa princípu: menej kostolov, čím sú menšie, nehostinnejšie a ťažšie dosiahnuteľné, tým lepšie. Obrátiac sa na prítomných kňazov, otec Tkáč zakončil svoj príspevok :

"Bretia! Nie sme precitliveli, ani nechceme privilégia, ale je nám trpko! Ak som zle hovoril, vydaj svedectvo, ale ak dobre, prečo ma biješ?"

Touto vetou odpovedal na útoky, ktoré sa čoskoro mali dostaviť. Útoky každého druhu.

Na Turíce roku 1977 napísal otec Alojz TKÁČ banskobystrickému biskupovi Jozefovi FERANCOVI list, v ktorom mu podržal pred očami zrkačlo skutočného stavu Cirkvi. Skutočného, nie toho, o akom hovorí predsedníctvo Pacem in terris vo svojich oficiálnych dokumentoch doma a v zahraničí a vo svojich tlačových orgánoch, predovšetkým v Katolíckych novinách.

Tkáč a stovky iných čestných kňazov, pre ktorých je biele biele a čierne čierne, sa pohoršujú napr. nad nehoráznosťou Dr. Jozefa BENEŠA, ktorý v článku "Stát a Církev", uverejnenom v Duchovnom pastýri č. 6 z r. 1976 napísal: "Po februári 1948 sa poctivo a nezábudne vytvoril príkladný súlad medzi životom Cirkvi a štátu". Tkáč nato :

"Podobné tvrdenie o šťastných a dobrých vzťahoch medzi štátom a Cirkvou, z prehlásenia federálneho výboru Združenia katolíckeho duchovenstva PIT zo dňa 6.10.1976, rovnako i úsilie kohokoľvek vytvoriť u občanov zdanie, že u nás v náboženskej a duchovnej sfére je všetko v poriadku, je nepravdivé a falošné! Svedectvo sa opiera o tieto skutočnosti :

Vládnym nariadením zo dňa 19.10.1949 č. 219/49 Zb. bolo rozhodnuté hospodárske zabezpečenie rímskokatolíckej cirkvi štátom. Církev bola postavená pred hotovú, nepriaznivú skutočnosť, dostala sa do veľkej nevýhody. Týmto vládnym nariadením uskutočňuje sa dozor štátu nad Cirkvou.

Církev a ani nijaký veriaci osobitne si nežiada výhody v ČSSR. Len chce slobodne hlásať evanjelium a slobodne prejavovať svoju vieru. A skutočnosť je tvrdá.

Na jednotlivé nižšie uvedené skutočnosti treba aplikovať príslušné články ústavy ČSSR a medzinárodných dokumentov o základných slobodách a všeobecných ľudských právach".

Otec Alojz Tkáč potom ukazuje na niekoľko aspektov zo života Cirkvi, že je pravdou jasne opak toho, čo tvrdí PIT, jeho tlač ruka v ruke s oficiálnom propagandou štátu :

"Vládnym uznesením z 27.7.1954 bola zrušená evidencia náboženského vyznania. Preto od občanov nemá byť v nijakom prípade požadované, aby robili voči štátnym úradom alebo podnikom vyjadrenia o svojom náboženskom vyznaní v žiadnych štátnych formulároch, dokladoch alebo dotazníkoch nemá byť uvedená rubrika o náboženstve. Žiaľ, skutočnosť je iná! Postup voči veriacim a jeho duchovným požiadavkám je často nešetrný, tvrdý, protizákonný, protiústavný.

Porušujú sa sme-rnice ministerstva kultúry o prihlasovaní detí na náboženstvo. Postup učiteľov a riaditeľov škôl bol voči veriacim rodičom, ktorí chcú prihlásiť deti na náboženstvo, hrubý, arogantný, protiústavný a ponízuje dôstojnosť veriaceho občana. Rodičia sú zastrášaní, im a ich deťom sa hrozí rôznymi diskriminačnými opatreniami, ak dieťa bude chodiť na náboženskú výchovu, následky v zamestnaní, dieťa sa nedostane na vyššiu školu. Rôznymi intrigami odrádzajú a znechucujú rodičov. Tým sa veriacim rodičom upiera základné prirodzené právo na výchovu ich detí a predsa oni im dali život, oni ich živia a teda sú vo svojom svedomí zodpovední za ich duchovný rast! Tu sa skoro dopúšťa najväčšieho násillia, keď proti vôli rodičov vychováva bezbožné deti!

Maloleté deti veriacich rodičov sú proti ich vôli donucované chodiť na ateistické podujatia. Teda obidvaja sa dopúšťajú najhanebnej-

šieho činu, keď psychicky, duchovne, niekedy i s použitím vyhrážok a nátlaku znásilňujú bezbranné detské duše! Malé, bezmocné a nevedomé bojzlivé dieťa je postavené do nerovnej situácie voči svojmu učiteľovi - ateistovi!

Ponižujúce kontroly na hodinách náboženstva, posmech a iné praktiky neuroticky pôsobia na deti. Žiaci zo Základných deväťročných škôl odchádzajú na prijímacie pohovory s poznámkou v osobných materiáloch "navštevoval-navštevovala náboženskú výchovu", čo nie je bezvýznamné. Preto mnohí svoje deti na náboženskú výchovu neprihlásia. Veriaci študenti pri svetonázorových otázkach dostávajú sa často do veľmi trápnej situácie. priznať sa k viere znamená riskovať budúcnosť, kým nepriznať sa k nej znamená zraďiť a hovoriť proti vlastnému svedomiu!

Či tieto praktiky nepripomínajú nám odhárodňovacie snahy, maďarizáciu slovenského národa v minulom storočí?!

Veriaci občania skusujú, že nie sú v rovnoprávnom postavení s občanmi, ktorí v Boha neveria. "

Je to smiešne a súčasne trápne, ako sa v českej a slovenskej tlači stále znova a znova vyzdvihuje spokojnosť, že sa v úradných dokumentoch neviduje kto do akej cirkvi patrí. A predsa, v nijakom inom štáte na svete sa verejná moc tak dôkladne nepreskúmala postoj každého občana voči náboženstvu! Pre človeka demokratického Západu je nepochopiteľné, ba priam neveriteľné, žeby politická moc v dajakom štáte mohla zachádzať do takých podrobností pri výskume náboženského zmýšľania, ako komunistický režim napríklad v Československu - a v rámci tohto štátu najmä na Slovensku!!

Dôkazom toho sú napríklad dotazníky s desiatkami otázok, týkajúcich sa najintímnejších sfér ducha a vyššieho citového života. Zočivoči tejto skutočnosti je vlastne uznesenie z 27.7.1954 tragikomickým p o d v o d o m, pripomínajúcim praktiky orwellovského "ministerstva pravdy" !"

Tkáč v liste biskupovi Ferencovi, z ktorého uvádzame niektoré pasáže, za o veci takto vyjadruje :

"Tisíciky našich občanov pri rôznych previerkách v zamestnaní dostávali otázku: ste s náboženstvom vysporiadaný alebo nie? A ich postoj voči náboženstvu - ich viera alebo ateizmus - bol zaznamenaný do ich osobných záznamov. Priznať sa k viere znamená vydať sa rôznym nepríjemným následkom.

Veriaci sa boja vykonávať svoje náboženské povinnosti, prijímať sviatosti, mnohí žijú v neplatnom manželstve. Mnoho rokov neprijímajú sviatosť pokánia a Eucharistiu. Mnohí len potajomky dávajú krstiť deti, potajomky ich privádzajú k svätému prijímaniu, potajomky ich posielajú k sviatosti birmovania. K ťažko chorým a zomierajúcim v nemocniciach sa kňaz len ťažko môže dostať a splniť ich posledné pranie pred smrťou. Pre veriacich nie je dovolené konať duchovné cvičenia, bez ktorých opravdivý náboženský život je len ťažko žiť. A nezabudnime na veriacich, ktorí roky strávili vo väzení!"

Klasickým príkladom skutočnosti, do akej miery sa eviduje alebo neeviduje príslušnosť jednotlivcov, tisícov alebo státisícov občanov k tomu alebo onomu vierovyznaniu, je podľa Tkáča a každého občana, ktorý vie narátať do desať, zásah československej vlády do štruktúry gréckokatolíckej cirkvi. Tkáč o tom takto píše :

"Veriacim gréckokatolíckej cirkvi bola urobená veľká krivda a nespravodlivosť! Gréckokatolícka cirkev bola administratívnym spôsobom likvidovaná, jej biskup - Pavol GOJDIČ - bol odsúdený na doživotný žalár a vo väzení umrel. Gréckokatolícki kňazi boli nútení k pravoslávniu. Verní svojej viere, boli svojho miesta v pastorácii zbavení a ich často mnohopočetné rodiny museli prehltnúť mnoho horkosti. Asi 250 tisíc veriacich zostalo bez duchovných pastierov. Modlievali sa na

cintorínoch bez kňazov, len k sviatostiam pristupovali v rímskokatolíckych kostoloch. Nemali náboženskú literatúru, katechizmy, ani modlitebné knižky.

Táto trpká minulosť je vo svojej ohavnej podobe síce za nami, ale dôsledky 18-ročného bezprávia pociťuje grécko i rímskokatolícka cirkev podnes a nebudú skoro zahladené".

"Pastoračná práca je veľmi sťažená. Jej plynulému priebehu zabraňuje hrubá odňatia štátneho súhlasu. Kňazova pastoračná činnosť je obmedzená len na kultové úkony, resp. len na scvrknutý počet detí, prihlásených na náboženstvo v škole. Pri vyučovaní náboženstva, tým menej inde, kňaz nesmie používať moderné učebné prostriedky: magnetofón, diaprojektor, gitaru a pod. Kňazovi je nariadené, že musí z náboženského vyučovania vyhnúť deti, ktoré nie sú na náboženstvo prihlásené. Mnohým kňazom boli odňaté štátne súhlasy pre malicherné alebo nepravdivé príčiny alebo že si svedomite konali svoje kňazské povinnosti. Na všetku činnosť musí byť štátny súhlas. A na udelenie štátneho súhlasu pre činnosť kňaza v pastorácii, niet právneho nároku. Novosvätení kňazi dlhé mesiace čakajú na dispozíciu, nepr. v každej diecéze v roku 1974 k 1. novembru z 19 novokňazov neboli disponovaní 14-tý. Pri posudzovaní našej viny či neviny, vydaní sme na milosť a nemilosť správnym orgánom a o našom osude je už vopred rozhodnuté a naše odvolania málokedy majú kladný právny účinok.

V ČSR máme dve bohoslovecké fakulty. Diecézne semináre, rádové bohoslovecké učilištia boli v roku 1950 zrušené. Numerus clausus, určený ministerstvom kultúry, dovoľuje len malému počtu uchádzačov študovať na bohosloveckých fakultách a o prijatí či neprijatí uchádzača na štúdium nerozhoduje ordinár, ale ministerstvo kultúry. Tak sa stratili stovky duchovných povolaní.

Počet vysvätených kňazov nekryje počet zomrelých, penzionovaných alebo preradených do výroby. Po určitom čase bude nedostatok kňazov taký povážlivý, že jeden kňaz bude spravovať tisícky veriacich. O pastorácii komunít je vylúčené hovoriť za takéhoto malého počtu kňazov - a robí sa to plánovite!

Jestvujúce dve bohoslovecké fakulty medzi sebou nemajú takmer nijaký kontakt, tým menej kontakt s bohosloveckými učilištami v zahraničí. Nikto, azda dvaja alebo traja z mladých kňazov za posledných 27 rokov neštudoval na zahraničných univerzitách. Profesori stárnú, zomierajú, nová generácia mladých kňazov, ktorí si nadobudli odborné vedomosti v zahraničí, neprichádza. Znalosť cudzích rečí je minimálna. Máločo vieme o myšlienkovom prúde v kresťanskom svete. Konajú sa rôzne medzinárodné sympozia, dlhodobé doškolovalacie kurzy z rôznych teologických odborov - a my na to môžeme pozeráť len so svätou závišťou. A pritom máme veľmi nadaných a zdravo ambicioznych teologov.

Keď sme izolovaní, nestaneme sa nakoniec sektou ?

A nezabudnime na kňazov, ktorí boli väznení alebo internovaní. Na bohoslovcov, ktorí po zrušení seminárov nikdy viac nemohli pokračovať v štúdiu a stať sa kňazmi. "

Alojz Tkáč vo svojom liste biskupovi Ferancovi nezabudol však ani na rehoľníkov :

"Rehole sú neoddeliteľnou súčasťou svätej Cirkvi. Cirkev ich bráni. To je Kristova vôľa, aby v Cirkvi žili takí muži a ženy, ktorí dokonalým spôsobom vydávajú svedectvo evanjelia.

Žiaľ, u nás boli v apríli 1950 násilne likvidované. Dostali nie sú povolené. Rehoľné komunity boli rozpustené, kláštorné knižnice zlikvidované. Mnoho špiny sa na rehoľníkov a rehoľníčky nahádzalo. Mnohí si dlhé roky odsedeli vo väzení. Vyše 10 tisíc ich bolo postavených na perifériu spoločnosti. Dnes sú rehoľníčky sústredené v charitných domoch, rehole

nesmú prijímať kandidátov, musia vymrieť. A zdá sa, že sa u nás vytvára také presvedčenie, že ich nepotrebujeme, že sa bez nich obídeme. Nikto sa ich nezastáva. A keď starí reholníci a reholníčky vymrú, biskupovia budú hovoriť, že sa šťastne rieši vzťah medzi Cirkvou a štátom!

Tým, že nie je možné slobodne vstupovať do reholí, upiera sa veriacim občanom realizovať svoje náboženské presvedčenie, možnosť dobrovoľne, z lásky slúžiť bližným a ľudskému spoločenstvu. Tratia sa povolania a veľké duchovné hodnoty národa. Narúša sa jeho duchovná rovnováha. Ľudia sa stávajú sebcami a len hmotársky zameraní. Stráca sa jemnosť a pojem vznešeného".

V ďalšej časti listu biskupovi Ferencovi Alojz Tkáč hovorí:

"Cirkev spočíva na biskupoch, ktorí sú právoplatnými nástupcami apoštolov, lebo oni vykonávajú v Cirkvi prorocký, pastiersky a kňazský úrad. V nijakom socialistickom štáte - odhliadnúc od ZSSR a Albánska - komunistická vláda tak citelne nepostihla biskupov ako v ČSSR, kde sú diecézy bez biskupa celé desiatky rokov a na ich miesta sa ako ordinári dostali v niektorých prípadoch kňazi s pohoršlivým životom."

Tkáč právom poukazuje na našich susedov :

"V NDR sú obsadené všetky biskupstvá a kardinál. Aj v Poľsku sú obsadené všetky biskupstvá a dvaja kardináli. Maďarsko má vyše 20 biskupov a kardinála. Biskupom a kapitulárnym vikárom je bránené v plnom rozsahu vykonávať ich pastoračné povinnosti. Nemôžu prijímať potrebný počet bhoslovcov, nemajú slobodu v disponovaní kňazov, nemôžu udeľovať sviatosť birmovania podľa potrieb farností a podľa nariadenia Kódexu kanonického práva - všetko je podmienené štátnym súhlasom. V š e d e j e p r í - t o m n ý š t á t n y d o z o r . Ťažký je kontakt so Svätou Stolicou."

Veľkou bolesťou Cirkvi je podľa Tkáča nedostatok tlače. Tlač prakticky nejestvuje. To, čo sa v tomto ohľade cirkvi povolí, ako Katolícke noviny a Duchovný pastier, sa cenzuruje, prípadne sa nesie v duchu štátnej politiky. Chýbajú najpotrebnejšie liturgické knihy. Vieroučných a mravoučných publikácií pre dospelých jednoducho niet. A katechizmus - vyučovacia kniha na školách - je zastaralý a tlačí sa v nedostatočnom počte.

Nezabudne sa však stále písať a hovoriť o katolíckom vydavateľstve sv. Vojtecha a rokovať o jeho vydavateľskom pláne, za prítomnosti biskupa.

Na záver otázku :

Čo vedie otca Tkáča k tomu, aby sa na nevypočítateľné osobné riziko angažoval za dobro veriacich a Cirkvi vo svojej krajine ?

Myslím, že je to čosi viac ako zodpovednosť, ktorou by mal byť naplnený každý veriaci. To je akýsi druh kňazskej kolegiality pre dobro cirkvovej provincie, do ktorej patrí. Je obdobou kolegiality biskupskej v čele Cirkvi.

Jeho list pripomína CHARTU '77 - a to nielen rokom, ale aj obsahom a odvahou žiť v pravde!

SE, február 1984.

- o -

Berlín : Priorát sv. Gertrúdy vo východonemeckom Alexanderdorfe sa 10.1.1984 na základe vatikánskeho dokumentu zmenil na opátstvo. Je to prvé benediktínske opátstvo na území dnešnej NDR od čias reformácie.

Pribrát založila v r. 1934 skupina sestier sv. Hildegardy. Voľba prvej abatyše sa konala 3.3.1984 a 4.3. prijala z rúk berlínskeho biskupa svätienie. V opátstve žije 28 sestier a 6 novíciek. V kláštore sa často konajú duchovné cvičenia a týždenné zotavenia pre mladé rodiny.

SE, 22.2.1984

- o -

P r í p a d k ň a z a P O D O L I N S K É H O .

Podľa správ Nemeckej katolíckej tlačovej služby KNA z 3. januára 1984 konalo 14. augusta 1983 v Banskej Bystrici súdne pojednávanie o prípade katolíckeho kňaza Štefana Podolinského, narodeného 27. februára 1932 v Hnilci, vysväteného v roku 1955.

Obvinili ho z prestúpenia § 178 o marení dozoru štátu nad cirkvami a náboženskými spoločnosťami. Pred budovoj Krajského súdu v Banskej Bystrici sa pri tejto príležitosti zhromaždilo asi päťdesiat veriacich. Nahlas sa modlili ruženec. Len čo sa dozvedeli, v ktorej miestnosti bude pojednávanie, nahrnúli sa dnu, nedbajúc na protesty predsedkyne senátu. Keďže si s nimi nevedela poradiť, obrátila sa na verejnú bezpečnosť, ktorá sa všelijakými prostriedkami pokúšala presvedčiť prítomných, aby opustili miestnosť. Keď sa im to nepodarilo, legitimovali ich. Veriaci reagovali hlasnou modlitbou. Nie je známe, že by sa bol na pojednávanie dostavil zástupca banskobystričského ordinariátu alebo rožňavskej diecézy, do ktorej Podolinský patrí. Ordinárom by predsa malo záležať na veriaciach, ale najmä na kňazoch pred súdom - pohoršovali sa všetci, ktorí sa o tomto prípade dozvedeli. Modlitba utíchla pri otvorení pojednávania, ktoré však hneď skončilo, lebo predsedníčka senátu na prekvapenie všetkých zasadanie odročila na neurčitý dátum a Podolinského prepustili.

Pre veriaciach, ktorých totožnosť si bezpečnosť zistila, malo pojednávanie zo 14. augusta - kto vie na základe akého paragrafu - dohru. Polícia si ich v novembri 1983 začala predvolávať na výsluch. Snažila sa od nich dozvedieť, kto ich upozornil na dátum procesu a kto organizoval stretnutie a modlitbu pred súdom. Vypočúvaným hrozili obžalobou z komplotu proti štátu, ak odmietnu vypovedať.

Týmto sa znova potvrdilo presvedčenie obyvateľstva, že polícia má vo svojom vyčíňaní proti veriaciach úplnú slobodu, t. j. dovoľuje sa jej prakticky všetko. Mnohí sú presvedčení, že politická moc je pred políciou bezmocná. Predvoláva si, zatkne a vypočúva hockoho, akýmkoľvek spôsobom, bez ohľadu na zákon a občianske práva. Len mimochodom, jeden z posledných prípadov tejto neobmedzenej slobody polície predstavuje zatknutie na severnom Slovensku 12. decembra 1983 troch mladých katolíkov - študentov Vysokej školy technickej v Bratislave Tomáša Konca a Branislava Borovského a 23-ročného robotníka Alojza Gabaja. Prešiel už takmer celý mesiac a nikto o nich nič nevie ani vlastní rodičia. Ako keby ich bola pohltile zem. /Medzičasom ich pustili-pozn. zostavovateľa/

Vráťme sa však k prípadu Štefana Podolinského. Po trinástročnej dušpastierskej činnosti ako keplán v Smolníku, Gelnici, Rožňave a Jasov-
sove stratil štátny súhlas. Znovu ho získal v roku 1964. Do roku 1971 pôsobil v Rimavskej Sobote, Divíne a Hrachove, kedy mu súhlas znovu odobrali. Po piatich rokoch dušpastierskej činnosti na Morave sa vrátil na Slovensko a uchádzal sa o štátny súhlas vo svojej diecéze. Podmienkou pre znovuprijatie bol kladný postoj k organizácii P a c e m i n t e r r i s . Podolinský však vyhlásil, že má ku kňazskému združeniu taký postoj ako pápež a jeho cirkevní predstavení. Preto jeho žiadosť zamietli. Medzitým pracoval ako poštový zamestnanec v Breznej. Polícia mu v poslednom čase bola stále v päťach, ako to vyplýva z preloučskej aféry, o ktorej sa v zahraničí toľko písalo. Zopakujme v stručnosti, o čo išlo.

Ako vysvitá z listu slovenských sestričiek sv. Vincenta, ktoré pracujú v domove dôchodcov v Prelouči, adresovanom Generálnej prokuratúre v Prahe, vtrhla 1. júna 1983 do starobinca polícia a od 20,00 do 4,00 hodiny robila domovú prehliadku, zhabujúc náboženskú literatúru a veľké množstvo osobných vecí. Počas vypočúvania niektorých sestričiek vysvitlo, že prehliadka a či plienenie súvisí s návštevou Štefana Podolinského v Prelouči 26. mája, Polícia hľadala balíky s náboženskou litera-

túrou, ktoré im vraj Podolinský priniesol. S odpoveďou vypočúvaných sestričiek, že Podolinský sa u nich síce zastavil, ale im nič nepriniesol a že do Čiech prišiel kúpiť súčiastky pre auto, sa polícia neuspokojila.

Dňa 27. mája 1983, teda na druhý deň po návrate z Čiech, polícia zastavila Podolinského na ceste neďaleko Prievidze a keďže mu v aute našla náboženskú literatúru, na mieste ho zatkla a odvieďla na policajnú stanicu v Prievidzi. Medzitým štátna bezpečnosť vykonala domovú prehliadku v Podolinského byte v Brezne. Z Prievidze ho previezli do vyšetrovacej väzby krajskej centrály štátnej bezpečnosti v Banskej Bystrici.

Doteraz neprenikla do zahraničia nijaká správa, či štátna bezpečnosť prípad Podolinského odložila ad acta a či jeho ordinár, alebo presnejšie, okresný cirkevný tajomník, ohľadom jeho žiadosti o vrátenie štátneho súhlasu k dušpastierskej činnosti zmenil stanovisko. Nie je vylúčené, že si justičné orgány v Banskej Bystrici dostatočne uvedomili, a k ý g r o t e s k n ý p r o c e s i m š t á t n a b e z p e č n o s ť n a n ú t i l a ! To je čosi také ako justičné salto mortale, keď sa od sudcu vyžaduje, aby súdil, ba dokonca odsúdil veriaceho, a k tomu ešte katolíckeho kňaza, preto, že mu nájdu v aute náboženské knihy!!! To je absurdná hra, ktorá musí každého právnik naplniť nepokojom a odporom. Veď potom by museli, analogicky, postaviť pred súd lekára, ak mu nájdu v aute alebo v byte odbornú lekársku literatúru; biológa, ak mu nájdu knihu o Mendelovi alebo o evolucionizme a pod. Darmo sa štátna bezpečnosť dovoláva § 178. Ním sa v prípade Podolinského a vo všetkých iných prípadoch z posledných rokov dokáže vina asi tak presvedčivo ako udaním čísla domu alebo čísla veľkosti topánok!

Spectator

- o -

SHzR, č. 3/84.

H R D I N O M C I R K V I

Chcem písať, ustavične chcem
oplakávať všetkých vás,
ktorých už pohltila zem
a zničil ostrý mráz.

Ó, bratia moji, bratia tí,
čo mreli za Cirkev
v žalári dusnom, v zajatí,
a nepoznali hnev,

vám sláva buď, vám hrdinom!
My tu sme, čakáme,
čakáme nocou, každým dňom,
keď sa zbzkáme.

Všetko je neisté. Aj česť.
Ľahko nás položia.
Lež vietor veje a ten brest
šumí a šum je žiaľ

a šum je naša obeta,
čo všetko pretrvá.
O ňu je dobre opretá
lodička Petrová.

.....

To nebo zatiahnuté,
to nebo šedivé
vždy také smutné bude,
kým budem nažive?

To nebo stále kvíli,
to nebo krvavé
bude mať toľko sily
ku vašej oslave?

Vy mučeníci drahí,
vydržať, vydržať!
Bez stálej rovnováhy
nemožno pokoj mať.

Trpíte bez obrany,
no to je výchova.
Nik vás už nezachráni,
len Cirkev Kristova.

JANKO SILAN

/Zo zbierky JA SOM VODA/

SHzR, č. 5/84.

- o -

Otec Anton v "Slove do týždňa" hovorí na tému:

Rozvážna neohrozenosť a nebojácnosť mons. Trstenského.

Na jeho prípade vidno, že v rámci aj takého sociálno-politického a právneho poriadku, aký panuje v reálno-socialistickej Československej republike, jestvuje dosť široký priestor na kontrolu a dožadovanie sa práv, ktoré Ústava a zákony zaručujú, ktoré sa však administratívne narúšajú.

V rámci dnešného a budúceho "Slova do týždňa" Vám prinesieme niekoľko ukážok z jeho posledného listu Krajskému súdu v Banskej Bystrici zo 14. augusta 1984.

Dožaduje sa v ňom práv, ktoré sú síce v Československu samozrejmé, a l e a i b a n a p a p i e r i , nie v každodennej praxi: práv vlastníť knihy, listového tajomstva, súkromia a pod.

Najprv uvedieme odpoveď Krajského súdu na Trstenského sťažnosť proti nezákonnej domovej prehliadke a zhabaniu vecí u neho a Veroniky Čarnogurskej.

Obdržal som Vaše podanie, adresované Zboru národnej bezpečnosti v Dolnom Kubíne, ktoré ste mi zaslali na vedomie. Zistil som, že rozhodnutie Okresného súdu v Dolnom Kubíne, spoznávacia značka 206/84 vo veci Veroniky Čarnogurskej, nebolo nijakou oprávnenou osobou v zákonnej lehote napadnuté sťažnosťou a preto sa stáva právoplatným. Zákonnosť právoplatnosti súdnych rozhodnutí môže preskúmať Generálny prokurátor Slovenskej socialistickej republiky, ktorý je oprávnený na podanie sťažnosti pre porušenie zákona. Týmto považujem Vaše podanie za vybavené.

Predseda Krajského súdu.

Trstenský odpovedá:

Vo Vašom liste niet nijakej reakcie na môj protest proti nezákonnej prehliadke a zhabaniu písomného a iného materiálu Veroniky Čarnogurskej a môjho. Odpoveď je a n o n y m n á , b e z p o d p i s u zodpovedného súdneho činiteľa a bez p e č i a t k y , teda súca do koša! Došla po veľmi dlhom časovom odstupe od podania môjho protestu, teda obídením platných zákonov, ustáľujúcich čas vybavenia sťažnosti.

Veľavravná je aj tá skutočnosť, že od prepadnutia môjho bytu Štátnou bezpečnosťou uplynulo vyše 12 mesiacov, kým Okresný súd v Dolnom Kubíne vyhlásil zhabaný materiál za majetok Československého štátu, pričom vôbec nespomenul moje meno, hoci absolútna časť vecí patrila mne. Tým vlastne potvrdil moje vyhlásenie, že Štátna bezpečnosť spáchala v mojom byte l ú p e ž , keďže v mojej prítomnosti - a to i napriek môjmu protestu - ulúpila moje veci, nenaznačiac ani slovom, že ja som ich vlastníkom!

Oprávnene môžem tvrdiť aj to, že Štátna bezpečnosť ktorá v mojej prítomnosti pobrala veľa kníh, brožúr, adres, listov, zariadenia, aby na Veľkú noc 1984 desiatky mojich pozdravov n e b o l i d o r u č e n é mojim príbuzným a priateľom tu, i v zahraničí!

Proti takýmto machináciám protestujem aj touto cestou! Je takáto nezodpovedná akcia v súlade s našimi zákonmi a vytvára ovzdušie pokojného života? Sotva!

Nie je pravda, že sťažnosť nebola podaná oprávnenou osobou v zákonnej lehote, keďže Veronika Čarnogurská sa ohradila proti nezákonnej prehliadke a zhabaniu vecí už 31. marca 1983. Ja som podal sťažnosť pánu prezidentovi Dr. Gustávovi Husákovi 29. marca 1983 a poslal som ju v odpise i iným vládnym a cirkevným činiteľom.

10. júna 1983 som poslal druhú sťažnosť tým istým adresátom, aby posútili vybavenie sťažností z 29. marca. Kancelária prezidenta republiky odpovedala 6. júna 1983 týmto oznámením:

"Oznamujeme Vám, že Vašu sťažnosť z 10. júna sme postúpili vecne príslušnému orgánu.

Vedúci oddelenia sťažností
Dr. V. Kraus, v. r."

Nič však nebolo vybavené. Nikto z tých, ktorí mi zhabali materiál a prevzali ho do vlastníctva Československého štátu, neudal dôvod tejto: h a n e b n e j , p r o t i z á k o n n e j a k c i e p r i e č i a c e j s a Ú s t a v e našej republiky, i všetkým našou vládou prijatým a do nášho zákonodarstva včleneným medzinárodným dohovorom a d o - k u m e n t o m o rešpektovaní ľudských a náboženských práv, vrátane vlastníctva, ba aj propagovania náboženskej spisby!

Ako potom štátna vrchnosť môže žiadať rešpektovanie zákonov štátu, keď ich sama obchádza? Nie je to nahánanie vody na mlyn boja a terorizmu? ! Prečo nehabete pornografické nehanebnosti a protináboženské štvavé paškvily? Takých sa za drahé peniaze danových poplatníkov a poctivých robotníkov objavuje denno-denne stovky materiálov bez toho, žeby sa zodpovední predstavitelia nášho štátu zamysleli, či je prospešné národom našej vlasti šíriť a podporovať mor, ktorý ich pustoší mravne, rozleptáva spoločensky, oberá o vnútorný i vonkajší pokoj, pripravuje im časnú i večnú skazu!

Vy však, namiesto toho, aby ste pomáhali odstraňovať brlohy rozličných nemravných zvráteností, protináboženských štvaní, osočovania, potupovania, znevažovania všetkého čo len zaváňa duchovnosťou, vymýšľania škandálov, neomalených útokov proti cirkevným predstaviteľom, schvaľujete akcie, ktoré likvidujú žriedla duchovnej i spoločenskej obrody, ničíte a pomáhate ničiť vekmi utvárané rady, úpravy, poučenia, ako načíť svetu žiť, pracovať, znášať sa, bojovať proti nárúživostiam, sebecktvu, pýche, nepoctivosti, nesvedomitosti, rodinnému rozvratu, zhýralosti mládeže, nebezpečnej konzumnosti, aby táto naša planéta bola aspoň relatívne radostným domovom všetkých jej obyvateľov! Lenže kto seje vietor, bude žať búrku!

Veď či môže byť Božím spojencom skrivodlivý sudca, ktorý pácha krivdy pod kepienkou zákona?! Ohrozuje život človeka a nevinného odsudzuje na smrť. Náš Pán Boh potrestá zlých za ich zločiny! Úplne ich vykynoží pre ich zločiny! Žalm 93.

SE, 29.10.84

Pokračovanie:

Protiprávnosť postupu Štátnej bezpečnosti takto charakterizuje:

"Ani v tejto svojej odpovedi na Váš list sa neodvolávam na naše zákony a na viaceré, našou vládou prijaté medzinárodné dohovory a dokumenty o ľudských a náboženských právach, lebo jednoducho ich poznáte a tiež preto nie, že už dlho zisťujem, žeby to bola daromná námaha, keďže u nás zväčša nevládne zákon, ale z v o l' a m o c n ý c h v n a š o m z r i a d e n í ! V tomto presvedčení ma utvrdil štátny prokurátor Maurer, keď na mojom súde v Žiline 15. - 17. júla 1958 vo svojej obžalobe proti mne vyhlásil: i keď nie je dokázané, žeby sa obžalovaný bol dopustil toho, z čoho sa obviňuje - je vysoko vzdelaný, mohol sa teda toho dopustiť - preto navrhujem najvyšší trest.

Šlo o tzv. velezradu. Navrhol 15 rokov ťažkého žalára! Slávny súd s návrhom súhlasil a bez mihnutia oka vyniesol navrhovaný trest, i keď moja tzv. trestná činnosť si nezasluhovala ani 15 dní trestu! No mal to byť monštrum-proces s katolíckou Cirkvou na Slovensku, ako bol 14. apríla 1958 s gardistami, lebo "veľkému človeku" chýbal do vavrínového venca slávy nejaký výraznejší kvet. Preto bolo treba odsúdiť sprisahancov Cirkvi na tie najvyššie tresty!

Dvaja sme dostali po 15 rokov, dvaja - tiež kňazi - po 13 rokov. Kňaz Marko 11 rokov, ďalší 5 rokov, iní poldruha roka a jeden bol oslobodený. Muselo to tak byť! Naznačil mi to vyšetrojúci referent, nadporučík Petrik, expert Katolíckej akcie, alebo skôr podzemnej cirkvi, keď mi pri vyšetrovaní povedal: "To budú rôčky!"

"Na to je predsa súd" - zareagoval som.
"Čo súd? To je len forma!"

A mal pravdu! Skúsili to prenohí straníci i nestraníci. Napríklad prezident Dr. Gustáv Husák, Clementis, Slánsky, Šling, Geminder, Novomestský, ďalej Holdoš, Heiden, Frejka, Löbl, Artur London, a najmä tisíce kňazov, rehoľníkov a katolíckych laikov.

V poslednej časti listu sa Trstenský zanyšľa nad príkormi, ktorých bol obeťou koncom štyridsiatych, v rokoch päťdesiatych a začiatkom šesťdesiatych rokov:

"Nedomáhal sa vrátenia ulúpených vecí preto, že bez nich nemôžem žiť. Veľa som stratil z toho, čo mi bolo milé i potrebné, o veľa ma obrali všelijakí "dobročinci". No nebolí ma to! A ani nepreklínam tých, ktorí mi strpčovali život a trápia ma i teraz akciami, aké prežívam už tucty rokov. Milujem však svoju vlasť a jej ľud a preto ma sužujú prognózy jej neradostnej budúcnosti. A tá sa nerysuje v najkrajších farbách!

Opakujem Pascalov citát, ktorý som raz napísal v liste pánu prezidentovi: "Náboženstvo a mravnosť sú dva základné piliere štátov! Kto tie podkopáva, podkopáva štát a stáva sa najväčším vlastizradcom!"

Ešte výraznejšie to povedal revolucionár Silvio Peulico, ktorý bol väznený na Spilberku, kde aj zomrel a žil v rokoch 1789 - 1854. Citujem:

"Ak voľakto opovrhne oltárom a čnosťou, a kričí vlasť, vlasť, neverte mu! Je vlasteneckým farizejom a najhorším občanom! Tá prognóza bude skutočnosťou, keď sa bude Boh ponižovať a vytrhávať z ľudských srdca. Kde sa zabíja Boh, tam sa zabíja i človek! "Stará, osvedčená pravda."

A na záver ešte niekoľko slov z konca listu Trstenského. Určené sú tým, od ktorých závisí administratíva krajiny:

"Bez tej spravodlivosti je každá reč o nieri márna, ba farizejská. Bez nej nemožno vytvoriť sľubovaný zemský raj a ešte nenej postarať sa o také spoločenské zriadenie, ktoré by taký chvíľkový raj urobilo trvalým, ba i večným. Skúmajte dejiny, či už staršie alebo súčasné a zistíte, že bez uplatňovania spravodlivosti sa nikto nestal a nestane veľkým, šťastným, ba ani priekopníkom zemského a nebeského blaha. Naopak: svoje dianie skončí a to i so svojimi obdivovateľmi v trasoviskučasnej i večnej záhuby!"

SE, 5.11.84

HESLO MNÍCHOV BOLA: ORA ET LABORA - MODLI SA A FRACUJ !

AKÉ SÚ VÝSLEDKY PRÁCE BEZ MODLITBY - TO VIDÍŠ OKOLO SEBA!

U Msgr. Viktora TRSTENSKÉHO

Kňaz katolícky vždy je pripravený
trpieť aj umrieť, pritom prijať hostov,
tešiť sa, spievať, že veď strach tu není
uprostred zriekaní a bied a pôstov.

Tak sme ho našli. Stál. A pri modlení
nemal sa chváliť čím, len úprimnosťou,
až tak sa veľmi opil pokorený
len Bohom, jeho svätou prítomnosťou.

Až pri obede zaznelo, a smelo,
Trojici svätej trojnásobná sláva.
Kristus Pán taktiež dal si trýzniť telo,

ale sám potom s ním aj zmŕtvych vstáva.
Jak je to krásne! Plakať sa mi chcelo.
Nič iné básnikovi neostáva.

21. 8. 1978

Janko SILAN,
Katolícke piesne z Važca,
1980